

STUDIEPLAN

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL)

Grunnstudier – emner på 100-nivå

Utgave 2005 II*

(* For studenter som tar KRL112 høsten 05, ny pensumlitteratur i KK)

Innhold

Innledning	s. 2
Overordnede mål	s. 4
Mål og innhold	s. 4
Faste emnekombinasjoner	s. 4
KRL 111 – Grunnstudier 1	s. 4
KRL 112 – Grunnstudier 2.....	s. 6
Frittstående emner	s. 7
KRL 101 – Bibelfag og didaktikk	s. 7
KRL 102 – Kristen tro og livstolkning	s. 9
KRL 103 – Religionsvitenskap, livssynskunnskap, livstolkning	s. 11
KRL 104 – Bibelfag og religionspedagogikk	s. 14
KRL 105 – Konfesjonskunnskap, kristen livstolkning i dag, religionsvitenskap	s. 15
Organisering og arbeidsformer	s. 18
Vurdering	s. 19
Vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler	s. 22
Vedlegg 2: Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen	s. 23
Vedlegg 3: Gjeldende nivåspesifikk karakterbeskrivelse	s. 24

Det teologiske Menighetsfakultet

Gydaskveien 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00

<http://www.mf.no>

G/3313/Grunnstudier1+2 vår og høst 05, rettet for KRL112 H05

Innledning

Nye grader

Stortinget vedtok i 2001 å innføre nye grader for universiteter og høyskoler. Gradene cand.mag. og cand.philol. erstattes av de internasjonale gradene *bachelor* og *master*. Gradene bygges opp av emner og emnegrupper. Et emne kan settes sammen av flere delemner og er den minste enhet som kan gi uttelling i studiepoeng. En emnegruppe er en samling av emner fra ett eller flere fag som gjennom en studieplan er definert som en samlet enhet. Et fag er en samling emner som er beslektet og som derfor er samlet under en egen fagbetegnelse. Kristendomskunnskap og teologi er fagbetegnelser, mens KRL er betegnelse på en emnegruppe.

Den gamle forskjellen mellom grunnfag og mellomfag erstattes av to forskjellige fordypningsnivå: 100-nivå svarer til tidligere grunnfag, mens 200-nivå svarer til tidligere mellomfag. 500-nivå uttrykker fordypningen innenfor en mastergrad, og svarer til det gamle hovedfagsnivået.

Omfanget av et studium ble tidligere målt i vektall. 20 vektall svarte til ett års studium. Innenfor de nye gradene regnes omfanget i studiepoeng. Ett års studium på heltid tilsvarer 60 studiepoeng (ECTS-poeng).

Innføringen av nye grader forutsetter at det også tas i bruk arbeids- og vurderingsformer som i større grad aktiviserer studentene (jf. s.18-21).

Rammebestemmelser

Graden *bachelor* oppnås etter 3 års studium. Det vil si at kravet til omfang er 180 studiepoeng. For å få bachelorgraden utstedt fra Det teologiske Menighetsfakultet, er det et vilkår at minst 60 av de avlagte studiepoengene er avlagt ved Menighetsfakultetet. I de 180 studiepoengene inngår examen philosophicum (exphil) og examen facultatum (exfac), hver på 10 studiepoeng. I de 180 studiepoengene skal det inngå et fag/en emnegruppe på minst 80 studiepoeng. Minst 30 av disse poengene skal være fordypning/spesialisering. Hva som er fordypning/spesialisering, er definert i de enkelte studieplanene.

For å begynne på en disiplinbasert *mastergrad* må minst 80 poeng i bachelorgraden være hentet fra ett fag/én emnegruppe. Minst 20 av de 80 poengene må være på 200-nivå.

Den foreliggende studieplanen er tilpasset rammekravene for en bachelorgrad og opptakskravene for en disiplinbasert mastergrad. Studieplanen tar også hensyn til den revisjonen av skolefaget KRL som ble gjennomført våren 2002.

Emnegruppen KRL i en bachelorgrad

Studieplanen er samlet sett en del av anbefalt plan for *emnegruppen KRL* i en bachelorgrad. Den legger vekt på å være skole- og yrkesrelevant. Sammen med exphil ivaretar planen hele fagfeltets bredde og integritet.

50 poeng KRL

Planen omfatter til sammen 50 poeng på 100-nivå. Emner på 100 og 200-nivå kan byttes ut med KRL-relaterte emner på samme nivå fra andre institusjoner i inn- og utland. Det er fullt mulig å ta mer enn 80 poeng KRL innenfor en bachelorgrad. Studiet kan suppleres med andre KRL-emner eller med emner fra teologistudiet.

60 poeng KRL

For å få plass til KRL som det andre skolefaget i en bachelorgrad, kan noen studenter ønske å ta 60 poeng KRL. Da anbefaler fakultetet å supplere de 50 poengene på 100-nivå med et emne på 200-nivå.

KRL og teologistudiet, kateketstudiet og bachelorstudiet "Ungdom, kultur og tro"

Samme eller tilsvarende emnegruppe i KRL inngår også som en del av teologistudiet, kateketstudiet og bachelorstudiet "Ungdom, kultur og tro". (jf. studieplanene for disse studiene).

Frittstående emner i en bachelorgrad

Ut fra den foreliggende studieplanen er det også mulig å velge frittstående emner. Emner fra planen kan brukes til å øke bredden eller dybden i andre emnegrupper enn KRL, eller til å fylle opp med studiepoeng som måtte mangle innenfor en bachelorgrad.

Oppbygningen av planen

Studieplanen gir en oversikt over KRL-emner på 100-nivå. Hvert emne utgjør 10 studiepoeng. Emnene er ordnet i to faste, anbefalte emnekombinasjoner: *KRL 111 – Grunnstudier 1* (30 studiepoeng) og *KRL 112 – Grunnstudier 2* (20 studiepoeng). Disse emnekombinasjonene har mappevurdering som vurderingsform. Under KRL 111 og KRL 112 formuleres også de *studiekravene* som må oppfylles i forbindelse med mappevurdering (jf. s.5-7 og s.18-21).

Dersom studiekravene ikke oppfylles, eller studenter av andre grunner ønsker skriftlig eksamen som vurderingsform, er det mulig å registrere seg til skriftlig eksamen i enkelte emnene KRL101-105 (jf. s.21).

De enkelte emnene betegnes med en bokstavkode og et tresifret tall. Bokstavkoden refererer til en emnegruppe (KRL), mens første *siffer* markerer fordypningsnivå/spesialisering: 1 står for 100-nivå. 2 står for 200-nivå osv. *Pensumlitteraturen* er plassert under de enkelte emner.

*

Litteraturlistene:

* i margen betyr at artikkelen eller bokutdraget er del av kopisamling for Grunnstudier 1 eller 2. Kopisamlingen fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste.

L i margen betyr at boka eller heftet fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste

Overordnede mål

Studiene av KRL på 100-nivå (grunnstudiene) har som overordnede mål

- å gi grundig kunnskap om Bibelen og om kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi kunnskap om andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi grunnlag for faglig og didaktisk god undervisning
- å stimulere til en etisk grunnholdning i yrkesutøvelsen
- å stimulere til selvstendig innsats, kritisk vurdering og til en integrert faglig helhetsforståelse
- å gi grunnlag for videre studier i kristendoms kunnskap, religionskunnskap, livssynskunnskap og teologi

Mål og innhold

De felles, overordnede målene søkes realisert ved at studentene arbeider med KRL-emner på 100-nivå, i faste kombinasjoner eller som frittstående emner.

Faste emnekombinasjoner

For å få mappevurdering må studentene velge faste emnekombinasjoner (KRL 111 og KRL 112) og oppfylle de tilhørende studiekravene (jf. s.5-7). KRL 111 og KRL 112 er fakultetets ordinære studietilbud på 100-nivå.

KRL 111– Grunnstudier 1

KRL 111 utgjør 30 studiepoeng. Den gir både en innføring i KRL og et grunnlag for videre studium innenfor emnegruppen KRL.

Vektingen av de ulike fagkomponentene er i hovedsak i samsvar med vektingen innenfor skolefaget KRL. Unntaket er etikk og filosofi. Noe etikk er integrert i KRL 101A og i KRL 102B, men hoveddelen av etikk og filosofi dekkes gjennom Examen philosophicum (exphil), som har egen studieplan.

Oppbygningen av KRL 111 framgår av følgende tabell.

KRL 111 – Grunnstudier 1		
EMNE	DELEMNER	Studiepoeng
KRL 101 – Bibelfag og didaktikk	A. Bibelfag (GT og NT)	8
	B. Fagdidaktikk	2
KRL 102 – Kristen tro og livstolkning	A. Kristendommens historie	5
	B. Kristen livstolkning i dag	5
KRL 103 – Religionsvitenskap, livssynskunnskap, livstolkning	A. Livstolkningsteori	1
	B. Religionsvitenskap	6,5
	C. Livssynskunnskap	2,5

Studiekrav

(Jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering, s.18-19 og s.19-21.)

For å få mappevurdering av *KRL 111* må den enkelte student

- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- bestå en skriftlig prøve i bibelkunnskap. Prøven vurderes til godkjent/ikke godkjent. Ved ikke godkjent kan studenten gå opp til ny prøve én gang
- levere øvingsoppgave i livstolkningsteori
- skrive en kort rapport (ca 1 s) knyttet til ekskursjon til moske, synagoge eller lignende
- skrive fem til seks mindre oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra
- ha fått godkjent to til tre kortprøver. Studenten har én mulighet i løpet av semesteret til å gå opp til ny prøve dersom en kortprøve ikke godkjennes.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester

Oppgaver, rapport og studieevaluering leveres gjennom Classfrontier.

Dersom disse studiekravene ikke oppfylles, henvises studenten til skriftlig eksamen (Jf. s.21)

Når mappen leveres, skal studenten i tillegg skrive et avsluttende refleksjonsnotat.

KRL 112 – Grunnstudier 2

KRL 112 utgjør 20 studiepoeng. Studiet supplerer KRL 111, gir utvidede kunnskaper i KRL og skal danne grunnlag for videre studier på 200-nivå. Fakultetet anbefaler at studentene tar KRL 111 før KRL 112. KRL 104A krever forkunnskaper tilsvarende KRL 101A.

Vektingen av de ulike fagkomponentene er i hovedsak i samsvar med vektingen innenfor skolefaget KRL.

Studenter som ønsker 60 poeng KRL, anbefales å utvide KRL 112 med 10 poeng KRL på 200-nivå (jf. s. 3).

Oppbygningen av KRL 112 framgår av følgende tabell.

KRL 112 – Grunnstudier 2		
EMNE	DELEMNER	Studiepoeng
KRL 104 – Bibelfag og religionspedagogikk	A. Bibelfag (GT og NT)	7
	B. Religionspedagogikk	3
KRL 105 – Konfesjonskunnskap, kristen livstolkning i dag, religionsvitenskap	A. Konfesjonskunnskap	2
	B. Kristen livstolkning i dag	4
	B. Religionsvitenskap	4

Studiekrav

(jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering, s. 18-19 og s.19-21).

For å få mappevurdering av *KRL 112* må den enkelte student

- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- skrive tre til fire oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra
- ha fått godkjent to til tre kortprøver. Studenten har én mulighet i løpet av semesteret til å gå opp til ny prøve dersom en kortprøve ikke godkjennes.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester

Oppgaver og studieevaluering leveres gjennom Classfronter.

Dersom studiekravene ikke oppfylles, henvises studenten til skriftlig eksamen (Jf. s. 21)

Når mappen leveres, skal studenten i tillegg skrive et avsluttende refleksjonsnotat.

Frittstående emner

KRL 101-105 kan også studeres som frittstående emner. I så fall får en ikke mappevurdering. Vurderingen skjer da i form av avsluttende skriftlig(e) prøve(r) (Jf. s.21).

KRL 101 – Bibelfag og didaktikk

KRL 101 er organisert i to delemner: *A. Bibelfag* (8 studiepoeng), med lik vekt på Det gamle og Det nye testamente, og *B. Fagdidaktikk* (2 studiepoeng).

A. Bibelfag (8 studiepoeng)

Studiet av Det gamle (GT) og Det nye testamente (NT) presenterer og drøfter de bibelske skrifter, deres tilblivelse, innhold samt deres bruk og betydning. I delemnet er det lik vekt på Det gamle og det nye testamente.

I KRL 101 studeres bibelfag med særlig vekt på bibelkunnskap, innledningsvitenskap, historie, tekst- og kanonhistorie og bibelteologi.

Studiet av Det gamle og Det nye testamente har som felles mål å gi

- kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten, til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen og til hvordan Bibelen gir hjelp til livstolkning
- kjennskap til Bibelens tekst- og kanonhistorie, til hovedtrekk i Bibelens historie i Norge og til aktuell oversettelsesproblematikk

LITTERATUR

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 19-64, 385-470

- * Myhre, Klara: "'Guds barnet klager ei?'" Salmene i Det gamle testamente og i kristendomsundervisningen" i *Veiviser til verdier : fagdidaktiske artikler om Bibelen i grunnskolen* / redaktør Axel Smith, Hans Kvalbein og Brynjar Haraldsø. [Oslo]: MF-bok : Verbum forlag, 1992, s. 113-128

L Skarsaune, Oskar: "Et utvalg" i *Da Skriften ble åpnet : den første kristne tolkning av Det gamle testamente*. Oslo: Den norske israelsmisjon/Nye Luther, 1987, s. 57-107

Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s. 22.

Studiet av Det gamle testamente skal gi

- bibelkunnskap: oversikt over innholdet i 1. Mosebok, 2. Mosebok 1–34, 5. Mosebok, Josva 1–8 og 23–24, Dommerne 1–8, Rut, 1.–2. Samuelsbok, 1. Kongebok, 2. Kongebok 1–5 og 14–25, Salme 1–41 og 110–150, Amos og Jona
- kjennskap til sjangerspørsmålet knyttet til GTs historieverk, historiske noveller, poetiske bøker og profetbøker
- god kunnskap om 1. Mosebok, Salmenes bok og Jesajaboken
- oversikt over Israels historie i gammeltestamentlig tid og metodiske problemer knyttet til en slik historie
- kjennskap til utvalgte emner fra gammeltestamentlig teologi

LITTERATUR

Anførte skrifter fra *Bibelen*.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 69-118, 138-151

Stordalen, Terje, Kåre Berge, Arvid Tångberg og Magnar Kartveit: "Et utvalg" i *Det Gamle testamentet : analyse av tekstar i utval.* 3. utg. / redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 25-35, 73-88, 149-152, 231-235, 248-254, 269-273 (ekskurset), 311-318.

- * Albrektson, Bertil og Helmer Ringgren: "Bibelteologiska grundbegrepp" i *En bok om Gamla testamentet*. 5. omarb. oppl. Malmö: Gleerup, 1992, s. 85-103
- * Lindström, Fredrik: "De bibelske salmer som bibelsk teologi" i *Bibelsk teologi* / redaktør Sigfred Pedersen. Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2000, s. 75-96
- * Skjeggestad, Marit: "Israels historie" i *Norsk teologisk tidsskrift* 97, no. 4 (1996), s. 204-218.
- * Tångberg, Arvid: "Israels tilblivelse : fra diskusjonen om Israels eldste historie i nyere forskning" i *Midtøsten forum* 9, no. 1 (1995), s. 30-32.
Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s.22.

Studiet av Det nye testamentet skal gi

- bibelkunnskap: oversikt over innholdet i Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Apostlenes gjerninger, Romerbrevet, 1 Korinterbrev, Hebreerbrevet og Johannes' åpenbaring
- kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- kjennskap til sjangerspørsmålet knyttet til evangeliene, Apostlenes gjerninger, brevene og Johannes' åpenbaring
- god kunnskap om Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet og Romerbrevet
- kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- kjennskap til Jesu liv og historiske problemer knyttet til dette
- oversikt over kristendommens eldste historie

LITTERATUR

Anførte skrifter fra *Bibelen*.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 176-200, 211-299, 342-348, 368-382

Sandnes, Karl Olav og Oskar Skarsaune: *Mannen som ble Messias*. [Oslo]:
Undervisningsredaksjonen NRK, 2000
Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s.22

B. Fagdidaktikk (2 studiepoeng)

Fagdidaktikken arbeider med undervisningsspørsmål i skole og kirke i spenningen mellom teori og praksis.

Studiet av fagdidaktikk skal gi

- god kunnskap om bakgrunnen og grunnlaget for KRL-faget
- god kunnskap om KRL-fagets hovedoppgaver
- kjennskap til lærerrollen og til et kristent syn på barnet
- god kunnskap om utvalgte didaktiske spørsmål
- kjennskap til den kristne elementærundervisningens innhold

LITTERATUR

KRL-boka : kristendoms-, religions- og livssynskunnskap : læreplan for den 10-årige grunnskolen. Oslo: Læringscenteret, 2002.

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3, 5 (delvis), 6-8, 9 (delvis), 10-11" i *Fag, identitet og fortelling : didaktikk til kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-80, 95-158, 173-217.

KRL 102 – Kristen tro og livstolkning

KRL 102 er organisert i to like store delemner: A. *Kristendommens historie* (5 studiepoeng) og B. *Kristen livstolkning i dag* (5 studiepoeng). Emnet handler om kristendommen som livstolkning i historien og i dag.

A. Kristendommens historie (5 studiepoeng)

Studiet av kristendommens historie (KH) omfatter hovedtrekk av den kristne kirkes historie fra begynnelsen til våre dager, norsk kirkehistorie og konfesjonskunnskap. KH er et historisk fag som drøfter og fremstiller kristendommens utbredelse, de historiske prosesser i kirkens institusjoner, kirkens praksis (som liturgi, misjon og diakoni), teologi og tros- og fromhetsliv, gjerne under perspektivet bibelens virkningshistorie. Faget omfatter også kirkens historiske forhold til samfunn og kultur, og hvilken virkning kristendommen har hatt i de troendes liv og levnet.

I dette emnet omfatter studiet historien om den kristne kirkes opprinnelse, kristendommens historie i Europa til og med reformasjonen og norsk kirkehistorie fram til ca. 1940. Det legges vekt på studiet av kristen tro, fromhet og livstolkning og deres uttrykk i kirkelig praksis, kunst og arkitektur.

Studiet av kristendommens historie skal gi

- kjennskap til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning gjennom tidene
- oversikt over viktige utviklingslinjer i kristendommens historie i Europa til og med reformasjonen
- kjennskap til de ulike perioder av kirkens og kristendommens historie i Norge fram til ca. 1940
- oversikt over uttrykk for kristen tro, fromhet og livstolkning i disse periodene i salmer, kunst og arkitektur
- evne til å redegjøre for og drøfte et historisk forløp

LITTERATUR

- Haraldsø, Brynjar: "Et utvalg" i *Kirke og misjon gjennom 2000 år : allmenn kirke- og misjonshistorie*. Oslo: Lunde, 1997, s. 13-26, 28-30, 35-45, 47, 49-66, 69-71, 77-90, 91-120, 127-143, 149-183
- Oftestad, Bernt T., Jan Schumacher og Tarald Rasmussen: "Et utvalg" i *Norsk kirkehistorie*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1993, s. 13-53, 62-80, 90-263
- Danbolt, Gunnar og Mabel Kjerschow: "Et utvalg" i *Billedspor : kunst- og kulturhistorie*, vol. 1. Vollen: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149
- "Salme nr.: 1, 45, 59, 172, 222, 322, 487, 492, 518, 641, 741, 780" i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt
- "Salme nr.: 40" i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. [Oslo]: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt

B. Kristen livstolkning i dag (5 studiepoeng)

Kristen livstolkning i dag skal bidra til å framstille og drøfte den kristne tro slik at den kan bli relevant for mennesker i dag.

Kristen livstolkning i dag (KLT) omfatter et studium av sentrale tema i kristen dogmatikk og etikk. Delemnet gir oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, kjennskap til sammenhengen mellom etikk, religion og livssyn og til etiske og trosmessige forskjeller mellom kristendommen og andre religioner og livssyn. Andre sentrale tema er luthersk kristendomsforståelse, de oldkirkelige trosbekjennelsene og Luthers lille katekisme og nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

Studiet av kristen livstolkning i dag skal gi

- kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikken, om det kristne gudsbilde og om kristen forståelse av allmenn og spesiell åpenbaring, skapelse og frelse, kristendommen og religionene
- god kunnskap om skapelsesteologi og menneskesyn
- kjennskap til salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og om forholdet mellom kristen og annen etikk

- kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- god kunnskap om politisk etikk

LITTERATUR

Dogmatikk som kristen livstolkning

- Brunvoll, Arve: "De oldkirkelige trosbekjennelsene" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 17-31 (Finnes også i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter / redaktør Jens Olav Mæland*. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag, s. 15-21)
- Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 98-148 (Finnes også i *Konkordieboken*, s. 277-295)
- Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 37-71
- Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 15-141
- "Salme nr.: 104, 196" (eller tilsvarende salmer) i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt, eller tilsvarende
- "Salme nr.: 2, 22, 41, 45, 113" (eller tilsvarende salmer) i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. [Oslo]: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt, eller tilsvarende.

Etikk som kristen livstolkning

- Brunvoll, Arve: "De oldkirkelige trosbekjennelsene" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 17-31 (Finnes også i *Konkordieboken*, s. 15-21)
- Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 98-148 (Finnes også i *Konkordieboken*, s. 277-295)
- Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 75-90
- Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. [2. utg.]. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 19-26, 48-141, 267-288

KRL 103 – Religionsvitenskap, livssynskunnskap, livstolkning

KRL 103 er organisert i tre deler: A. *Livstolkningsteori* (1 studiepoeng), B. *Religionsvitenskap* (6,5 studiepoeng) og C. *Livssynskunnskap* (2,5 studiepoeng).

A. Livstolkningsteori (1 studiepoeng)

Livstolkningsteori gir et overgripende, tverrfaglig perspektiv på religions- og livssynsstudiet generelt og på emnene på 100-nivå spesielt. Arbeidet med delemnet gir et grunnlag for å forstå Bibelen, kristendommen, andre religioner og livssyn, etikk og filosofi som ulike former for livstolkning.

Studiet av livstolkningsteori skal gi

- kjennskap til det teoretiske grunnlag for å tale om kristendommen og andre religioner og livssyn som livstolkning
- evne til å bruke livstolkningsteori i møte med materiale fra Bibelen, kristendommen og andre religioner og livssyn

LITTERATUR

- L Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, no. 6 (1996), s. 235-273.

B. Religionsvitenskap (6,5 studiepoeng)

Religionsvitenskap gir en beskrivelse av religionenes historie fram til i dag og beskriver deres særpreg når det gjelder tro, kultus og plass i dagens samfunn. De enkelte religioner behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Fra en mer generell synsvinkel behandler delemnet også fenomenet religion, religion som livstolkning, menneskets religiøsitet og dets søken etter mening.

Studiet av religionsvitenskap skal gi

- god kunnskap om hinduisme, buddhisme, jødedom og islam
- kjennskap til disse religionene i Norge i dag

LITTERATUR

- Rian, Dagfinn og Levi Geir Eidhamar: "Et utvalg" i *Jødedommen og islam*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 16-103, 123-221
- Jacobsen, Knut A. og Notto R. Thelle: "Et utvalg" i *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 37-131, 177-266, 305-316
- Vogt, Kari, Dagfinn Rian og Knut A. Jacobsen: "Et utvalg" i *Verdensreligioner i Norge* / redaktør Knut A. Jacobsen. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 44-69, 87-122, 138-163, 188-209

C. Livssynskunnskap (2,5 studiepoeng)

Livssynskunnskap gir en beskrivelse av ulike livssyn og deres historiske bakgrunn. De enkelte livssyn behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Studiet inkluderer også en drøfting av fenomenet livssyn, dets relasjon til livstolkning og religion og mer generelt til menneskers søking etter mening.

Studiet av livssynskunnskap skal gi

- kjennskap til hva et livssyn er, til forholdet mellom begrepene religion, livssyn og livstolkning, og til religionenes og livssynenes betydning for kultur og samfunn
- kjennskap til den historiske bakgrunnen for livssynsmangfoldet

- god kunnskap om humanisme og naturalisme som livssyn/livstolkninger
- kjennskap til human-etikk og til Human-Etisk Forbund
- kjennskap til marxisme, nazisme, feminisme og økosofi som livssyn/livstolkninger
- kjennskap til dikt eller sanger som uttrykker livssyn

LITTERATUR

- * Hegstad, Harald: "Religion som sosialt fenomen" i *Ung Teologi*, no. 4 (2004)
- Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 9-50, 107-194
- L Human-Etisk Forbund: *Humanisme : et livssyn*. Oslo: Human-etisk forbund, [199?].
- * Hauge, Astri: *Feminisme : livssyn eller politisk ideologi?* [Oslo]: Det Teologiske Menighetsfakultet, 1997.
- * Næss, Arne: "Økosofi T" i *Økologi, økofilosofi* / redaktør Arne Vinje og Paul Hofseth. [Oslo]: Gyldendal, 1975, s. 150-163
- Cranner, Alf: "Din tanke er fri" i *Treklang : med noter og besifring*. 4. utg. / redaktør Øivin Sønnesyn. Oslo: Norges KFUK-KFUM ; i samarbeid med Norsk Musikkforl., 1997, s. 151
- Pottier, Eugene: "Internasjonalen" i *Vi synger : arbeiderbevegelsens sangbok*. [Oslo]: Tiden : Arbeidernes opplysningsforbund, 1974, s. 132
- Preus, Anne Grete: "Vrimmel" i *Vrimmel*. Oslo: Warner Music Norway, 1996,

KRL 104 – Bibelfag og religionspedagogikk

KRL 104 er organisert i to delemner: A. *Bibelfag* (7 studiepoeng) og B. *Religionspedagogikk* (3 studiepoeng).

A. Bibelfag (7 studiepoeng)

Bibelfag studeres med særlig vekt på tekstanalyse.

Studiet av bibelfag skal gi

- kjennskap til tekstanalytiske tolkningsmetoder
- evne til å anvende disse metodene i analyse av utvalgte bibeltekster

LITTERATUR

Anførte tekster fra *Bibelen*

- L Weyde, Karl William og Karl Olav Sandnes: "*Forstår du det du leser?*": en innføring i *bibelfaglig metode*, Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2003

Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler, s. 21

Tekstutvalget i Det gamle testamente er følgende:

- 1. Mosebok 1,1-2,3; 2,4-3,24; 12,1-9; 22,1-19
- 2. Mosebok 20,1-17
- Salme 8; 23; 46; 51; 110
- Jesaja 6,1-13; 7,1-17; 9,2-7; 11,1-10; 40,1-11; 52,13-53,12

LITTERATUR

Stordalen, Terje, Kåre Berge, Arvid Tångberg og Magnar Kartveit: "Et utvalg" i *Det Gamle testamente : analyse av tekstar i utval.* 3. utg. / redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 17-22, 25-69, 73-119, 200-227, 255-308, 319-325, 342-377.

Tekstutvalget i Det nye testamente er følgende:

- Matteusevangeliet 3,13-17; 5,1-32; 6,1-15; 8,23-9,8; 16,13-23; 21,1-17; 25,31-46
- Lukasevangeliet 10,25-42; 12,13-21; 15,1-32; 18,1-14
- Johannesevangeliet 1,1-18; 2,1-12; 11,1-57
- Romerbrevet 1,1-17; 3,21-4,12; 6,1-14; 8,1-39; 11,1-36; 12,1-8; 13,1-10

LITTERATUR

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet. B.1.* Oslo: Nye Luther forlag, 1989 eller senere opplag, s. 40-59, 102-108, 124-158, 164-179, 201-211, 226-236, 252-263

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet. B.2.* Oslo: Nye Luther forlag, 1990 eller senere opplag, s. 63-75, 135-144, 223-230

Donahue, John R.: "Et utvalg" i *The Gospel in Parable : Metaphor, Narrative, and Theology in the Synoptic Gospels.* [Philadelphia, Penn.]: Fortress, 1990, s. 126-138, 146-162, 176-193

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Hovedtanker i Johannesevangeliet*. Oslo: Lunde, 1970 eller senere opplag, s. 26-33, 47-53, 76-86

- L Hvalvik, Reidar: "Avsnittene til de aktuelle tekstene" i *Romerbrevet : en kommentar*. Foreløpig utg. Oslo: [MFs skrivestue], 1988, s. ikke angitt

B. Religionspedagogikk (3 studiepoeng)

Religionspedagogikk er i vår tradisjon en del av den systematiske teologi. Disiplinen arbeider med undervisnings- og oppdragelsesspørsmål i skole og kirke i spenningen mellom teori og praksis.

Studiet av religionspedagogikk skal gi

- god kunnskap om skoleteoretiske og oppdragelsesteoretiske grunnlagsspørsmål
- god kunnskap om teologiske begrunnelser for kristen skole, kristen oppdragelse, pedagogisk mandat og forholdet mellom teologi og pedagogikk
- god kunnskap om skolens formål og verdigrunnlag
- kjennskap til hermeneutiske og kommunikasjonsteoretiske spørsmål i forbindelse med undervisning og oppdragelse
- kjennskap til teorier om moralsk og religiøs utvikling
- god kunnskap om lesemåter og sjangere

LITTERATUR

Asheim, Ivar og Sverre Dag Mogstad: "Kap. 1, 2 (delvis), 6-7" i *Religionspedagogikk : tolkning, undervisning, oppdragelse*. Rev. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1987, s. 13-45, 80-133.

* Hartman, Sven G.: "Barns tankar om Gud" i *Barnesjel og kristentro/* redaktør Dagfinn Rian, et al. Trondheim: Tapir, 1988, s. 9-32.

Svensen, Åsfrid: "Et utvalg" i *Tekstens mønstre : innføring i litterær analyse*. Oslo: Universitetsforl., 1985 eller senere opplag, s. 19-56, 83-128, 170-218 (Sidetallene er hentet fra 9. opplag 1997).

* Sødal, Helje Kringlebotn: "Kap. 3" i *Kristen tro og tradisjon i barnehagen*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 2003, s. ikke oppgitt.

KRL 105 – Konfesjonskunnskap, kristen livstolkning i dag, religionsvitenskap

KRL 105 er organisert i tre delemner: A. *Konfesjonskunnskap* (2 studiepoeng), B. *Kristen livstolkning i dag* (4 studiepoeng) og C. *Religionsvitenskap* (4 studiepoeng).

A. Konfesjonskunnskap (2 studiepoeng)

I konfesjonskunnskapen studeres både de kristne kirkesamfunns historiske bakgrunn og deres aktuelle utforming i dag. Kirkesamfunnenes tro, lære og praksis er ofte preget av deres historiske utgangspunkt. Samtidig bidrar konfesjonskunnskapen til et økumenisk perspektiv på studiet av den kristne tro og lære i dag (dogmatikken). I studiet av kristenhetens mangfold behandles også noen nyreligiøse bevegelser med røtter i kristendommen.

Studiet av konfesjonskunnskap skal gi

- kjennskap til de viktigste kristne kirkesamfunn og deres historiske bakgrunn
- kjennskap til kirkesamfunnenes lære som ulike varianter av kristen livstolkning
- kjennskap til de ulike kirkesamfunnenes trosuttrykk
- kjennskap til nyreligiøse bevegelser med røtter i kristendommen

LITTERATUR

"Et utvalg" i *Kristne kirker og trossamfunn/* redaktør Peder Borgen, et al. Trondheim: Tapir, 1993, s. 9-18, 41-68, 77-94, 111-126, 143-170, 179-206, 217-242.

B. Kristen livstolkning i dag (4 studiepoeng)

I delemnet Kristen livstolkning i dag studeres kristen troslære og etikk med utgangspunkt i en luthersk kristendomsforståelse. I troslære ligger vekten på sentrale emner fra andre og tredje trosartikkel og disse emners plassering i en økumenisk sammenheng. I etikk behandles utvalgte grunnlagsspørsmål i kristen etikk og etisk argumentasjon relatert til konkrete etiske emner.

Studiet av kristen tro i dag skal gi

- kjennskap til Den augsburgske bekjennelse og dens betydning for kristen dogmatikk og etikk
- god kunnskap om sentrale emner fra troslæren knyttet til andre og tredje trosartikkel
- evne til å plassere emner fra troslæren i en økumenisk sammenheng
- god kunnskap om utvalgte emner fra områdeetikken
- evne til å bruke etisk metode i arbeid med emner fra områdeetikken

LITTERATUR

Brunvoll, Arve: "Den augsburgske bekjennelse (art.1-20 og art. 28)" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 32-60, 86-96 (Finnes også i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*. Ny norsk oversettelse / redaktør Jens Olav Mæland. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag, s. 23-39, 53-58)

Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 142-284

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Felleskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. [2. utg.]. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 142-266

L "Et utvalg" i *Felleserklæring om rettferdiggjørelseslæren*. Oslo: Mellomkirkelig råd, 1997

eller senere opplag, s. 11-16

- * "Et utvalg" i *Nådens fellesskap : rapport fra samtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke*. Oslo, : Kirkens informasjonstjeneste, 1994, s. 15-27

C. Religionsvitenskap (4 studiepoeng)

Religionsvitenskap drøfter begreper og problemstillinger knyttet til studiet av religion som fenomen. Delempnet gir også kjennskap til nyreligiøsitet i et historisk og aktuelt perspektiv og til religionsdialog i skole og samfunn.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til religionsvitenskapelige begreper, metoder og problemstillinger
- kjennskap til noen religionsfenomenologiske emner
- kjennskap til nyreligiøsitet
- kjennskap til religionsdialog i skole og samfunn
-

LITTERATUR

Alver, Bente Gullveig, Ingvild Sælid Gilhus, Lisbeth Mikaelsson og Torunn Selberg: «Et utvalg» i *Myte, magi og mirakel : i møte med det moderne*. Oslo: Pax, 1999, s. 7-21, 43-56, 122-133, 200-223.

Eliade, Mircea: *Det hellige og det profane*. 3. utg. Oslo: Gyldendal, 2002.

*Eliade, Mircea og Einar Thomassen: «Innledende essay» i *Det hellige og det profane og andre skrifter*. Rev. utg. Oslo: De norske bokklubbene, 2003, s. IX-XXXVI.

*Furseth, Inger og Pål Repstad: «Et utvalg» i *Innføring i religionssociologi*. Oslo: Universitetsforlaget, 2003, s. 26-42.

*Gilhus, Ingvild Sælid og Lisbeth Mikaelsson: «Et utvalg» i *Nytt blick på religion : studiet av religion i dag*. Oslo: Pax, 2001, s. 15-26.

*Heiene, Gunnar: «En ny global etikk?» i *Mange religioner - én etikk?/* redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 215-236.

*Leganger-Krogstad, Heid: «Dialogisk religionsundervisning» i *Religion og livssyn*, nr. 2 (2002), s. 24-29.

Leirvik, Oddbjørn: «Et utvalg» i *Religionsdialog på norsk*. Ny og utvida utg. Oslo: Pax, 2001, s. 44-93.

Aadnanes, Per M.: «Et utvalg» i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 195-204, 222-271.

Organisering og arbeidsformer

Organisering, arbeidsformer og vurdering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

- Studentene som skal ha mappevurdering, organiseres i *seminargrupper* som omfatter 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere/studentassistenter. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her blir det gitt felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Informasjon om gruppene gis ved semesterstart.

Studenter som tar KRL 101- KRL 105 som ett eller flere frittstående emner (uten mappevurdering), har anledning til å være med i seminargruppe hvis det er plass, med de retter og plikter som det innebærer.

Ved studiestart må studentene registrere seg på mappevurdering og melde seg på seminargruppe *eller* registrere seg på skriftlig eksamen i frittstående emner. Studenter som tar skriftlig eksamen, må melde fra til studieadministrasjonen hvis de ønsker plass i en seminargruppe.

Studenter anbefales å danne kollokviegrupper.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg, får undervisning og veiledning, stimuleres til samtale om faglige og eksistensielle spørsmål, og forelesninger i storgruppe.

Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes: Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000.

For studenter som tar KRL 101-KRL 105 som ett eller flere frittstående emner, vil arbeidsmåtene for de fleste være selvstudium og forelesninger i storgruppe, eventuelt supplert med deltakelse i seminargruppe, med de arbeidsformer som der finnes.

Studiekraft

For å få mappevurdering av KRL 111 og KRL 112 må studentene oppfylle de studiekraftene som er angitt ovenfor (s. 5 og 6). Studiekraftene gjelder bl.a. prøver, oppgaveskriving og fram møte på seminar. Samlingen av studiekraft er å betrakte som en *samlemappe*. Studenten må selv sikre seg at vedkommende har oppfylt studiekraftene. Oppgaveinnleveringer (de ordinære, samt eventuell rapport eller øvingsoppgaver) samt evaluering av studietilbudet dokumenteres gjennom Fronter og registreres av MFs studieadministrasjon. Tilstedeværelse på seminargrupper registreres av seminarlærer ved begynnelsen av hvert undervisnings-samvær. Studentene er selv ansvarlig for å

sikre seg at de er registrert som tilstedeværende på de aktuelle seminarene. Godkjente bibelkunnskapsprøver / kortprøver registreres av MFs studieadministrasjon.

For *KRL 111 Grunnstudier 1* utgjør de samlede studiekravene – dvs ”samlemappen” – følgende:

- Fem til seks oppgaver, levert innen fastsatte frister (registreres i Classfronter).
- godkjent skriftlig prøve i bibelkunnskap (registreres i studieadministrasjonen)
- godkjent øvingsoppgave i livstolkningsteori (registreres i Classfronter)
- deltagelse ved minst 75% av seminarene for hvert delemne der det er seminarundervisning (registreres i studieadministrasjonen)
- godkjente kortprøver (registreres i studieadministrasjonen)
- en kort rapport (ca.1 side) knyttet til en ekskursjon til moske, synagoge eller lignende(registreres i Classfronter)
- deltagelse i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester (registreres i Classfronter)

For *KRL 112 – Grunnstudier 2* utgjør de samlede studiekravene – dvs. ”samlemappen” – følgende:

- eventuelt godkjente innføringsoppgaver (registreres i Classfronter)
- tre til fire oppgaver, levert innen fastsatte frister (registreres i Classfronter)
- deltagelse ved minst 75% av seminarene for hvert delemne der det er seminarundervisning (registreres i studieadministrasjonen)
- godkjente kortprøver (registreres i studieadministrasjonen)
- deltagelse i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester (registreres i Classfronter)

Nærmere orientering om studiekravene for KRL 111 og KRL 112 blir gitt i emneheftene og i forbindelse med undervisningen. Studenter som ikke oppfyller studiekravene innen gjeldende frister, får ikke mappevurdering. Disse studentene må melde seg opp til avsluttende skriftlig eksamen i stedet. Dette skjer ved skriftlig melding til eksamensadministrasjonen så snart det er avklart at mappevurdering ikke blir mulig eller ikke lenger er ønsket av studenten, senest en uke før eksamen.

Vurdering

Det vil foregå en fortløpende vurdering av studentene og deres studieinnsats, men også evaluering av studietilbudene: av undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv.

I den avsluttende formelle vurderingen av studentenes arbeid brukes en karakterskala fra A (best) til F (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått. Det foreligger en beskrivelse av disse karakterene på 100-nivå. (Jf. Vedlegg 3)

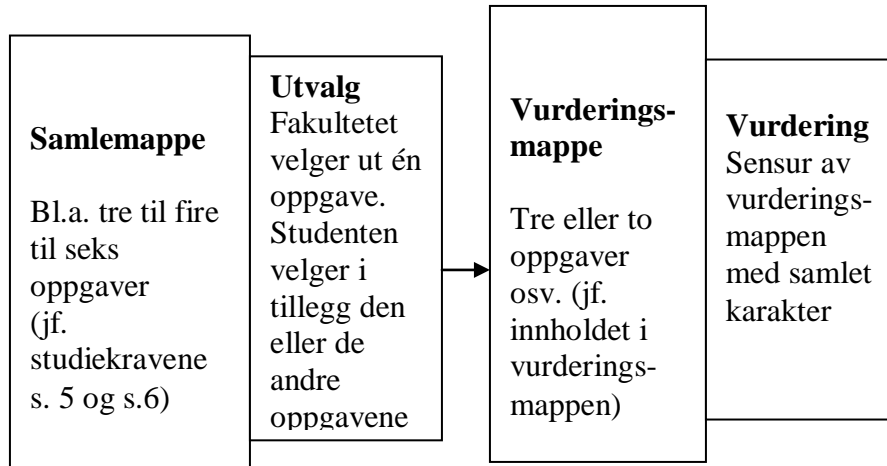
Vurderingskriterier

Den avsluttende vurderingen tar sikte på å prøve studentenes evne til å gjøre rede for relevant fagstoff på en oversiktlig og mest mulig selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger. Jf. karakterbeskrivelsen på 100-nivå.

A. Mappevaluering

Når studiekravene er oppfylt, blir den avsluttende vurderingen gjennomført som mappevaluering. Innen fastsatt tid skal hver student levere en *vurderingsmappe*. Oppgavene i vurderingsmappen leveres i to eksemplarer. Det fastsettes én karakter på grunnlag av arbeidene i vurderingsmappen.

Mappevalueringen av KRL 111 og KRL 112 er organisert etter denne modellen:

KRL 111 – Grunnstudier 1

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultetet én oppgave og én kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studentene velger ut de to andre oppgavene. Studentene velger de oppgavene som de selv mener er de beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgaver.

For KRL 111 skal *vurderingsmappen* inneholde

- tre av oppgavene fra samlemappen (i to eksemplarer)
- én av kortprøvene (legges i mappen av studieadministrasjonen)
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 600-800 ord) der studenten reflekterer over egen læringsprosess jfr. Emneheftet.

Opgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Dette gjelder ikke den godkjente kortprøven som skal legges i mappen. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan da ikke få bedre karakter enn D.

KRL 112 – Grunnstudier 2

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultet én oppgave og én kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studenten velger den andre oppgaven, den de selv mener er den beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgaver.

For KRL 112 skal *vurderingsmappen* inneholde

- to av oppgavene fra samlemappen (i to eksemplarer)
- en av kortprøvene (legges i mappen av studieadministrasjonen)
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (600-800 ord) om egen læring med utgangspunkt i vurderingsmappen (i to eksemplarer)

Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Dette gjelder ikke den godkjente kortprøven som skal legges i mappen. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan ikke få bedre karakter enn D.

B. Avsluttende skriftlig eksamen

Studenter som velger å gå opp til skriftlig prøve i enkeltemner (KRL 101-105), får en skriftlig prøve på 4 timer pr. emne. Et unntak er her KRL 104, som kan gis som en prøve på seks timer. Studentene får én eller to oppgaver og en samlet karakter for hvert emne. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått.

Eksamen i to emner kan i enkelte semestre slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Se også vedlegg 2: Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen på 100-nivå, nedenfor s. 23.

Evaluerings av studietilbudene

Studenter og lærere skal være med på en fortløpende evaluering av studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

VEDLEGG 1:

Bibelutgaver og hjelpemidler

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

GTs apokryfer:

Det gamle testaments apokryfiske bøker, Oslo: Bibelselskapet 1988. Finnes også i enkelte utgaver av NO 78/85 fra 1993 og senere.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbøker:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, til NO 78/85 bokmål

G. Johnstad: *Navn i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1983, til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord: Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

VEDLEGG 2:

Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen på 100-nivå

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Tilsvarende internasjonale utgaver kan godkjennes av studieadministrasjonen etter søknad. Før eksamen skal tillegg som ordforklaringer og tidstabell være klippet bort eller forsvarlig plombert.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

To av de nevnte bibelutgaver samt synopsen lånes ut. Bibelordbøker og eventuelt andre bibelutgaver må studentene selv bringe med på eksamen. Hjelpemidler skal være helt uten understreknings- og notater.

Vedlegg 3

Gjeldende nivåspesifikke karakterbeskrivelse

Fagspesifikke karakterbeskrivelser på 100 nivå:

- A. Besvarelsen viser meget solide kunnskaper i emnet, og viser både overblikk og presis detaljkunnskap. Kunnskapen er gjennomgående gjort relevant i forhold til problemstillinger som er reist. Besvarelsen viser evne til å reise og drøfte problemstillinger som er både rimelige og fruktbare. Besvarelsen viser at kandidaten har god analytisk distanse til kunnskapsstoffet. Kandidaten behersker både faglige og saks spesifikke begreper godt. Besvarelsen er resonnerende, ryddig og klar, og viser god metodisk og teoretisk refleksjon. Den dekker all vesentlig kunnskap på en meget tilfredsstillende måte, og viser klar bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon.
- B. Besvarelsen viser gode kunnskaper i emnet. Besvarelsen viser at kandidaten har et godt overblikk og behersker viktig detaljkunnskap. Kunnskapen er relevant plassert og til dels gjort relevant for besvarelsen i form av rimelige problemstillinger. Besvarelsen viser evne til å drøfte viktige problemstillinger og har en rimelig analytisk distanse til kunnskapsstoffet. Kandidaten behersker de viktigste faglige og saks spesifikke begreper godt. Besvarelsen er iblant resonnerende, og i hovedsak ryddig og klar. Den viser noe metodisk og teoretisk refleksjon. Besvarelsen er gjennomgående god på alle viktige felt, og har ingen vesentlige mangler eller feil. Besvarelsen viser god bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon.
- C. Besvarelsen viser rimelig gode kunnskaper i emnet. Den er tilbøyelig til å være enten noe vag og generell eller fokusere på detaljkunnskap uten at kunnskapsstoffet gjøres relevant. Kunnskapsutvalget har ett eller flere vesentlige hull. Besvarelsen viser varierende evne til å reise og besvare problemstillinger. Kandidaten behersker noen av de relevante faglige og saks spesifikke begrep. Besvarelsen viser tilløp til resonnement, men har en tendens til å ramse opp innlært stoff. Besvarelsen viser lite analytisk distanse eller metodisk og teoretisk refleksjon. Den er tilfredsstillende på de viktigste felt, men kan ha enkelte mangler eller feil av mellomstor karakter. Besvarelsen viser noe bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon.
- D. Besvarelsen dekker noen av de viktigste kunnskapsfelt i emnet, men har også vesentlige hull. Den er tilbøyelig til å være enten noe vag og generell eller fokusere på detaljkunnskap uten at kunnskapsstoffet gjøres relevant. Besvarelsen viser en overveiende tendens til å ramse opp heller enn å resonnerer, reiser i beste fall svake problemstillinger og gjennomfører drøfting/sammenligning dårlig. Begrepsbeherskelsen er svak, selv om noen sentrale begrep beherskes. Besvarelsen viser svake analytiske ferdigheter. Den er grei på sentrale felt, men er ujevn og har vesentlige mangler eller feil. Besvarelsen viser liten bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon.
- E. Besvarelsen dekker det nødtørftigste av sentrale kunnskapsfelt men viser svake evner til refleksjon. Fremstillingen er uklar og /eller oppramsende, kunnskapsutvalget svakt ut over det aller mest sentrale, begrepsbeherskelsen svak, og faglig refleksjon nært fraværende. Besvarelsen har grove mangler og/eller feil. Besvarelsen viser liten til ingen bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon. Karakteren kan også gis når kandidaten viser klare brudd på faglige holdninger, men allikevel behersker sentral kunnskap godt.
- F. Besvarelsen gir enten en urimelig tolkning av hvilken kunnskap som skal presenteres, eller har så store mangler og/eller feil at kandidaten ikke kan sies å ha vist tilstrekkelige kunnskaper eller ferdigheter. Karakteren kan også gis når kandidaten demonstrerer klare brudd på faglige holdninger og heller ikke behersker sentral kunnskap godt.

Studieplan

Kristendoms-, religions og livssynskunnskap (KRL)
Grunnstudier 1 og 2 – emner på 100-nivå

Vår og høst 2005

Studieplan
for emner i studieprogrammet
Ungdom, kultur og tro

innenfor bachelorgraden
Kultur- og samfunnsfag

Utgave høst 2004
(med små litteraturendringer sept.04)

Innhold:

Innledning	s. 2
Overordnede mål	s. 3
Mål og innhold	s. 4
Organisering og arbeidsformer	s. 5
Vurdering	s. 6
Fagemner	s. 7
RP 113 – Organisasjon og ledelse: ungdomslederen (10 studiepoeng) ..	s. 8
KRL 131 – Kulturanalyse (10 studiepoeng)	s. 12

Det teologiske Menighetsfakultet
Gydaskveien 4 - Postadresse. Postboks 5144 Majorstua. 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00
<http://www.mf.no>

Innledning

Studieprogrammet *Ungdom, kultur og tro* kvalifiserer for tjeneste og yrke i kirke/organisasjoner, skole og samfunn.

Det primære siktemålet er å utruste for tjeneste som ungdoms- og menighetsarbeider i kirken og kristne organisasjoner. Samtidig gir utdannelsen faglig kompetanse til å undervise i KRL i skolen og til å være ungdomsleder i ulike sammenhenger i samfunnet.

Det er lagt tre viktige perspektiver til grunn for utarbeidelsen av studieprogrammet. Det første er ungdomsarbeideren. En legger vekt på å utvikle ungdomslederens faglige identitet og selvforståelse gjennom holdningsskapende undervisningsprosesser, integrasjon mellom teori og praksis og ved å styrke studentens tro og spiritualitet.

Det andre perspektivet er kirken og menighetene. Studieprogrammet understreker at ungdomsarbeid og ungdom er en sentral del av kirken/menighetene og ikke en forberedelse for å bli en del av den. Derfor vektlegges tema som ledelse og medarbeiderskap, frivillighet, og ungdomsteologi og ungdomsdiakoni.

Det tredje perspektivet er ungdomskultur og ungdomsmiljø. Ungdoms kulturytringer skifter fort. Programmet har derfor valgt å legge vekten på å gi studentene innføring i pedagogiske og teologiske verktøy som overlever dagen i dag. Samtidig søker en gjennom undervisningen å relatere verktøyene til sammenhenger hvor ungdom ferdes, ved å integrere ulike former for praksis i utdanningen. Et viktig mål i denne sammenheng er å hjelpe studentene til å utvikle evne til å reflektere teologisk og pedagogisk over de erfaringene de gjør seg i kirkelige og sekulære ungdomsmiljø.

Rammebestemmelser

Studieprogrammet *Ungdom, kultur og tro* er et program innenfor bachelorgraden *Kultur- og samfunnsfag*. Studiet er normert til 3 år og 180 studiepoeng og gir en bachelorgrad.

Programmet inneholder en emnegruppe på minst 80 poeng innenfor kristendomskunnskap, KRL og teologi. I tillegg inneholder det exphil og exfac, samt spesialiseringsemner som profilerer programmet.

For å få bachelorgraden utstedt fra Det teologiske Menighetsfakultet, er det et vilkår at minst 60 av de avlagte studiepoengene er avlagt ved Menighetsfakultetet. Studenter med ekvivalerende eksamener fra andre utdanningsinstitusjoner kan søke om innpassing i studieprogrammet. Fakultetet avgjør om og i hvilken utstrekning eksternt avlagte eksamener kan inngå i graden

Videre utdanning

Fullført studieprogram i *Ungdom, kultur og tro* oppfyller opptakskravene til alle studieretningene i master i kristendomskunnskap/KRL ved Det teologiske Menighetsfakultet. Med ett års tilleggsprøver kan en søke overgang til teologistudiet. En vil da kunne oppnå en fullverdig teologiutdanning (presteutdanning) på 7 år mot normalt 6 år.

Planens struktur

Planen er i hovedsak bygd opp av et fast system av emner på 100- og 200-nivå.

De enkelte emnene har et omfang på 10 studiepoeng. Noen emner henger sammen og utgjør en større fordypning eller spesialisering. For hvert emne formuleres kompetansemål, med vekt på studentenes innsikt i sentrale faglige problemstillinger. Kunnskapsmålene er formulert på tre stigende nivåer: *kjennskap*, *god kunnskap* og *innsikt*. Ferdighetsmål er formulert med uttrykket *evne* til. Det er samtidig satt opp studiekrav for de enkelte emnene. Arbeidet med å oppfylle studiekravene skal bidra til å nå kompetansemålene.

Progresjon

Fakultetet anbefaler at studentene tar KRL 101 – KRL 103 (Grunnstudier 1) og KRL 104 – KRL 105 (Grunnstudier 2) eller tilsvarende *før* de tar de andre emnene i studiet. Den anbefalte progresjonen blir lagt til grunn for organiseringen av undervisningstilbudene. Emnene PT 201, PT 202 og PT 203 må tas i denne rekkefølgen.

Profilering av eget studium

Programmet gir studentene noe anledning til å profilere sitt eget studium ut fra faglig bakgrunn, interesser, yrkeshensyn osv. Profileringen kan skje ved frie valg av fordypnings- eller spesialiseringsstudier.

Overordnede mål

Studiet har som overordnede mål

- å kvalifisere for tjeneste som ungdoms- og menighetsarbeider i kirke og kristne organisasjoner
- å kvalifisere for tjeneste som ungdoms- og konfirmantleder i menigheter i og utenfor Den norske kirke
- å kvalifisere for undervisning i KRL i skolen
- å kvalifisere for å være ungdomsleder i statlig og kommunal sammenheng

Mål og innhold

De overordnede målene for studieprogrammet søkes realisert ved at studentene tar et visst omfang av emner på 100- og 200-nivå.

Emneoversikt:

Denne oversikten viser emner som inngår i bachelorgraden. Bortsett fra begrensninger knyttet til progresjon (jf. ovenfor, s. 4) og undervisningstilbud kan emnene tas i forskjellig rekkefølge.

PT 203 Ungdomsdiakoni og sjelesorg m/praksis	RP 114 Ledelse og frivillighet	RP 112 Formidling i menighet
PT 202 Forkynnelse og gudstjeneste m/praksis	KRL 131 Kulturanalyse	RP 113 Organisasjon og ledelse: ungdomslederen
VALG Fordypning/ spesialisering (200-emne)	VALG Fordypning/ spesialisering (200-emne)	VALG Fordypning/ Spesialisering (200-emne)
PT 201 Kirkekunnskap, spiritualitet og trosformidling	RP 111 Grunnlag for ungdomsarbeid	Exfac 101 Examen facultatum
KRL104	KRL105	Exphil 101 Examen philosophicum
KRL101	KRL102	KRL103

Forkortelser:

KRL: Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

PT: Praktisk teologi

RP: Religionspedagogikk

Fordypnings- og spesialiseringsemner

Studentene kan velge emner blant alle fakultetets emner på 200-nivå. MF tilbyr relevante emner i fagområdene *KRL/teologi*, *Tverrkulturell kommunikasjon* og *Religion og estetikk*. Etter søknad kan en også velge relevante emner fra 500-nivå og fra andre utdanningsinstitusjoner. Studentene kan enten velge 3 fordypnings- eller spesialiseringsemner som henger sammen, eller frittstående emner. Disse emnene kan tas på forskjellige steder i studiet.

Emnene PT 201–PT203 tilsvare emnene PT 501–PT503 i teologistudiet (jf. nedenfor, s.7). Det betyr at PT 501, PT 502 og PT 503 kan *erstatte* henholdsvis PT 201, PT 202 og PT 203, og at det er sperre mellom de emnene som tilsvare hverandre.

Organisering og arbeidsformer

Organisering, arbeidsformer og vurdering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

Som hovedregel blir studentene organisert i faste grupper.

- *Basisgruppene* er arbeidsgrupper som består av 4-6 studenter. Disse gruppene vil ha flere funksjoner. De skal være et sted for å skrive og diskutere oppgaver, men kan også brukes til kollokvering ved lesing av pensum, til å ”summe” i forbindelse med seminar og forelesninger, osv.
- *Seminargruppene* omfatter 4-6 basisgrupper, det vil si 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere/studentassistenter. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her blir det gitt felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Basis- og seminargruppene settes opp av undervisningsadministrasjonen. Informasjon om gruppene gis ved semesterstart.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg, får undervisning og veiledning, stimuleres til samtale om faglige og eksistensielle spørsmål, og forelesninger i storgruppe.

Samtidig vil en legge vekt på at studentene arbeider med fagstoffet i spenningen mellom teori og praksis. Det er derfor lagt inn ulike typer av praksis i flere av emnene.

Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000. I tillegg skal det brukes en bok om praksis. (Den er ennå ikke valgt).

Vurdering

Generelt

Det vil fremgå under hvert emne hvilke vurderingsformer som blir brukt. Fakultetet legger vekt på å bruke differensierte vurderingsformer tilpasset studentens studiesituasjon og emnets egenart og målsetning.

Det vil foregå en fortløpende vurdering av studentene og deres studieinnsats, men også evaluering av studietilbudene: av undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv. Studenter og lærere skal være med på en fortløpende evaluering av studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

Karakterskala

I den formelle vurderingen av studentene brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Vurderingskriterier

Den avsluttende vurderingen av studentene tar sikte på å prøve deres evne til å finne fram og gjøre rede for relevant fagstoff på en selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger på en teoretisk og metodisk gjennomtenkt måte.

Litteraturlister:

* i margen betyr at artikkelen eller bokdelen er del av en kopisamling som fås kjøpt i MFs

Litteraturtjeneste

L i margen betyr at boka fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste

Fagemner

KRL 101 Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 1)

KRL 102 Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 1)

KRL 103 Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 1)

KRL 104 Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 2)

KRL 105 Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 2)

Exphil Se egen studieplan for Examen philosophicum

Exfac Se egen studieplan for Examen facultatum

PT 201 Tilsvare PT 501. Se egen studieplan for cand. theol.-studiet

PT 202 Tilsvare PT 502. Se egen studieplan for cand. theol.-studiet

PT 203 Tilsvare PT 503. Se egen studieplan for cand. theol.-studiet

RP 113 Studieplanen er vedlagt (her, s. 8ff)

KRL 131 Studieplanen er vedlagt (her, s. 12ff)

RP 111 – Grunnlag for ungdomsarbeid (utarbeides senere)

RP 112 – Formidling i menighet (utarbeides senere)

RP 114 – Ledelse og frivillighet (utarbeides senere)

RP 113 – Organisasjon og ledelse: ungdomslederen (10 studiepoeng)

Emnet gir en grunnleggende innføring i fagfeltet organisasjon og ledelse med fokus på ungdomslederen som person. Emnet er organisert i to delemner: A. *Organisasjon og ledelse* (6 studiepoeng) og B. *Ungdomslederen som person* (4 studiepoeng)

Mål og innhold

Forkunnskaper

Som forkunnskaper anbefaler fakultetet KRL 101- KRL 105 eller tilsvarende

Studiekraav

For å få avsluttende vurdering må den enkelte student

- delta på minst 75 % av undervisningen i hvert delemne
- bestå en kortinnlevering knyttet til delemne A
- levere to skriftlige oppgaver (inntil 2000 ord) innen gitte frister, én oppgave fra hvert delemne
- delta i et gruppearbeid med presentasjon knyttet til delemne A
- skrive et refleksjonsnotat knyttet til delemne B
- delta i evaluering av studietilbudene

A. Organisasjon og ledelse (6 studiepoeng)

Dette delemnet vil ta for seg tema som situasjonsbestemt lederskap, strategisk lederskap, bibelsk lederskap, endringsledelse, organisasjonsutvikling, organisasjonsteori og organisasjonskultur

MÅL

Studiet av dette delemnet skal gi

- kjennskap til fagfeltet organisasjon og ledelse
- god kunnskap om ulike lederskapsmodeller og verktøy med tanke på ledelse av frivillig virksomhet
- kjennskap til ulike måter å forstå en organisasjon på: ulike dimensjoner, aspekter og elementer ved en organisasjon.
- innsikt i hvordan ledelse av en organisasjon foregår
- ferdighet til å vurdere slike modeller og verktøy teologisk og anvende dem praktisk

LITTERATUR

Obligatorisk litteratur:

* Bang, Henning: "Et utvalg" i *Organisasjonskultur i praksis*. 3. utg. Oslo: Tano, 1995, s. ikke oppgitt.

* Bryman, A.: "Leadership in organizations" i *Handbook of organization studies*/ redaktør Cynthia Hardy, et al. London: Sage, 1996, s. 276-292.

* Eriksen, Dag-Håkon: "ACTA prosess : et verktøy til å utvikle visjon, verdier, mål og strategier for å få det til i hverdagen." i *Ressurshefte*, redigert, s. 1-10. Oslo: Normisjon, 2003

Fields, Doug: "Et utvalg" i *Hensiktsdrevet ungdomsarbeid : 9 elementer for sunn vekst*. Oslo: Luther, 2004, s. 13-22, 43-255, 359-373.

Fischer, Grete og Nils Sortland: "Et utvalg" i *Innføring i organisasjonspsykologi*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 111-158, 209-246. (Sidetaltrykkfeil rettet opp)

* Hanssen, Ove Conrad: "Utrustende lederskap" i *ikke oppgitt* (uten år), s. ikke oppgitt (6 s.).

L Jørgensen, Knud: "Kap. 2-4" i *Visjon og hverdag : lederskap i misjon og menighet*. Oslo: Verbum, 1991, s. ikke oppgitt.

* Skjevesland, Olav: "Et utvalg" i *Morgendagens menighet : ledelse og livsform*. [Oslo]: Verbum, 1998, s. 49-70.

Supplerende litteratur:

Bang, Henning: *Organisasjonskultur*. 3. utg. [Oslo]: Tano, 1995.

Ford, Leighton: *Transforming leadership : Jesus' way of creating vision, shaping values & empowering change*. Downers Grove, Ill.: InterVarsity, 1991.

Heitmann, Jan H. og Per Selle: *Frivillige organisasjoner : fornyelse, vekst og utvikling*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999.

Hersey, Paul, Dewey E. Johnson og Kenneth H. Blanchard: "Situational leadership" i *Management of organizational behavior : leading human resources*. 8 utg. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2001, s. ikke oppgitt.

Kotter, John P.: *Leading change*. Boston, Mass.: Harvard Business School Press, 1996.

Kouzes, James M. og Barry Z. Posner: "Et utvalg" i *The leadership challenge*. 3. utg. San Francisco: Jossey-Bass, 2002, s. ikke angitt (25 s.).

Maxwell, John C.: *Developing the leaders around you*. Nashville, Tenn.: T. Nelson, 1995.

B. Ungdomslederen som person (4 studiepoeng)

Dette delemne vil fokusere på personlig utvikling, og vil gi studenten verktøy til økt selvinnsikt og selvledelse. Delemnet behandler følgende tema: personlighetstyper, ulike atferdsmønstre, tros- og livshistorie og en leders utvikling.

MÅL

Studiet av dette delemnet skal gi

- kjennskap til ungdomsleders utvikling.
- god kunnskap om ungdomsleders rolle i ungdomsarbeidet.
- innsikt i de personlige utfordringer en møter som ungdomsleder
- evne til å reflektere over egen utvikling og rolle som ungdomsleder og relatere dette til praksis

LITTERATUR

Obligatorisk litteratur:

Fields, Doug: "Kap.1 & 17" i *Hensiktsdrevet ungdomsarbeid : 9 elementer for sunn vekst*. Oslo: Luther, 2004, s. ikke oppgitt.

L Jørgensen, Knud: "Kap. 5-7, 10" i *Visjon og hverdag : lederskap i misjon og menighet*. Oslo: Verbum, 1991, s. ikke oppgitt.

Malm, Magnus: "Et utvalg" i *Veivisere : en bok om kristent lederskap*. Oslo: Nye Luther forl., 1991, s. 9 -196, 231 -264.

Nouwen, Henri J. M.: *To og to ble vi sendt : tanker om kristent lederskap*. [Oslo]: Verbum, 1994.

Supplerende litteratur:

Fields, Doug: *Your first two years in youth ministry : a personal and practical guide to starting right*. El Cajon, CA: Zondervan, Grand Rapids, MI, 2002.

Fischer, Grete og Nils Sortland: "Et utvalg" i *Innføring i organisasjonspsykologi*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 89-106.

Grevbo, Tor Johan S.: *Det fir-foldige menneske et personlighetsspeil til sjelesørgerisk bruk*. Oslo: Luther Forlag, 1983.

Maxwell, John C.: *Developing the leader within you*. Nashville: T. Nelson, 1993.

Stang, Tonje Haugeto: *Trivsel og tjeneste - to sider av samme sak?* Ottestad: Prokla-media, 1998.

Arbeidsformer

Studiet legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, forelesninger og seminarundervisning med samtaler og øvelser.

Vurdering

For å få avsluttende vurdering må studentene ha ei samlemappe som dokumenterer at alle studiekravene er oppfylt. Det forutsetter at frammøte, kortinnlevering, gruppeoppgave og refleksjonsnotat er vurdert som godkjent. Den avsluttende vurderingen bygger på arbeider som leveres i en vurderingsmappe. *Vurderingsmappen* for RP 113 skal inneholde

- den skriftlige oppgaven fra delemne A
- den skriftlige oppgaven fra delemne B

Det brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan ikke få bedre karakter enn D.

KRL 131 – Kulturanalyse (10 studiepoeng)

Emnet skal bidra til å utvikle ferdigheter i å tolke samtidskulturen med tanke på samspillet mellom kultur, identitet og livstolkning. Arbeidet med kulturanalyse i dette emnet er organisert rundt tre hovedtema: *Teologi og kultur*, *Kulturteori* og *Å tolke kulturen*. De to første temaene er teoretisk orientert. De representerer teologiske og humanistiske innfallsvinkler til forståelse av kulturbegrepet. Det tredje temaet har sitt tyngdepunkt i læring av metoder for praktisk analyse.

Det finnes mange faglige tilnæringsmåter til kulturbegrepet og kulturen.

I vår sammenheng forstås kulturen som et mangfold av tegn. Ved å tolke slike tegn kan en utvikle en dypere forståelse av spørsmål om identitet og menneskers livstolkning.

Vårt konkrete fokus vil være på tolkning av uttrykk fra samtidskulturen, for eksempel i film, TV, reklame, litteratur, musikkvideoer, musikk, låt-tekster osv.

Emnet er bygd opp slik at det har en grunnstamme av læringsmål og et fast pensum. Arbeidet med hovedtemaene skal integreres med praktisk analysearbeid. Emnets profil vil variere noe fra semester til semester, på grunn av et variabelt pensum som kan endres for hvert semester.

Mål og innhold

Forkunnskaper

Som forkunnskaper anbefaler fakultetet KRL 101- KRL 105 eller tilsvarende

Studiekrav

For å få avsluttende vurdering må den enkelte student

- være med på en kortsvarsprøve knyttet til hele det faste pensum
- levere en kort analyse av en selvvalgt roman eller film (ca. 1000 ord).
- skrive et større analysearbeid med tilknytning til det variable pensumet (ca. 5000 ord)
- Delta i evaluering av studietilbudene.

Hovedtema

Emnet er bygd opp rundt tre hovedtema.

Teologi og kultur

Her skal studentene arbeide med hvordan innholdet i en persons livstolkning formes i en kulturell erfaringsvirkelighet. Hvilken rolle har den kulturelle konteksten for forståelse av virkelighetsoppfatning, menneskesyn og etikk? Hvordan skal dette forstås og utvikles teologisk? Hvordan kan vi tenke om forholdet mellom teologi og kultur?

Kulturteori

Her skal studentene utvikle god forståelse av begreper som kan inngå i et rammeverk for å analysere og forstå kulturytringer i vår tid. Det gjelder begreper som 'identitet' og 'livstolkning', 'modernitet' og 'postmodernitet'.

Å tolke kulturen

Ulike kulturelle uttrykk kan forstås i rammen av et vidt tekstbegrep. Studentene skal primært arbeide med utgangspunkt i fire ulike "lesemåter" av kulturelle uttrykk: Semiotikk, hermeneutikk, retorikk og narratologi.

MÅL

Studiet i kulturanalyse skal gi

- kjennskap til og forståelse av sentrale problemstillinger knyttet til forholdet mellom tro, teologi og kultur
- god kunnskap om aspekter ved humanistisk kulturteori, med vekt på samspillet mellom kultur, identitet og livstolkning
- god kunnskap om *og trening i* å anvende metoder for å kunne tolke livstolkningsmessige elementer i ulike kulturelle uttrykk.

LITTERATUR

Brunstad, Paul Otto: *Ungdom og livstolkning: en studie av unge menneskers tro og fremtidsforventninger*. Trondheim: Tapir, 1998, s. 1-26, 53-82.

Grenz, Stanley J.: "Et utvalg" i *A primer on postmodernism*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1996, s. 1-121.

Gripsrud, Jostein: "Et utvalg" i *Mediekultur, mediesamfunn*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2002, s. 13-39, 107-228.

Tanner, Kathryn: *Theories of culture : a new agenda for theology*. Minneapolis: Fortress Press, 1997, s. 3-119.

I tillegg til dette *faste* pensumet kommer et *variabelt* pensum som oppgis av faglærer ved starten av semesteret, tilsvarende ca. 250 sider (vel 3 studiepoeng). Se siste side!

Arbeidsformer

Studiet legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil preges av en kombinasjon av forelesninger, gruppearbeid, filmvisninger, selvstudium, klassesdiskusjoner og veiledning knyttet til de individuelle skriftlige oppgavene.

Fakultetet understreker at det vil være vanskelig å nå målene for dette emnet uten å følge undervisningen.

Vurdering

For å få avsluttende vurdering må studentene dokumentere at alle studiekravene er oppfylt. Det forutsetter at kortsvarsprøven og den korte analysen av roman eller film er vurdert som godkjent.

Den avsluttende vurderingen bygger på den store analyseoppgaven, som leveres i en vurderingsmappe. Det brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Den store analyseoppgaven kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Hvis det ikke gis ståkarakter, leveres en bearbeidet oppgave innen en nærmere angitt frist. Den reviderte oppgaven kan ikke få bedre karakter enn D.

Variabelt pensum KRL131 høsten 2004:

Filmer

- "The Day After Tomorrow" (Roland Emmerich 2004)
- Enten "A.I" (Steven Spielberg 2001) eller "Gattaca" (Andrew Niccol 1998)

Romaner

- Orwell, George: *1984*

Anime/ Manga:

- "Ghost in the Shell" (Mamoru Oshii 1995)
- Enten *Dragonball* (pockethefte) eller *Ranma 1/2* (pockethefte) eller *Manga Mania* (blad)

Musikkvideo/ reklame:

- Minst tre timer konsentrert MTV-titting

Artikler:

Kommer underveis i semesteret (Oppgis/ utdeles i timer)

Arbeidsdok.

STUDIEPLAN

*Kristendoms-, religions- og
livssynskunnskap (KRL)*

Grunnstudier – emner på 100-nivå

Utgave 20054 II

(Delvis ny pensumlitteratur i Did.+RP
i forhold til 1.optrykk)

Innhold

Innledning	s. 2
Overordnede mål	s. 4
Mål og innhold	s. 4
Faste emnekombinasjoner	s. 4
KRL 111 – Grunnstudier 1	s. 4
KRL 112 – Grunnstudier 2.....	s. 6
Frittstående emner	s. 7
KRL 101 – Bibelfag og didaktikk	s. 7
KRL 102 – Kristen tro og livstolkning	s. 9
KRL 103 – Religionsvitenskap, livssynskunnskap, livstolkning	s. 11
KRL 104 – Bibelfag og religionspedagogikk	s. 143
KRL 105 – Konfesjonskunnskap, kristen livstolkning i dag, religionsvitenskap	s. 154
Organisering og arbeidsformer	s. 187
Vurdering	s. 198
Vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler	s. 221
Vedlegg 2: Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen	s. 232
Vedlegg 3: Gjeldende nivåspesifikk karakterbeskrivelse	s. 24

Det teologiske Menighetsfakultet

Gydaskvei 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00
<http://www.mf.no>

G/3313/Grunnstudier1+2 høst04/vår05

Innledning

Nye grader

Stortinget vedtok i 2001 å innføre nye grader for universiteter og høyskoler. Gradene cand.mag. og cand.philol. erstattes av de internasjonale gradene *bachelor* og *master*. Gradene bygges opp av emner og emnegrupper. Et emne kan settes sammen av flere delemner og er den minste enhet som kan gi uttelling i studiepoeng. En emnegruppe er en samling av emner fra ett eller flere fag som gjennom en studieplan er definert som en samlet enhet. Et fag er en samling emner som er beslektet og som derfor er samlet under en egen fagbetegnelse. Kristendoms kunnskap og teologi er fagbetegnelser, mens KRL er betegnelse på en emnegruppe.

Den gamle forskjellen mellom grunnfag og mellomfag erstattes av to forskjellige fordypningsnivå: 100-nivå svarer til tidligere grunnfag, mens 200-nivå svarer til tidligere

mellomfag. 500-nivå uttrykker fordypningen innenfor en mastergrad, og svarer til det gamle hovedfagsnivået.

Omfanget av et studium ble tidligere målt i vekttall. 20 vekttall svarte til ett års studium. Innenfor de nye gradene regnes omfanget i studiepoeng. Ett års studium på heltid tilsvarer 60 studiepoeng (ECTS-poeng).

Innføringen av nye grader forutsetter at det også tas i bruk arbeids- og vurderingsformer som i større grad aktiviserer studentene (jf. s.18-21jf. nedenfor).

Rammebestemmelser

Graden *bachelor* oppnås etter 3 års studium. Det vil si at kravet til omfang er 180 studiepoeng. For å få bachelorgraden utstedt fra Det teologiske Menighetsfakultet, er det et vilkår at minst 60 av de avlagte studiepoengene er avlagt ved Menighetsfakultetet. I de 180 studiepoengene inngår examen philosophicum (exphil) og examen facultatum (exfac), hver på 10 studiepoeng. I de 180 studiepoengene skal det inngå et fag/en emnegruppe på minst 80 studiepoeng. Minst 30 av disse poengene skal være fordypning/spesialisering. Hva som er fordypning/spesialisering, er definert i de enkelte studieplanene.

For å begynne på en disiplinbasert *mastergrad* må minst 80 poeng i bachelorgraden være hentet fra ett fag/én emnegruppe. Minst 2020 av de 80 poengene må være på 200-nivå.

Den foreliggende studieplanen er tilpasset rammekravene for en bachelorgrad og opptakskravene for en disiplinbasert mastergrad. Studieplanen tar også hensyn til den revisjonen av skolefaget KRL som ble gjennomført våren 2002.

Emnegruppen KRL i en bachelorgrad

Studieplanen er samlet sett en del av anbefalt plan for *emnegruppen KRL* i en bachelorgrad. Den legger vekt på å være skole- og yrkesrelevant. Sammen med exphil ivaretar planen hele fagfeltets bredde og integritet.

50 poeng KRL

Planen omfatter til sammen 50 poeng på 100-nivå. Emner på 100 og 200-nivå kan byttes ut med KRL-relaterte emner på samme nivå fra andre institusjoner i inn- og utland. Det er fullt mulig å ta mer enn 80 poeng KRL innenfor en bachelorgrad. Studiet kan suppleres med andre KRL-emner eller med emner fra teologistudiet.

60 poeng KRL

For å få plass til KRL som det andre skolefaget i en bachelorgrad, kan noen studenter ønske å ta 60 poeng KRL. Da anbefaler fakultetet å supplere de 50 poengene på 100-nivå med et emne på 200-nivå, for eksempel KRL 201.

KRL og teologistudiet, kateketstudiet og bachelorstudiet "Ungdom, kultur og tro"

Samme eller tilsvarende emnegruppe i KRL inngår også som en del av teologistudiet, kateketstudiet og bachelorstudiet "Ungdom, kultur og tro". (jf. studieplanene for teologi og for kateketutdanningdisse studiene). De tre første årene av teologistudiet oppfyller opptakskravene til en disiplinbasert mastergrad i Kristendomskunnskap. På denne måten er KRL-, kristendoms- og teologistudiet samordnet ved fakultetet.

Frittstående emner i en bachelorgrad

Ut fra den foreliggende studieplanen er det også mulig å velge frittstående emner. Emner fra planen kan brukes til å øke bredden eller dybden i andre emnegrupper enn KRL, eller til å fylle opp med studiepoeng som måtte mangle innenfor en bachelorgrad.

Oppbygningen av planen

Studieplanen gir en oversikt over KRL-emner på 100-nivå. Hvert emne utgjør 10 studiepoeng. Emnene er ordnet i to faste, anbefalte emnekombinasjoner: *KRL 111 – Grunnstudier 1* (30 studiepoeng) og *KRL 112 – Grunnstudier 2* (20 studiepoeng). Disse emnekombinasjonene har mappevurdering som vurderingsform. Under KRL 111 og KRL 112 formuleres også de *studiekravene* som må oppfylles for å få forbindelse med mappevurdering (jf. nedenfors.5-7 og s.18-21).

Dersom studiekravene ikke oppfylles, eller studenter av andre grunner ønsker skriftlig eksamen som vurderingsform, er det mulig å registrere seg til skriftlig eksamen i enkeltemnene KRL101-105 (jf. s.21).

De enkelte emnene betegnes med en bokstavkode og et tresifret tall. Bokstavkoden refererer til en emnegruppe (KRL), mens første *siffer* markerer fordypningsnivå/spesialisering: 1 står for 100-nivå. 2 står for 200-nivå osv. *Pensumlitteraturen* er plassert under de enkelte emner.

*

Litteraturlistene:

* i margen betyr at artikkelen eller bokutdraget er del av kopisamling for Grunnstudier 1 eller 2 .

Kopisamlingen fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste.

L i margen betyr at boka eller heftet fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste

Overordnede mål

Studiene av KRL på 100-nivå (grunnstudiene) har som overordnede mål

- å gi grundig kunnskap om Bibelen og om kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi kunnskap om andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- å gi grunnlag for faglig og didaktisk god undervisning
- å stimulere til en etisk grunnholdning i yrkesutøvelsen
- å stimulere til selvstendig innsats, kritisk vurdering og til en integrert faglig helhetsforståelse
- å gi grunnlag for videre studier i kristendomskunnskap, religionskunnskap, livssynskunnskap og teologi

Mål og innhold

De felles, overordnede målene søkes realisert ved at studentene arbeider med KRL-emner på 100-nivå, i faste kombinasjoner eller som frittstående emner.

Faste emnekombinasjoner

For å få mappevurdering må studentene velge faste emnekombinasjoner (KRL 111 og KRL 112) og oppfylle de tilhørende studiekravene (jf. nedenfors.5-7). KRL 111 og KRL 112 er fakultetets ordinære studietilbud på 100-nivå.

KRL 111– Grunnstudier 1

KRL 111 utgjør 30 studiepoeng. Den gir både en innføring i KRL og et grunnlag for videre studium innenfor emnegruppen KRL.

Vektingen av de ulike fagkomponentene er i hovedsak i samsvar med vektingen innenfor skolefaget KRL. Unntaket er etikk og filosofi. Noe etikk er integrert i KRL 101A og i KRL 102B, men hoveddelen av etikk og filosofi dekkes gjennom Examen philosophicum (exphil), som har egen studieplan.

Oppbygningen av KRL 111 framgår av følgende tabell.

KRL 111 – Grunnstudier 1		
EMNE	DELEMNER	Studiepoeng
KRL 101 – Bibelfag og didaktikk	A. Bibelfag (GT og NT)	8
	B. Fagdidaktikk	2
KRL 102 – Kristen tro og livstolkning	A. Kristendommens historie	5
	B. Kristen livstolkning i dag	5
KRL 103 – Religionsvitenskap, livssynskunnskap, livstolkning	A. Livstolkningsteori	1
	B. Religionsvitenskap	6,5
	C. Livssynskunnskap	2,5

Studiekrav

(Jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering, s.178-189 og s.189-1921.)

For å få mappevurdering av *KRL III* må den enkelte student

- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- bestå en skriftlig prøve i bibelkunnskap. Prøven vurderes til godkjent/ikke godkjent. Ved ikke godkjent kan studenten gå opp til ny prøve én gang
- levere øvingsoppgave i livstolkningsteori
- skrive en kort rapport (ca 1 s) knyttet til ekskursjon til moske, synagoge eller lignende
- skrive fem til seks mindre oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra
- ha fått godkjent to til tre individuelle kortinnleveringer eller kortprøver. Det fastsettes hvert semester hvor mange og hvilken form disse skal ha. I de tilfeller innleveringene eller prøvene ikke godkjennes, kan studenten gjennomføre ny prøve én gang. Studenten har én mulighet i løpet av semesteret til å gå opp til ny prøve dersom en kortprøve ikke godkjennes.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester

Oppgaver, rapport , kortinnlevering(er) og studieevaluering leveres gjennom Classfronter.

Dersom disse studiekravene ikke oppfylles, henvises studenten til skriftlig eksamen (Jf. s.21)

Når mappen leveres, skal studenten i tillegg skrive et avsluttende refleksjonsnotat.

KRL 112 – Grunnstudier 2

KRL 112 utgjør 20 studiepoeng. Studiet supplerer KRL 111, gir utvidede kunnskaper i KRL og skal danne grunnlag for videre studier på 200-nivå. Fakultetet anbefaler at studentene tar KRL 111 før KRL 112. KRL 104A krever forkunnskaper tilsvarende KRL 101A.

Vektingen av de ulike fagkomponentene er i hovedsak i samsvar med vektingen innenfor skolefaget KRL.

Studenter som ønsker 60 poeng KRL, anbefales å utvide KRL 112 med 10 poeng KRL på 200-nivå (jf. ovenfors. 3).

Oppbygningen av KRL 112 framgår av følgende tabell.

KRL 112 – Grunnstudier 2		
EMNE	DELEMNER	Studiepoeng
KRL 104 – Bibelfag og religionspedagogikk	A. Bibelfag (GT og NT)	7
	B. Religionspedagogikk	3
KRL 105 – Konfesjonskunnskap, kristen livstolkning i dag, religionsvitenskap	A. Konfesjonskunnskap	2
	B. Kristen livstolkning i dag	4
	B. Religionsvitenskap	4

Studiekrav

(jf. nedenfor, Organisering og arbeidsformer og Vurdering, s. 187-189 og s.189-1921).

For å få mappevurdering av *KRL 112* må den enkelte student

- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- skrive fire oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra
- ha fått godkjent to til tre individuelle kortinnleveringer eller kortprøver. Det fastsettes hvert semester hvor mange og hvilken form disse skal ha. I de tilfeller innleveringene eller prøvene ikke godkjennes, kan studenten gjennomføre ny prøve én gang. Studenten har én mulighet i løpet av semesteret til å gå opp til ny prøve dersom en kortprøve ikke godkjennes.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester

Oppgaver, kortinnlevering(er) og studieevaluering leveres gjennom Classfronter.

Dersom studiekravene ikke oppfylles, henvises studenten til skriftlig eksamen (Jf. s. 21)

Når mappen leveres, skal studenten i tillegg skrive et avsluttende refleksjonsnotat.

Frittstående emner

KRL 101-105 kan også studeres som frittstående emner. I så fall får en ikke mappevurdering. Vurderingen skjer da i form av avsluttende skriftlig(e) prøve(r) (Jf. nedenfor, s.1921).

KRL 101 – Bibelfag og didaktikk

KRL 101 er organisert i to delemner: A. *Bibelfag* (8 studiepoeng), med lik vekt på Det gamle og Det nye testamente, og B. *Fagdidaktikk* (2 studiepoeng).

A. Bibelfag (8 studiepoeng)

Studiet av Det gamle (GT) og Det nye testamente (NT) presenterer og drøfter de bibelske skrifter, deres tilblivelse, innhold samt deres bruk og betydning. Fagene rommer tradisjonelt språk (hebraisk og gresk), innledningsvitenskap, historisk bakgrunn, bibelteologi, tekstanalyse samt tekst- og kanonhistorie. I delemnet er det lik vekt på Det gamle og det nye testamente.

I KRL 101 studeres bibelfag med særlig vekt på bibelkunnskap, innledningsvitenskap, historie, tekst- og kanonhistorie og bibelteologi.

Studiet av Det gamle og Det nye testamente har som felles mål å gi

- kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten, til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen og til hvordan Bibelen gir hjelp til livstolkning
- kjennskap til Bibelens tekst- og kanonhistorie, til hovedtrekk i Bibelens historie i Norge og til aktuell oversettelsesproblematikk

LITTERATUR

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 19-64, 385-470

- * Myhre, Klara: "'Guds barnet klager ei?'" Salmene i Det gamle testamente og i kristendomsundervisningen" i *Veiviser til verdier : fagdidaktiske artikler om Bibelen i grunnskolen* / redaktør Axel Smith, Hans Kvalbein og Brynjar Haraldsø. [Oslo]: MF-bok : Verbum forlag, 1992, s. 113-128

L. Skarsaune, Oskar: "Et utvalg" i *Da Skriften ble åpnet : den første kristne tolkning av Det gamle testamente*. Oslo: Den norske israelsmisjon/Nye Luther, 1987, s. 57-107

Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s. 22.1

Studiet av Det gamle testamente skal gi

- bibelkunnskap: oversikt over innholdet i 1. Mosebok, 2. Mosebok 1–34, 5. Mosebok, Josva 1–8 og 23–24, Dommerne 1–8, Rut, 1.–2. Samuelsbok, 1. Kongebok, 2. Kongebok 1–5 og 14–25, Salme 1–41 og 110–150, Amos og Jona

- kjennskap til sjangerspørsmålet knyttet til GTs historieverk, historiske noveller, poetiske bøker og profetbøker
- god kunnskap om 1. Mosebok, Salmenes bok og Jesajaboken
- oversikt over Israels historie i gammeltestamentlig tid og metodiske problemer knyttet til en slik historie
- kjennskap til utvalgte emner fra gammeltestamentlig teologi

LITTERATUR

Anførte skrifter fra *Bibelen*.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 69-118, 138-151

Stordalen, Terje, Kåre Berge, Arvid Tångberg og Magnar Kartveit: "Et utvalg" i *Det Gamle testamentet : analyse av tekstar i utval.* 3. utg. / redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 25-35, 73-88, 149-152, 231-235, 248-254, 269-273 (ekskurset), 311-318.

- * Albrektson, Bertil og Helmer Ringgren: "Bibelteologiska grundbegrepp" i *En bok om Gamla testamentet*. 5. omarb. uppl. Malmö: Gleerup, 1992, s. 85-103
- * Lindström, Fredrik: "De bibelske salmer som bibelsk teologi" i *Bibelsk teologi* / redaktør Sigfred Pedersen. Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2000, s. 75-96
- * Skjeggstad, Marit: "Israels historie" i *Norsk teologisk tidsskrift* 97, no. 4 (1996), s. 204-218.
- * Tångberg, Arvid: "Israels tilblivelse : fra diskusjonen om Israels eldste historie i nyere forskning" i *Midtøsten forum* 9, no. 1 (1995), s. 30-32.
Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s.212.

Studiet av Det nye testamentet skal gi

- bibelkunnskap: oversikt over innholdet i Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Apostlenes gjerninger, Romerbrevet, 1 Korinterbrev, Hebreerbrevet og Johannes' åpenbaring
- kjennskap til evangeliene tilblivelse og det synoptiske problem
- kjennskap til sjangerspørsmålet knyttet til evangeliene, Apostlenes gjerninger, brevene og Johannes' åpenbaring
- god kunnskap om Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet og Romerbrevet
- kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- kjennskap til Jesu liv og historiske problemer knyttet til dette
- oversikt over kristendommens eldste historie

LITTERATUR

Anførte skrifter fra *Bibelen*.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 176-200, 211-299, 342-348, 368-382

Sandnes, Karl Olav og Oskar Skarsaune: *Mannen som ble Messias*. [Oslo]: Undervisningsredaksjonen NRK, 2000

Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler s.212

B. Fagdidaktikk (2 studiepoeng)

Fagdidaktikken arbeider med undervisningsspørsmål i skole og kirke i spenningen mellom teori og praksis.

Studiet av fagdidaktikk skal gi

- god kunnskap om bakgrunnen og grunnlaget for KRL-faget
- god kunnskap om KRL-fagets hovedoppgaver
- kjennskap til lærerrollen og til et kristent syn på barnet
- god kunnskap om utvalgte didaktiske spørsmål
- kjennskap til den kristne elementærundervisningens innhold

LITTERATUR

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3 og 5-11" i *Fag, identitet og fortelling: didaktikk til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-217

KRL-boka : kristendoms-, religions- og livssynskunnskap : læreplan for den 10-årige grunnskolen. Oslo: Læringscenteret, 2002.

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3, 5 (delvis), 6-8, 9 (delvis), 10-11" i *Fag, identitet og fortelling : didaktikk til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-80, 95-158, 173-217.

KRL 102 – Kristen tro og livstolkning

KRL 102 er organisert i to like store delemner: A. *Kristendommens historie* (5 studiepoeng) og B. *Kristen livstolkning i dag* (5 studiepoeng). Emnet handler om kristendommen som livstolkning i historien og i dag.

A. Kristendommens historie (5 studiepoeng)

Studiet av kristendommens historie (KH) omfatter hovedtrekk av den kristne kirkes historie fra begynnelsen til våre dager, norsk kirkehistorie og konfesjonskunnskap. KH er et historisk fag som drøfter og fremstiller kristendommens utbredelse, de historiske prosesser i kirkens institusjoner, kirkens praksis (som liturgi, misjon og diakoni), teologi og tros- og fromhetsliv, gjerne under perspektivet bibelens virkningshistorie. Faget omfatter også kirkens historiske forhold til samfunn og kultur, og hvilken virkning kristendommen har hatt i de troendes liv og levnet.

I dette emnet omfatter studiet historien om den kristne kirkes opprinnelse, kristendommens historie i Europa til og med reformasjonen og norsk kirkehistorie fram til ca. 1940. Det legges vekt på studiet av kristen tro, fromhet og livstolkning og deres uttrykk i kirkelig praksis, kunst og arkitektur.

Studiet av kristendommens historie skal gi

- kjennskap til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning gjennom tidene
- oversikt over viktige utviklingslinjer i kristendommens historie i Europa til og med reformasjonen

- kjennskap til de ulike perioder av kirkens og kristendommens historie i Norge fram til ca. 1940
- oversikt over uttrykk for kristen tro, fromhet og livstolkning i disse periodene i salmer, kunst og arkitektur
- evne til å redegjøre for og drøfte et historisk forløp

LITTERATUR

- Haraldsø, Brynjar: "Et utvalg" i *Kirke og misjon gjennom 2000 år : allmenn kirke- og misjonshistorie*. Oslo: Lunde, 1997, s. 13-26, 28-30, 35-45, 47, 49-66, 69-71, 77-90, 91-120, 127-143, 149-183
- Oftestad, Bernt T., Jan Schumacher og Tarald Rasmussen: "Et utvalg" i *Norsk kirkehistorie*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1993, s. 13-53, 62-80, 90-263
- Danbolt, Gunnar og Mabel Kjerschow: "Et utvalg" i *Billedspor : kunst- og kulturhistorie*, vol. 1. Vollen: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149
- "Salme nr.: 1, 45, 59, 172, 222, 322, 487, 492, 518, 641, 741, 780" i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt
- "Salme nr.: 40" i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. [Oslo]: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt

B. Kristen livstolkning i dag (5 studiepoeng)

Kristen livstolkning i dag skal bidra til å framstille og drøfte den kristne tro slik at den kan bli relevant for mennesker i dag.

Kristen livstolkning i dag (KLT) omfatter et studium av sentrale tema i kristen dogmatikk og etikk. Delemnet gir oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, kjennskap til sammenhengen mellom etikk, religion og livssyn og til etiske og trosmessige forskjeller mellom kristendommen og andre religioner og livssyn. Andre sentrale tema er luthersk kristendomsforståelse, de oldkirkelige trosbekjennelsene og Luthers lille katekisme og nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

Studiet av kristen livstolkning i dag skal gi

- kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikken, om det kristne gudsbilde og om kristen forståelse av allmenn og spesiell åpenbaring, skapelse og frelse, kristendommen og religionene
- god kunnskap om skapelsesteologi og menneskesyn
- kjennskap til salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og om forholdet mellom kristen og annen etikk
- kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- god kunnskap om politisk etikk

LITTERATUR

Dogmatikk som kristen livstolkning

- Brunvoll, Arve: "De oldkirkelige trosbekjennelsene" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 17-

- 31 (Finnes også i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter / redaktør Jens Olav Mæland*. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag, s. 15-21)
- Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 98-148 (Finnes også i *Konkordieboken*, s. 277-295)
- Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 37-71
- Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 15-141
- "Salme nr.: 104, 196" (eller tilsvarende salmer) i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt, eller tilsvarende
- "Salme nr.: 2, 22, 41, 45, 113" (eller tilsvarende salmer) i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. [Oslo]: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt, eller tilsvarende.

Etikk som kristen livstolkning

- Brunvoll, Arve: "De oldkirkelige trosbekjennelsene" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 17-31 (Finnes også i *Konkordieboken*, s. 15-21)
- Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 98-148 (Finnes også i *Konkordieboken*, s. 277-295)
- Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 75-90
- Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. [2. utg.]. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 19-26, 48-141, 267-288

KRL 103 – Religionsvitenskap, livssynskunnskap, livstolkning

KRL 103 er organisert i tre delemner: *A. Livstolkningsteori* (1 studiepoeng), *B. Religionsvitenskap* (6,5 studiepoeng) og *C. Livssynskunnskap* (2,5 studiepoeng).

A. Livstolkningsteori (1 studiepoeng)

Livstolkningsteori gir et overgripende, tverrfaglig perspektiv på religions- og livssynsstudiet generelt og på emnene på 100-nivå spesielt. Arbeidet med delemnet gir et grunnlag for å forstå Bibelen, kristendommen, andre religioner og livssyn, etikk og filosofi som ulike former for livstolkning.

Studiet av livstolkningsteori skal gi

- kjennskap til det teoretiske grunnlag for å tale om kristendommen og andre religioner og livssyn som livstolkning
- evne til å bruke livstolkningsteori i møte med materiale fra Bibelen, kristendommen og andre religioner og livssyn

LITTERATUR

- L Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, no. 6 (1996), s. 235-273.

B. Religionsvitenskap (6,5 studiepoeng)

Religionsvitenskap gir en beskrivelse av religionenes historie fram til i dag og beskriver deres særpreg når det gjelder tro, kultus og plass i dagens samfunn. De enkelte religioner behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Fra en mer generell synsvinkel behandler delemnet også fenomenet religion, religion som livstolkning, menneskets religiøsitet og dets søken etter mening.

Studiet av religionsvitenskap skal gi

- god kunnskap om hinduisme, buddhisme, jødedom og islam
- kjennskap til disse religionene i Norge i dag

LITTERATUR

- Rian, Dagfinn og Levi Geir Eidhamar: "Et utvalg" i *Jødedommen og islam*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 16-101013, 123-221921
- Jacobsen, Knut A. og Notto R. Thelle: "Et utvalg" i *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 37-131, 177-266, 305-316
- Vogt, Kari, Dagfinn Rian og Knut A. Jacobsen: "Et utvalg" i *Verdensreligioner i Norge /* redaktør Knut A. Jacobsen. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 44-69, 87-122, 138-163, 188-209

C. Livssynskunnskap (2,5 studiepoeng)

Livssynskunnskap gir en beskrivelse av ulike livssyn og deres historiske bakgrunn. De enkelte livssyn behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Studiet inkluderer også en drøfting av fenomenet livssyn, dets relasjon til livstolkning og religion og mer generelt til menneskers søking etter mening.

Studiet av livssynskunnskap skal gi

- kjennskap til hva et livssyn er, til forholdet mellom begrepene religion, livssyn og livstolkning, og til religionenes og livssynenes betydning for kultur og samfunn
- kjennskap til den historiske bakgrunnen for livssynsmangfoldet
- god kunnskap om humanisme og naturalisme som livssyn/livstolkninger
- kjennskap til human-etikk og til Human-Etisk Forbund
- kjennskap til marxisme, nazisme, feminisme og økosofi som livssyn/livstolkninger
- kjennskap til dikt eller sanger som uttrykker livssyn

LITTERATUR

- * Hegstad, Harald: "Religion som sosialt fenomen". i *Ung Teologi*, no. 4 (2004) Oslo: Harald Hegstad, 2002
- Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 9-50, 107-194
- L Human-Etisk Forbund: *Humanisme : et livssyn*. Oslo: Human-etisk forbund, [199?].

- * Hauge, Astri: *Feminisme : livssyn eller politisk ideologi?* [Oslo]: Det Teologiske Menighetsfakultet, 1997.
- * Næss, Arne: "Økosofi T" i *Økologi, økofilosofi* / redaktør Arne Vinje og Paul Hofseth. [Oslo]: Gyldendal, 1975, s. 150-163
- Cranner, Alf: "Din tanke er fri" i *Treklang : med noter og besifring*. 4. utg. / redaktør Øivin Sønnesyn. Oslo: Norges KFUK-KFUM ; i samarbeid med Norsk Musikkforl., 1997, s. 151
- Pottier, Eugene: "Internasjonalen" i *Vi synger : arbeiderbevegelsens sangbok*. [Oslo]: Tiden : Arbeidernes opplysningsforbund, 1974, s. 132
- Preus, Anne Grete: "Vrimmel" i *Vrimmel*. Oslo: Warner Music Norway, 1996,

KRL 104 – Bibelfag og religionspedagogikk

KRL 104 er organisert i to delemner: A. *Bibelfag* (7 studiepoeng) og B. *Religionspedagogikk* (3 studiepoeng).

A. Bibelfag (7 studiepoeng)

Bibelfag studeres med særlig vekt på tekstanalyse.

Studiet av bibelfag skal gi

- kjennskap til tekstanalytiske tolkningsmetoder
- evne til å anvende disse metodene i analyse av utvalgte bibeltekster

LITTERATUR

Anførte tekster fra *Bibelen*

- L Weyde, Karl William og Karl Olav Sandnes: "*Forstår du det du leser?*": en innføring i *bibelfaglig metode*, Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2003
Se også vedlegg 1: Bibelutgaver og hjelpemidler, s. 21

Tekstutvalget i Det gamle testamente er følgende:

- 1. Mosebok 1,1–2,3; 2,4–3,24; 12,1-9; 22,1-19
- 2. Mosebok 20,1-17
- Salme 8; 23; 46; 51; 110
- Jesaja 6,1-13; 7,1-17; 9,2-7; 11,1-10; 40,1-11; 52,13–53,12

LITTERATUR

Stordalen, Terje, Kåre Berge, Arvid Tångberg og Magnar Kartveit: "Et utvalg" i *Det Gamle testamente : analyse av tekstar i utval.* 3. utg. / redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 17-22, 25-69, 73-119, 200-227, 255-308, 319-325, 342-377.

Tekstutvalget i Det nye testamente er følgende:

- Matteusevangeliet 3,13-17; 5,1-32; 6,1-15; 8,23-9,8; 16,13-23; 21,1-17; 25,31-46
- Lukasevangeliet 10,25-42; 12,13-21; 15,1-32; 18,1-14
- Johannesevangeliet 1,1-18; 2,1-12; 11,1-57
- Romerbrevet 1,1-17; 3,21-4,12; 6,1-14; 8,1-39; 11,1-36; 12,1-8; 13,1-10

LITTERATUR

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet. B.1.* Oslo: Nye Luther forlag, 1989 eller senere opplag, s. 40-59, 102-108, 124-158, 164-179, 201-211, 226-236, 252-263

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet. B.2.* Oslo: Nye Luther forlag, 1990 eller senere opplag, s. 63-75, 135-144, 223-230

Donahue, John R.: "Et utvalg" i *The Gospel in Parable : Metaphor, Narrative, and Theology in the Synoptic Gospels.* [Philadelphia, Penn.]: Fortress, 1990, s. 126-138, 146-162, 176-193

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Hovedtanker i Johannesevangeliet.* Oslo: Lunde, 1970 eller senere opplag, s. 26-33, 47-53, 76-86

- L Hvalvik, Reidar: "Avsnittene til de aktuelle tekstene" i *Romberbrevet : en kommentar*. Foreløpig utg. Oslo: [MFs skrivestue], 1988, s. ikke angitt

B. Religionspedagogikk (3 studiepoeng)

Religionspedagogikk er i vår tradisjon en del av den systematiske teologi. Disiplinen arbeider med undervisnings- og oppdragelsesspørsmål i skole og kirke i spenningen mellom teori og praksis.

Studiet av religionspedagogikk skal gi

- god kunnskap om skoleteoretiske og oppdragelsesteoretiske grunnlagsspørsmål
- god kunnskap om teologiske begrunnelser for kristen skole, kristen oppdragelse, pedagogisk mandat og forholdet mellom teologi og pedagogikk
- god kunnskap om skolens formål og verdigrunnlag
- kjennskap til hermeneutiske og kommunikasjonsteoretiske spørsmål i forbindelse med undervisning og oppdragelse
- kjennskap til teorier om moralsk og religiøs utvikling
- god kunnskap om lesemåter og sjangere

LITTERATUR

Asheim, Ivar og Sverre Dag Mogstad: "Kap. 1-2, 6-8,10" i *Religionspedagogikk : tolkning, undervisning, oppdragelse*. [Rev. utg.]. [Oslo]: Universitetsforlaget, 1987, s. ikke angitt

Svensen, Åsfrid: "Et utvalg" i *Tekstens mønstre : innføring i litterær analyse*. Oslo: Universitetsforl., 1985 eller senere opplag, s. 19-56, 83-128, 170-218 (Sidetallene er hentet fra 9. opplag 1997)

Asheim, Ivar og Sverre Dag Mogstad: "Kap. 1, 2 (delvis), 6-7" i *Religionspedagogikk : tolkning, undervisning, oppdragelse*. Rev. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1987, s. 13-45, 80-133.

* Hartman, Sven G.: "Barns tankar om Gud" i *Barnesjel og kristentro/* redaktør Dagfinn Rian, et al. Trondheim: Tapir, 1988, s. 9-32.

Svensen, Åsfrid: "Et utvalg" i *Tekstens mønstre : innføring i litterær analyse*. Oslo: Universitetsforl., 1985 eller senere opplag, s. 19-56, 83-128, 170-218 (Sidetallene er hentet fra 9. opplag 1997).

* Sødal, Helje Kringlebotn: "Kap. 3" i *Kristen tro og tradisjon i barnehagen*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 2003, s. ikke oppgitt.

KRL 105 – Konfesjonskunnskap, kristen livstolkning i dag, religionsvitenskap

KRL 105 er organisert i tre delemner: A. *Konfesjonskunnskap* (2 studiepoeng), B. *Kristen livstolkning i dag* (4 studiepoeng) og C. *Religionsvitenskap* (4 studiepoeng).

A. Konfesjonskunnskap (2 studiepoeng)

I konfesjonskunnskapen studeres både de kristne kirkesamfunns historiske bakgrunn og deres aktuelle utforming i dag. Kirkesamfunnenes tro, lære og praksis er ofte preget av deres historiske utgangspunkt. Samtidig bidrar konfesjonskunnskapen til et økumenisk perspektiv på studiet av den kristne tro og lære i dag (dogmatikken). I studiet av kristenhetens mangfold behandles også noen nyreligiøse bevegelser med røtter i kristendommen.

Studiet av konfesjonskunnskap skal gi

- kjennskap til de viktigste kristne kirkesamfunn og deres historiske bakgrunn
- kjennskap til kirkesamfunnenes lære som ulike varianter av kristen livstolkning
- kjennskap til de ulike kirkesamfunnenes trosuttrykk
- kjennskap til nyreligiøse bevegelser med røtter i kristendommen

LITTERATUR

Austad, Torleiv, Bernt T. Oftestad og Paul Leer-Salvesen: "Et utvalg" i *Det Kristne Norge : innføring i konfesjonskunnskap* / redaktør Helje Kringlebotn Sødal. Kristiansand: Høyskoleforl., 2002, s. 9-32, 36-37, 42-56, 63-77, 155-189, 199-210, 255-285, 299-321

B. Kristen livstolkning i dag (4 studiepoeng)

I delemnet Kristen livstolkning i dag studeres kristen troslære og etikk med utgangspunkt i en luthersk kristendomsforståelse. I troslære ligger vekten på sentrale emner fra andre og tredje trosartikkel og disse emners plassering i en økumenisk sammenheng. I etikk behandles utvalgte grunnlagsspørsmål i kristen etikk og etisk argumentasjon relatert til konkrete etiske emner.

Studiet av kristen tro i dag skal gi

- kjennskap til Den augsburgske bekjennelse og dens betydning for kristen dogmatikk og etikk
- god kunnskap om sentrale emner fra troslæren knyttet til andre og tredje trosartikkel
- evne til å plassere emner fra troslæren i en økumenisk sammenheng
- god kunnskap om utvalgte emner fra områdeetikken
- evne til å bruke etisk metode i arbeid med emner fra områdeetikken

LITTERATUR

Brunvoll, Arve: "Den augsburgske bekjennelse (art.1-20 og art. 28)" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 32-60, 86-96 (Finnes også i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*. Ny norsk oversettelse / redaktør Jens Olav Mæland. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag, s. 23-39, 53-58)

Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 142-284

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. [2. utg.]. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 142-266

L "Et utvalg" i *Felleseklæring om rettferdiggjørelseslæren*. Oslo: Mellomkirkelig råd, 1997

eller senere opplag, s. 11-16

- * "Et utvalg" i *Nådens fellesskap : rapport fra samtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke*. Oslo, : Kirkens informasjonstjeneste, 1994, s. 15-27

C. Religionsvitenskap (4 studiepoeng)

Studiet omfatter arbeid med begreper og metoder som blir brukt i studiet av religioner, med religionsfenomenologi, religionsmøte og nyreligiøsitet og med spørsmål knyttet til religions- og livssynsdialog. Perspektivet på studiet er forståelsen av religioner som levende kilde for tro, moral og livstolkning.

Studiet av religionsvitenskap skal gi

- kjennskap til religionsvitenskapelige begreper, metoder og problemstillinger
- kjennskap til noen religionsfenomenologiske emner
- kjennskap til etikk i religionsmøte
- kjennskap til spørsmål knyttet til religions- og livssynsdialog
- kjennskap til nyreligiøsitet

LITTERATUR

Religionsfenomenologi

- * Kværne, Per: "Tanker omkring studiet av religion" i *Religionshistorie og religionsundervisning : noen fagdidaktiske synspunkter*. [Trondheim]: Tapir, 1983, s. 9- 29
- Eliade, Mircea: "Et utvalg" i *Det hellige og det profane*. 2. utg. Oslo: Gyldendal, 1994 eller senere opplag, s. 59-127

Nyreligiøsitet

- Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 195-204, 229-271
- Alver, Bente Gullveig, Ingvild Sælid Gilhus, Lisbeth Mikaelsson og Torunn Selberg: "Et utvalg" i *Myte, magi og mirakel : i møte med det moderne*. Oslo: Pax, 1999, s. 7-21, 43-56, 104-133, 172-182, 200-223

Religionsmøte

- Naguib, Sphinaz-Amal: "Religion og etikk i islamsk lys" i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 78-96
- Lothe, Egil: "Å formidle østlig etikk i et vestlig samfunn", i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 132-150.
- Engelsviken, Tormod: "Tverrkulturell verdiformidling i kristen misjon" i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 116-131

Organisering og arbeidsformer

Organisering, arbeidsformer og vurdering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

Studentene som skal ha mappevurdering, organiseres i Som hovedregel blir studentene organisert i faste grupper.

- *Basisgruppene* er arbeidsgrupper som består av 4-6 studenter. Disse gruppene vil ha flere funksjoner. De skal være et sted for å skrive og diskutere oppgaver, men kan også brukes til kollokvering ved lesing av pensum, til å ”summe” i forbindelse med seminar og forelesninger, osv.
- *Seminargrupper* som omfatter 4-6 basisgrupper, det vil si 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere/studentassistenter. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her blir det gitt felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Informasjon om gruppene gis ved semesterstart.

Studenter som tar KRL 101- KRL 105 som ett eller flere frittstående emner (uten mappevurdering), har anledning til å være med i seminargruppe hvis det er plass, med de retter og plikter som det innebærer. Disse studentene anbefales å danne egne kollokviegrupper.

Ved studiestart må studentene gi beskjed om de skal heregistrere seg på mappevurdering og melde seg på seminargruppe *eller* registrere seg på skriftlig eksamen i frittstående emner. . Studenter som tar skriftlig eksamen, må melde fra til studieadministrasjonen hvis de ønsker plass i en seminargruppe.

Studenter anbefales å danne kollokviegrupper.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg, får undervisning og veiledning, stimuleres til samtale om faglige og eksistensielle spørsmål, og forelesninger i storgruppe.

Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes: Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000.

For studenter som tar KRL 101-KRL 105 som ett eller flere frittstående emner, vil arbeidsmåtene for de fleste være selvstudium og forelesninger i storgruppe, eventuelt supplert med deltakelse i seminargruppe, med de arbeidsformer som der finnes.

Studiekraav

For å få mappevurdering av KRL 111 og KRL 112 må studentene oppfylle de studiekraavene som er angitt ovenfor (s. 5 og 6). Studiekraavene gjelder bl.a. prøver, oppgaveskriving og

frammøte på seminar. Samlingen av studiekrav er å betrakte som en *samlemappe*. Studenten må selv sikre seg at vedkommende har oppfylt studiekravene. Oppgaveinnleveringer (de ordinære, samt eventuell rapport eller innføringøvingsoppgaver), godkjenning av eventuell kortinnlevering, samt evaluering av studietilbudet dokumenteres gjennom Fronter og registreres av MFs studieadministrasjon. Tilstedeværelse på seminarer registreres av seminarlærer ved begynnelsen av hvert undervisnings-samvær. Studentene er selv ansvarlig for å sikre seg at de er registrert som tilstedeværende på de aktuelle seminarer. Godkjente bibelkunnskapsprøver / kortprøver registreres av MFs studieadministrasjon.

For *KRL 111 Grunnstudier 1* utgjør de samlede studiekravene – dvs ”samlemappen” – følgende:

- seks Fem til seks oppgaver, levert innen fastsatte frister (registreres i Classfronter).
- godkjent skriftlig prøve i bibelkunnskap (registreres i studieadministrasjonen)
- godkjent øvingsoppgave i livstolkningsteori (registreres i Classfronter)
- deltagelse ved minst 75% av seminarer for hvert delemne der det er seminarundervisning (registreres i studieadministrasjonen)
- godkjente fastsatte kortinnleveringer eller kortprøver (registreres i Fronter [kortinnlevering] / i studieadministrasjonen [kortprøve])
- en kort rapport (ca.1 side) knyttet til en ekskursjon til moske, synagoge eller lignende (registreres i Classfronter)
- deltagelse i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester (registreres i Classfronter)

For *KRL 112 – Grunnstudier 2* utgjør de samlede studiekravene – dvs. ”samlemappen” – følgende:

- eventuelt godkjente innføringsoppgaver (registreres i Classfronter)
- fire oppgaver, levert innen fastsatte frister (registreres i Classfronter)
- deltagelse ved minst 75% av seminarer for hvert delemne der det er seminarundervisning (registreres i studieadministrasjonen)
- godkjente fastsatte kortinnleveringer eller kortprøver (registreres i Fronter [kortinnlevering] / i studieadministrasjonen [kortprøve])
- deltagelse i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester (registreres i Classfronter)

Nærmere orientering om studiekravene for KRL 111 og KRL 112 blir gitt i emneheftene og i forbindelse med undervisningen. Studenter som ikke oppfyller studiekravene innen gjeldende frister, får ikke mappevurdering. Disse studentene må melde seg opp til avsluttende skriftlig eksamen i stedet. Dette skjer ved skriftlig melding til eksamensadministrasjonen så snart det er avklart at mappevurdering ikke blir mulig eller ikke lenger er ønsket av studenten, senest en uke før eksamen..

Vurdering

Det vil foregå en fortløpende vurdering av studentene og deres studieinnsats, men også evaluering av studietilbudene: av undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv.

I den avsluttende formelle vurderingen av studentenes arbeid brukes en karakterskala fra A (best) til FE (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått. Det foreligger en beskrivelse av disse karakterene på 100-nivå. (Jf. Vedlegg 3)

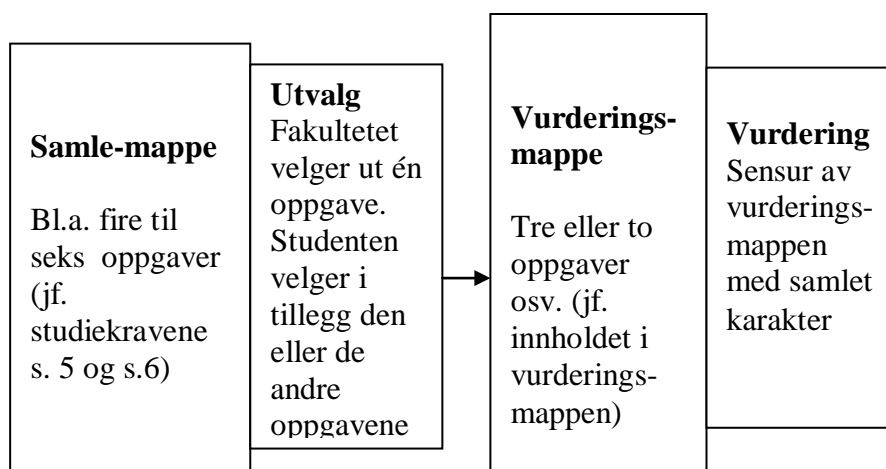
Vurderingskriterier

Den avsluttende vurderingen tar sikte på å prøve studentenes evne til å gjøre rede for relevant fagstoff på en oversiktlig og mest mulig selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger. Jf. karakterbeskrivelsen på 100-nivå.

A. Mappevurdering

Når studiekravene er oppfylt, blir den avsluttende vurderingen gjennomført som mappevurdering. Innen fastsatt tid skal hver student levere en *vurderingsmappe*. Oppgavene i vurderingsmappen leveres i to eksemplarer. Det fastsettes én karakter på grunnlag av arbeidene i vurderingsmappen.

Mappevurderingen av KRL 111 og KRL 112 er organisert etter denne modellen:

KRL 111 – Grunnstudier 1

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultetet én oppgave og én kortinnlevering/kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studentene velger ut de to andre oppgavene. Studentene velger de oppgavene som de selv mener er de beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgaver.

For KRL 111 skal *vurderingsmappen* inneholde

- tre av oppgavene fra samlemappen (i to eksemplarer)
- én av kortinnleveringene/kortprøvene (legges i mappen av studieadministrasjonen)
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 1000 ord) der studenten reflekterer over egen læring og begrunner utvalget av oppgaver i vurderingsmappen (i to eksemplarer)

Opgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Dette gjelder ikke den godkjente ente kortinnleveringen/kortprøven som skal legges i mappen. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan da ikke få bedre karakter enn D.

KRL 112 – Grunnstudier 2

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultet én oppgave og én kortinnlevering/kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studenten velger den andre

oppgaven, den de selv mener er den beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgaver.

For KRL 112 skal *vurderingsmappen* inneholde

- to av oppgavene fra samlemappen (i to eksemplarer)
- en av kortinnleveringene/kortprøvene (legges i mappen av studieadministrasjonen)
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 1000 ord) om egen læring med utgangspunkt i vurderingsmappen (i to eksemplarer)

Opgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Dette gjelder ikke den godkjente kortinnleveringen/kortprøven som skal legges i mappen. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan ikke få bedre karakter enn D.

B. Avsluttende skriftlig eksamen

Studenter som har avsluttende skriftlig eksamen, kan velge om de vil gå opp i enkeltemner eller om de vil slå sammen flere emner til en større eksamen.

Studenter som velger å gå opp til skriftlig prøve i enkeltemner (KRL 101-105), får en skriftlig prøve på 4 timer pr. emner. Et unntak er her KRL 104, som kan gis som en prøve på seks timer. Studentene får én eller to oppgaver og en samlet karakter for hvert emne. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått.

Eksamen i to emner kan i enkelte semestre slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Eksamen i emnene KRL101, KRL 102 og KRL 103 kan også slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Se også vedlegg 2: Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen på 100-nivå, nedenfor s. 223.

Evaluerings av studietilbudene

Studenter og lærere skal være med på en fortløpende evaluering av studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

VEDLEGG 1:

Bibelutgaver og hjelpemidler

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

GTs apokryfer:

Det gamle testaments apokryfiske bøker, Oslo: Bibelselskapet 1988. Finnes også i enkelte utgaver av NO 78/85 fra 1993 og senere.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbøker:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, til NO 78/85 bokmål

G. Johnstad: *Navn i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1983, til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord: Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

VEDLEGG 2:

Godkjente hjelpemidler til avsluttende skriftlig eksamen på 100-nivå

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Tilsvarende internasjonale utgaver kan godkjennes av studieadministrasjonen etter søknad. Før eksamen skal tillegg som ordforklaringer og tidstabell være klippet bort eller forsvarlig plombert.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

To av de nevnte bibelutgaver samt synopsen lånes ut. Bibelordbøker og eventuelt andre bibelutgaver må studentene selv bringe med på eksamen. Hjelpemidler skal være helt uten understrekninger og notater.

Vedlegg 3

Gjeldende nivåspesifikke karakterbeskrivelse

Fagspesifikke karakterbeskrivelser på 100 nivå:

- A. Besvarelsen viser meget solide kunnskaper i emnet, og viser både overblikk og presis detaljkunnskap. Kunnskapen er gjennomgående gjort relevant i forhold til problemstillinger som er reist. Besvarelsen viser evne til å reise og drøfte problemstillinger som er både rimelige og fruktbare. Besvarelsen viser at kandidaten har god analytisk distanse til kunnskapsstoffet. Kandidaten behersker både faglige og sakspesifikke begreper godt. Besvarelsen er resonnerende, ryddig og klar, og viser god metodisk og teoretisk refleksjon. Den dekker all vesentlig kunnskap på en meget tilfredsstillende måte, og viser klar bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon.
- B. Besvarelsen viser gode kunnskaper i emnet. Besvarelsen viser at kandidaten har et godt overblikk og behersker viktig detaljkunnskap. Kunnskapen er relevant plassert og til dels gjort relevant for besvarelsen i form av rimelige problemstillinger. Besvarelsen viser evne til å drøfte viktige problemstillinger og har en rimelig analytisk distanse til kunnskapsstoffet. Kandidaten behersker de viktigste faglige og sakspesifikke begreper godt. Besvarelsen er iblant resonnerende, og i hovedsak ryddig og klar. Den viser noe metodisk og teoretisk refleksjon. Besvarelsen er gjennomgående god på alle viktige felt, og har ingen vesentlige mangler eller feil. Besvarelsen viser god bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon.
- C. Besvarelsen viser rimelig gode kunnskaper i emnet. Den er tilbøyelig til å være enten noe vag og generell eller fokusere på detaljkunnskap uten at kunnskapsstoffet gjøres relevant. Kunnskapsutvalget har ett eller flere vesentlige hull. Besvarelsen viser varierende evne til å reise og besvare problemstillinger. Kandidaten behersker noen av de relevante faglige og sakspesifikke begrep. Besvarelsen viser tilløp til resonnement, men har en tendens til å ramse opp innlært stoff. Besvarelsen viser lite analytisk distanse eller metodisk og teoretisk refleksjon. Den er tilfredsstillende på de viktigste felt, men kan han enkelte mangler eller feil av mellomstor karakter. Besvarelsen viser noe bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon.
- D. Besvarelsen dekker noen av de viktigste kunnskapsfelt i emnet, men har også vesentlige hull. Den er tilbøyelig til å være enten noe vag og generell eller fokusere på detaljkunnskap uten at kunnskapsstoffet gjøres relevant. Besvarelsen viser en overveiende tendens til å ramse opp heller enn å resonnerer, reiser i beste fall svake problemstillinger og gjennomfører drøfting/sammenligning dårlig. Begrepsbeherskelsen er svak, selv om noen sentrale begrep beherskes. Besvarelsen viser svake analytiske ferdigheter. Den er grei på sentrale felt, men er ujevn og har vesentlige mangler eller feil. Besvarelsen viser liten bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon.
- E. Besvarelsen dekker det nødtørftigste av sentrale kunnskapsfelt men viser svake evner til refleksjon. Fremstillingen er uklar og /eller oppramsende, kunnskapsutvalget svakt ut over det aller mest sentrale, begrepsbeherskelsen svak, og faglig refleksjon nært fraværende. Besvarelsen har grove mangler og/eller feil. Besvarelsen viser liten til ingen bevissthet om relevante forskjeller eller utviklingslinjer i materialet selv og/eller i den faglige diskusjon. Karakteren kan også gis når kandidaten viser klare brudd på faglige holdninger, men allikevel behersker sentral kunnskap godt.
- F. Besvarelsen gir enten en urimelig tolkning av hvilken kunnskap som skal presenteres, eller har så store mangler og/eller feil at kandidaten ikke kan sies å ha vist tilstrekkelige kunnskaper eller ferdigheter. Karakteren kan også gis når kandidaten demonstrerer klare brudd på faglige holdninger og heller ikke behersker sentral kunnskap godt.

Studieplan

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL 1)

Emne KRL 106

Emne KRL 107

Høsten 2004

STUDIEPLAN

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

KRL 1

Emne KRL 106 (15 studiepoeng / 5 vekttall)

Emne KRL 107 (15 studiepoeng / 5 vekttall)

Utgave 2004/II

(Nyoppretrykk våren 2005)

Innledning	s. 3
Studiefag og skolefag	s. 3
Målgruppe og vilkår for opptak	s. 3
Videre studier	s. 3
Overordnede mål	s. 3
Mål og innhold	s. 4
Emnestruktur og vektning	s. 4
Litteratur	s. 4
<i>KRL 106: Religion, etikk og filosofi</i>	s. 5
A. Faglig og didaktisk innføring	s. 5
B. Andre religioner og livssyn	s. 5
C. Etikk og filosofi	s. 7
<i>KRL 107: Bibelen og kristen livstolkning</i>	s. 7
A. Bibelen	s. 8
B. Kristendommens historie	s. 9
C. Kristen livstolkning i dag	s. 10
Arbeidsformer	s.
11	
Vurdering	s. 11
Avsluttende skriftlig eksamen	s.
11	
Vurderingskriterier	s.
11	
Evalueringskriterier	s.
12	
Vedlegg 1: Godkjente hjelpemidler til eksamen	s.
13	
Vedlegg 2: Utvalgte forskrifter	s.
14	

Det teologiske Menighetsfakultet

Gydaskjold vei 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00

<http://www.mf.no>

Innledning

Studiefag og skolefag

Studiet i Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL 1 og KRL 2) tar faglig og didaktisk utgangspunkt i skolefaget KRL og i Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagperspektivene fra skolefaget står sentralt i studiet. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye emner innenfor dette lærestoffet. Fagkomponentene i studiet har fått en vektning som svarer til skolefaget KRL.

Målgruppe og vilkår for opptak

Målgruppen for KRL 1 er primært allmennlærere med utdanning fra tiden før innføringen av Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Det er lærere som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium. Emnene er særlig aktuelle for lærere som fra før bare har grunnutdanning på dette fagområdet, dvs. 5 vekttall i kristendomskunnskap med livssynsorientering. Men målgruppen omfatter også lærere som har videreutdanning fra fagområdet kristendomskunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97. For disse studentene vil studiet gi faglig og didaktisk oppdatering og kompetanse i forhold til skolefaget KRL.

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse, eventuelt realkompetanse for studenter over 25 år. Studiet er åpent for alle som er kvalifisert for opptak.

Videre studier

Emnene i KRL 1 (KRL 106 og KRL 107) kan inngå i en emnegruppe i KRL innenfor den nye bachelorgraden.

Overordnede mål

Studenten skal

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulike bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som norsk skole bygger på
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen
- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk

- stimuleres til personlig vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger

Mål og innhold

De overordnede målene søkes realisert ved at studentene arbeider med to emner, KRL 106 og KRL 107. med tilhørende delemner.

Emnestruktur og vekting

Hvert emne er på 15 studiepoeng (ECTS-poeng)/ 5 vekttall. Ett vekttall tilsvarer tre studiepoeng. Hvert emne er organisert i tre delemner.

EMNER	DELEMNER	Poeng
KRL 106 Religion, etikk og filosofi	A. Faglig og didaktisk innføring	3,0
	B. Andre religioner og livssyn	7,5
	C. Etikk og filosofi	4,5
KRL 107 Bibelen og kristen livstolkning	A. Bibelen	6,0
	B. Kristendommens historie	6,0
	C. Kristen livstolkning i dag	3,0

Oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken og den estetiske dimensjonen er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra disse områdene er integrert i de andre delemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av delemnene, ikke bare i delemnet *Etikk og filosofi*. *Kristen livstolkning i dag* tar opp kristen etikk, og *Andre religioner og livssyn* tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Litteratur

I det følgende er litteraturen satt opp under de enkelte delemnene.

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest to måneder før eksamen.

Litteratur merket * er trykket i kopisamling som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste. Litteratur merket **L** er bokkopi som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

KRL106: Religion, etikk og filosofi

(15 studiepoeng / 5 vekttall)

Emne KRL106 er organisert i tre delemner: A. *Faglig og didaktisk innføring* (3,0 p), B. *Andre*

religioner og livssyn (7,5 p), C. Etikk og filosofi (4,5 p)

A. Faglig og didaktisk innføring (3,0 p)

Delemnet gir en faglig og didaktisk innføring i skolefaget KRL, med særlig vekt på det som er nytt i faget.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til KRL-fagets oppgaver og egenart
- ha god kunnskap om tekst og fortelling i kristendommen
- ha god kunnskap om spørsmål knyttet til identitet og sosialisering
- ha kjennskap til religionenes estetiske uttrykk
- ha kjennskap til kristne og humanistiske verdier
- **ha kjennskap til religions- og livssynsdidaktikk**

LITTERATUR

Lied, Sidsel: "Et utvalg" i *Jeg fant, jeg fant - en bibeltekst! : eleven som forsker og kunstner*. Oslo: IKO-forl., 1996, s. 22-40.

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3, 5-11" i *Fag, identitet og fortelling : didaktikk til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-217.

B. Andre religioner og livssyn (7,5 p)

Studiet av dette delemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster.

Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre.

Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- ha kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- ha kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv

- ha kjennskap til innvandrerreligiøsitet
- ha oversikt over religionenes stilling i Norge
- ha kjennskap til nyreligiøsitet
- ha god kunnskap om humanisme og naturalisme
- ha kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Bruk av tekster fra ulike religioner og livssyn i undervisningen
- ha evne til å skille mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen

LITTERATUR

a) Innledende spørsmål

L Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 6 (1996), s. 235-261.

* Smart, Ninian: "Worldviews : an inventory" i *Worldviews : crosscultural explorations of human beliefs*. 3. utg. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2000, s. 33-54.

Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 9-20, 35-48.

b) Religionskunnskap

Kvalvaag, Robert W.: *Det guddommelige jeg : nyreligiøsitet og religiøse strømninger i moderne ungdomskultur*. Bergen: Fagbokforlaget, 2003.

Rian, Dagfinn og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 2.1-4.9" i *Jødedommen og islam*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 16-221 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum).

Jacobsen, Knut A. og Notto R. Thelle: "Del 1, kap. 1-6 og del 2, kap. 2-6 og 10" i *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 38-145, 177-266, 305-316 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum).

c) Livssynskunnskap

Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 107-174.

L *Humanisme : et livssyn*. Oslo: Human-etisk forbund, 199?.

* Krogseth, Otto: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?" i *Ung teologi : teologisk tidsskrift* 19, nr. 1 (1986), s. 3-14.[KRL106B]

Stigen, A.: "Humanisme" i *Humanist : organ for Human-etisk forbund* 13, nr. 2 (1987), s. 22-29.

C. Etikk og filosofi (4,5 p)

Delemnet er nært knyttet til delemnene *Andre religioner og livssyn* og *Kristen livstolkning i dag*. Deler av etikken er også plassert i delemnet *Faglig og didaktisk innføring*. Der skal

studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. *Kristen livstolkning i dag* og *Andre religioner og livssyn* legger vekt på sammenhengen mellom religion, livssyn og etikk. Denne problemstillingen er aktuell også i dette delemnet. Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte foreligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- ha kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- ha kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- ha kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og formidling av filosofi i skolen

LITTERATUR

a) Etikk og filosofi

Gaarder, Jostein: "Et utvalg" i *Sofies verden : roman om filosofiens historie*. Oslo: Aschehoug, 1991, s. 11-166, 294-331, 362-392, 417-458.

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 27-47, 98-128.

b) Fagdidaktikk

* Krogseth, Otto: "Verdiformidling i et livssynspluralistisk samfunn" i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 99-115.

KRL 107: Bibelen og kristen livstolkning

(15 studiepoeng / 5 vektall)

Emne KRL107 er organisert i tre delemner: A. *Bibelen* (6,0 p), B. *Kristendommens historie* (6,0 p), C. *Kristen livstolkning i dag* (3,0 p)

A. *Bibelen* (6,0 p)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap om Bibelen som helhet og om utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets.

Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disipliner Det gamle og Det nye testamente.

MÅL

a) Det gamle testamente

Studenten skal

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- ha kjennskap til GTs historieverk og historiske noveller
- ha kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- ha kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- ha god kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- ha god kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn litterære karakter og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) Det nye testamente

Studenten skal

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- ha kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- ha kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger og Johannes' åpenbaring
- ha kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- ha god kunnskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet, deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32

LITTERATUR

a) Det gamle testamente

Til Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 19-24 (GTs kanonhistorie), s. 51-64 (Bibelens utbredelse og oversettelse – felles med NT), s. 385-470 (Bibelen som helhet – felles med NT).

Til Israels historie og relaterte problemstillinger, GTs historieverk og historiske noveller:

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 67-106.

Storøy, Solfrid: "Litteraturen og Israels historie" i *Ordet kommer nærmere : innføring i Bibelen*. Oslo: Verbum, 1986, s. 31-47.

Til 1.-4. Mosebok, Jona og Rut:

"1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele); 3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35" i *Bibelen : det Gamle og det Nye testamente*. Oversettelse 1978 utg. Oslo: Det Norske bibelselskaps forlag, 1978, s. ikke angitt.

"Jona" i *Bibelen : det Gamle og det Nye testamente*. Oversettelse 1978 utg. Oslo: Det Norske bibelselskaps forlag, 1978, s. ikke angitt.

"Rut" i *Bibelen : det Gamle og det Nye testamente*. Oversettelse 1978 utg. Oslo: Det Norske bibelselskaps forlag, 1978, s. ikke angitt.

Berge, Kåre og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Det Gamle testamentet : analyse av tekstar i utval.* 3. utg. utg/ redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 11-22, 23-35, 50-68, 73-96, 105-122.

b) Det nye testamente

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 32-45 (NTs kanonhistorie), 51-64 (felles med GT), 176-200 (evangelienes tilblivelse), 211-232 Matteus- og Lukasevangeliet), 248-263 (Apostlenes gjerninger), 368-382 (Johannes åpenbaring), 385-470 (felles med GT).

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet*, bind 1. Oslo: Nye Luther forlag, 1989, s. 102-108, 226-236, 252-263.

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet*, bind 2. Oslo: Nye Luther forlag, 1990, s. 63-75.

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Godt budskap for fattige : tekster fra Lukas-evangeliet*. 3. oppl. utg. Oslo: Lunde, 1991, s. 57-69, 86-97.

Skarsaune, Oskar: "Et utvalg" i *Kristendommens jødiske rødder*, bind 1. København: Credo Forl., 1996, s. 11-22, 51-56, 63-110 (klammetekster er ikke pensum).

B. Kristendommens historie (6,0 p)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden
- ha kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- ha kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

LITTERATUR

Danbolt, Gunnar og Mabel Kjerschow: "Et utvalg" i *Billedspor : kunst- og kulturhistorie*, bind 1. Vollen: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149.

Haanes, Vidar L.: "Ta eksempel av deres tro : fra helgenlegende til historisk kritisk forskning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 2 (1996), s. 55-62.

Rasmussen, Tarald og Einar Thomassen: "Et utvalg" i *Kristendommen : en historisk innføring*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 60-287.

Wilson-Dickson, Andrew: "Et utvalg" i *Musik i kristen tradition : från tempel och katedraler till kyrkor och torg*. Stockholm: Verbum, 1996, s. 24-63, 72-77, 84-100, 110-117.

C. Kristen livstolkning i dag (3,0 p)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående delemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette delemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

I dette delemnet blir det lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- ha god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikk, det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet
- ha god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- ha kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

LITTERATUR

a) Kristen tro og livstolkning

Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse, i

Brunvoll, Arve: "Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972, s. 17-25 (Finnes også i "Konkordieboken").

Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972, s. 98-148 (Finnes også i "Konkordieboken").

Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 6 (1996), s. 262-273.

Hansen, Karstein M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning" i *Salmespråk - kunst og kommunikasjon : Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole*. Oslo: Verbum, 1992, s. 73-81.

Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 32-33, 38-86.

Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag utg. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 37-71.

Schumacher, Jan: "Svein Ellingsen og "Det skjulte nærvær"" i *Salmespråk - kunst og kommunikasjon : Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole*. Oslo: Verbum, 1992, s. 59-66.

b) Kristen etikk

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. 2. utg. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 19-26, 48-97.

Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag utg. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 75-90.

c) Fagdidaktikk

Se ovenfor pkt a, artiklene av Hansen, K M og Schumacher, J.

Lied, Sidsel: "Et utvalg" i *Jeg fant, jeg fant - en bibeltekst! : eleven som forsker og kunstner*. Oslo: IKO-forl., 1996, s. 22-40. (KRL 106A)

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3, 5-11" i *Fag, identitet og fortelling : didaktikk til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-217. (KRL 106A)

Arbeidsformer

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium, men kan også omfatte frivillig oppgaveskriving. Lærerne kan svare på faglige spørsmål via e-post. Studentene har adgang ved egen brukerkode til fakultetets internettbaserte undervisningsstøtte (Stylos). Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper.

Vurdering

Avsluttende skriftlig eksamen

For å avlegge eksamen, må kandidaten være student ved Det teologiske Menighetsfakultet. Eksamen består av en skriftlig prøve på 4 timer for hvert av emnene KRL 107 og KRL 108. Det brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Klage på karakter

For spørsmål om klage på karakter, jf. forskrift for klagebehandling (vedlegg).

Vurderingskriterier

Ved eksamen tar en sikte på å prøve studentenes evne til å finne fram og gjøre rede for relevant fagstoff på en selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger på en teoretisk og metodisk gjennomtenkt måte.

Evalueringskriterier

Både studenter og lærere skal være med på å evaluere studietilbudene: undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

Vedlegg 1

Godkjente hjelpemidler ved eksamen

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, * til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

* samsvarer med følgende bibelversjon

Annet

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen. Oslo: KUF, 1996

KRL-boka. Oslo: Læringscenteret, 2002.

Studentene må selv ta med seg hjelpemidler til eksamen.

Alle hjelpemidler skal være uten notater.

Vedlegg 2

Utvalgte forskrifter

UTDRAG AV REGLEMENT OM OPPTAK, STUDIER OG EKSAMEN VED DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

Vedtatt av styret ved Det teologiske Menighetsfakultet 8. september 2003.

§ 2: Student og grunnutdanning; definisjoner

Student er den som har studierett ved institusjonen. Studierett har den som er tatt opp i samsvar med § 3. Studieretten gjelder fram til det inntreer en opphørsgrunn i samsvar med reglementet her.

Med grunnutdanninger menes studier der opptakskravet er generell studiekompetanse, jf. universitets- og høyskolelovens § 37, pkt. 1, ev. i kombinasjon med spesielle opptakskrav vedtatt av styret. Med mindre noe annet er bestemt i studieplanen regnes studieprogram på bachelor-nivå, mastergrad av fem års varighet og profesjonsstudiet i teologi (cand. theol) som grunnutdanninger.

§ 6 Dokumentasjon og ettersending

Søknad om opptak skal sendes på fastsatt søknadsskjema.

Alle opplysninger som er relevante for søknaden, skal dokumenteres. Søkeren plikter å orientere seg om hvilken dokumentasjon som er nødvendig for at søknaden skal kunne behandles. Dokumentasjonen er attesterte kopier av originaldokumenter.

Dokumentasjon som ikke er mulig å legge ved innen søknadsfristen, kan ettersendes. I søknaden må søkeren angi hvilken dokumentasjon som eventuelt blir ettersendt.

§ 7. Studierett

For å oppnå studierett må studenten være tatt opp, jf. § 3. Fakultetet kan i tillegg vedta regler om påbudt frammøte ved studiestart, herunder om gyldig forfall m.v. Manglende frammøte kan medføre tap av studieretten.

Studieretten gjelder det studieprogrammet eller emne/emnegruppe studenten er tatt opp til. Det kan stilles tilleggskrav til deltakelse og gjennomføring av emner som inneholder praksis. Studieplanene for de ulike studieprogrammene fastsetter slike tilleggskrav.

Studieretten omfatter:

- A. rett til å få fastsatt utdanningsplan i samsvar med § 8

- B. rett til å delta i undervisning i samsvar med studieplanen for det enkelte emne eller program og i samsvar med utdanningsplanen
- C. rett til veiledning og til å bruke andre ressurser i samsvar med studieplanen, utdanningsplanen og eventuelle andre regler gitt av fakultetet, herunder lesesaler, datamaskiner osv.
- D. rett til å bli vurdert (se § 12) i samsvar med studieplanen og bestemmelsene i dette reglementet, jf. del 3.

§ 12: Grunnregler om eksamen

En eksamen anses påbegynt:

1. Ved skoleeksamen: Straks eksamensoppgaven er utlevert.
2. Ved hjemmeeksamen: På det tidspunktet som fakultetet har oppgitt at eksamensoppgaven kan avhentes, nedlastes eller lignende.
3. Ved mappevurdering: Ved utløpet av innleveringfristen for det første av arbeidene som inngår i mappevurderingen. Dette gjelder også om det i studieplanen er fastsatt at studenten selv kan velge hvilke(t) av arbeidene som skal danne grunnlag for karakteren.
4. Ved andre eksamensformer: Når det aktuelle emnet, den aktuelle praksisperioden etc. er påbegynt, eller når det er angitt i studieplanen.

Rett til å delta ved eksamen [evt. rett til vurdering] har studenter som:

- A. har studierett etter § 4, og
- B. har meldt seg opp innen den fastsatte fristen, og
- C. har deltatt i eventuell obligatorisk undervisning i samsvar med studieplanen (min. 75 % tilstedeværelse om ikke studieplanen sier noe annet), og
- D. har oppfylt eventuelle andre obligatoriske arbeidskrav fastsatt i studieplanen

Det gis adgang til å annullere oppmeldingen fram til to uker før eksamen.

Det kan gjøres unntak fra oppmeldingsfristen dersom

- a) det har vært dødsfall i studentens nærmeste familie, eller
- b) studenten har vært syk eller har nedkommet, og dette har gjort det umulig for studenten å melde seg innen fristen, eller
- c) det er andre uforutsette hindringer som har gjort det umulig for studenten å melde seg innen fristen, eller
- d) vedkommende eksamen vil føre fram til avsluttet grad eller avsluttet studieprogram
- e) ved andre særlige tilfeller

Omstendigheter som nevnt i pkt. a) - d) ovenfor må dokumenteres. Sykdom og fødsel må dokumenteres med erklæring fra lege eller psykolog.

§ 22: Begrunnelse og klage

Studenten har rett til å få begrunnelse for den fastsatte karakteren, jf. jf. universitets- og høyskoleloven § 52, pkt. 1 og 2.

Klage over formelle feil ved eksamen stiles til styret.

Ved ny sensur skal det benyttes to sensorer, hvorav minst én ekstern, jf § 14 A). Ny eksamenskommisjon får opplysning om karakter.

Følgende bestemmelser gjelder for ny sensur etter klage:

- A. Dersom det gis én samlet karakter for alle deleksamenene som eksamenen består av, skal alle deleksamenene forelegges ny sensur.
- B. Dersom det gis separate delkarakterer under veis i studiet for de ulike deleksamenene som inngår i emnet, skal den enkelte deleksamen eller de enkelte deleksamen(ene) som studenten påklager, forelegges ny sensur. Kandidaten må selv spesifisere hvilken eller hvilke deler av eksamen som påklages.

Klage over karakterfastsetting av gruppeeksamen må undertegnes av et flertall av medlemmene i gruppen før den kan framsettes.

Det kan ikke framsettes klage på en vurdering som kun er en tilbakemelding på læringsprosessen fra lærer/veileder, og som ikke resulterer i en karakterfastsettelse.

§ 23: Begrensninger i klageretten

For klagebehandlingen gjelder reglene i universitets- og høyskolelovens §§ 51 og 52. Ved klage over vurdering av enkeltarbeider som inngår i en mappevurdering med flere innleveringer, er det som hovedregel ikke adgang til å klage før resultatet for vedkommende fag, emne eller emnegruppe er kunngjort. Studieplan kan likevel fastsette at det skal være adgang til å klage på vurderingen av enkeltarbeider før dette tidspunktet.

Del 5: Utsatt eksamen, kontinuasjon, ekstraordinær eksamen m.m.

§ 24. Akutt sykdom og andre særskilte grunner til fravær i forbindelse med eksamen

Ved akutt sykdom gis det rett til utsatt eksamen, jf. § 25 . Som akutt sykdom regnes sykdom som er oppstått etter annulleringsfristens utløp, jf. § 12. Ved dødsfall i nær familie eller ved andre særskilte grunner kan det også gis rett til utsatt eksamen, dersom forholdet dokumenteres. Ved søknad kan studenter få regnet som gyldig grunn fravær som skyldes at skoleeksamen arrangeres på samme tid som en annen skoleeksamen kandidaten har studierett til. Det forutsettes at studenten møter opp til en av de aktuelle eksamenene. Dersom en kandidat på grunn av akutt sykdom eller andre særskilte grunner ikke kan oppfylle de studiekrav som gjelder for den vurderingsformen vedkommende har meldt seg opp til, gis det anledning til å gå opp til alternativ vurderingsform der studieplanen åpner for slik. Studenten er selv ansvarlig for å endre oppmelding. Det må søkes spesielt for å endre

oppmelding etter annulleringsfristen, jf. § 12. Dersom det ikke finnes alternative vurderingsformer skal MF så langt det er praktisk mulig sørge for at studenter med gyldig forfall får gjennomføre studiekravene i løpet av semesteret. Studenten må levere dokumentasjon på gyldig forfall (se første ledd) til studieavdelingen. Dersom det ikke er praktisk mulig å la kandidaten gjennomføre sin eksamen i løpet av semesteret og/eller før en eventuell avsluttende skoleeksamen, skal studiesjefen i samråd med ansvarlig fagråd fastsette og organisere utsatt eksamen det påfølgende semester i henhold til § 25 . Med mindre annet er bestemt i studieplanen kan en ikke fravike kravet om obligatorisk undervisning.

Dersom en kandidat ikke kan møte til skoleeksamen på grunn av akutt sykdom eller andre særskilte grunner, gis vedkommende rett til utsatt eksamen jf. § 25 dersom legeerklæring er sendt eller levert til studiesjefen senest to døgn etter den første eksamen som attesten gjelder for. En kandidat som blir syk under skoleeksamen, må underrette hovedvakt i eksamenslokalet og straks oppsøke lege og levere legeerklæring. Er det ikke mulig å få levert legeerklæringen på MF senest to døgn etter den første eksamen som erklæringen gjelder for, må eksamenskandidaten gi studieadministrasjonen beskjed om dette innen fristens utløp. Legeerklæringen skal inneholde opplysninger om hvilken eksamen eller hvilke eksamener den gjelder for, samt tidsrom for sykdomsperioden.

Dersom akutt sykdom eller andre særskilte grunner (se første ledd) under hjemmeeksamen gjør kandidaten eksamensufør må dette dokumenteres. Legeerklæringen skal inneholde opplysninger om hvilken eksamen eller hvilke eksamener den gjelder for, samt tidsrom for sykdomsperioden. Studieadministrasjonen skal underrettes. Kandidaten kan ved dokumentert eksamensuførhet gis rett til tre dagers utsettelse på opprinnelig innleveringsfrist. Dersom oppgaven etter utsatt innleveringsfrist p.g.a. sykdom må leveres på en lørdag, må den sendes MF rekommandert samme dag. Dersom oppgaven etter utsatt innleveringsfrist må leveres på en søn- eller helligdag, leveres den på den første påfølgende virkedag. Eksamensuførhet ut over dette gir rett til ny eksamen jf. 25 .

§ 25. Utsatt eksamen grunnet akutt sykdom eller andre særskilte forfallsgrunner

Kandidater som ikke fullfører en eksamen, eller deler av eksamen, og som oppfyller betingelsene i § 24, kan gå opp til utsatt eksamen.

Kandidater som av særskilte grunner i forbindelse med svangerskap, fødsel eller omsorg for barn ikke kan gå opp til ordinær eksamen, kan også søke om å få delta på utsatt eksamen. Forholdet må dokumenteres med legeerklæring, fødselsattest o.l.

Ved utsatt eksamen er det ikke anledning til å gå opp til eventuelle deler av eksamen som ble avlagt under den ordinære eksamen. Eksamensordningen ved utsatt eksamen skal være den samme som ved ordinær eksamen.

Utsatte skoleeksamener skal arrangeres så snart som mulig etter at forfallsgrunnen er opphørt og normalt senest en måned inn i det nye semesteret. Studentene må selv melde seg til utsatt eksamen. Studiesjefen fastsetter fristen for å melde seg. Eksamensmeldinger til utsatt eksamen er bindende.

Dersom en student ikke møter til utsatt eksamen eller avbryter eksamen, gis det ikke adgang til å avlegge ny utsatt eksamen.

Dersom en kandidat har bestått samme eksamen mer enn én gang, vil beste karakter gjelde. Etter overgangen til nytt vurderingsuttrykk skal karakter som er gitt etter ny ordning gjelde.

Ved et nytt eksamensforsøk må kandidater som har bestått eksamen i et emne med løpende vurdering som inkluderer flere deleksamener, ta alle deleksamenene om igjen.

§ 30: Trekk under eksamen

En student som har gått opp til eksamen, kan frivillig avbryte denne (trekke seg) innen studenten forlater sin plass siste eksamensdag. Trekk i løpet av en skriftlig eksamensdag skal meldes til hovedvakten ved eksamen. Trekk under eksamen anses som stryk. Likestilt med stryk er det når en student ikke har møtt frem til eksamen uten å annullere sin eksamensmelding innen trekkfristens utløp eller når en student har unnlatt å møte til en eksamen studenten etter studieplanen skulle gå opp til.

En student anses også for å ha strøket når studenten forlater eksamenslokalet uten å ha levert besvarelse. En student som har levert besvarelse, kan ikke unndra seg sensur.

Studieplan

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL 1)

Emne KRL 106

Emne KRL 107

Høsten 2004

(Nyoptrykk våren

2005)

STUDIEPLAN

Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

KRL 1

Emne KRL 106 (15 studiepoeng / 5 vekttall)

Emne KRL 107 (15 studiepoeng / 5 vekttall)

Utgave 2004/II

(Nyoptrykk våren 2005)

Innledning	s. 3
Studiefag og skolefag	s. 3
Målgruppe og vilkår for opptak	s. 3
Videre studier	s. 3
Overordnede mål	s. 3
Mål og innhold	s. 4
Emnestruktur og vektning	s. 4
Litteratur	s. 4
<i>KRL 106: Religion, etikk og filosofi</i>	s. 5
A. Faglig og didaktisk innføring	s. 5
B. Andre religioner og livssyn	s. 5
C. Etikk og filosofi	s. 7
<i>KRL 107: Bibelen og kristen livstolkning</i>	s. 7
A. Bibelen	s. 8
B. Kristendommens historie	s. 9
C. Kristen livstolkning i dag	s. 10
Arbeidsformer	s.
11	
Vurdering	s. 11

11	Avsluttende skriftlig eksamen	S.
11	Vurderingskriterier	S.
12	Evaluering av studietilbudene	S.
13	Vedlegg 1: Godkjente hjelpemidler til eksamen	S.
14	Vedlegg 2: Utvalgte forskrifter	S.

Det teologiske Menighetsfakultet

Gydaskvei 4 - Postadresse: Boks 5144 Majorstua, 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00

<http://www.mf.no>

Innledning

Studiefag og skolefag

Studiet i Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL 1 og KRL 2) tar faglig og didaktisk utgangspunkt i skolefaget KRL og i Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Fagperspektivene fra skolefaget står sentralt i studiet. Det blir lagt vekt på emner som er nye i forhold til tidligere lærerpraksis og lærerutdanning. Dette gjelder særlig emner fra religionskunnskap og fra etikk og filosofi. Samtidig blir det lagt vekt på de nye faglige og didaktiske perspektivene på det kristendomsfaglige lærestoffet, og på nye emner innenfor dette lærestoffet. Fagkomponentene i studiet har fått en vektning som svarer til skolefaget KRL.

Målgruppe og vilkår for opptak

Målgruppen for KRL 1 er primært allmennlærere med utdanning fra tiden før innføringen av Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97). Det er lærere som trenger å kvalifisere seg bedre i forhold til skolefaget eller vil skaffe seg grunnlag for videre studium. Emnene er særlig aktuelle for lærere som fra før bare har grunnutdanning på dette fagområdet, dvs. 5 vekttall i kristendomskunnskap med livssynsorientering. Men målgruppen omfatter også lærere som har videreutdanning fra fagområdet kristendomskunnskap, religionshistorie eller livssynskunnskap fra før innføringen av L97. For disse studentene vil studiet gi faglig og didaktisk oppdatering og kompetanse i forhold til skolefaget KRL.

Vilkår for opptak er generell studiekompetanse, eventuelt realkompetanse for studenter over 25 år. Studiet er åpent for alle som er kvalifisert for opptak.

Videre studier

Emnene i KRL 1 (KRL 106 og KRL 107) kan inngå i en emnegruppe i KRL innenfor den nye bachelorgraden.

Overordnede mål

Studenten skal

- bli fortrolige med ideen bak skolefaget og med de nye faglige og didaktiske utfordringene i skolefaget
- bli bedre i stand til å legge faget til rette pedagogisk for elever med ulike bakgrunn i religion og livssyn, og til å formidle lærestoffet på en levende måte
- tilegne seg grundig kjennskap til Bibelen og til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til andre religioner og livssyn som levende kilde for tro, moral og livstolkning
- tilegne seg kjennskap til etikk og filosofi, og bli fortrolige med det verdigrunnlaget som norsk skole bygger på
- få erfaring med estetiske uttrykk for religioner og livssyn, og kunne legge til rette for estetisk opplevelse i skolen
- utvikle forståelse, toleranse og respekt mellom mennesker med ulike oppfatninger i tros- og livssynsspørsmål, og øve opp evnen til dialog og til selvstendig og kritisk vurdering i spørsmål som gjelder religion, livssyn og etikk

- stimuleres til personlig vekst, til avklaring av egne tros- og livssynsspørsmål og til utvikling av yrkesetiske holdninger

Mål og innhold

De overordnede målene søkes realisert ved at studentene arbeider med to emner, KRL 106 og KRL 107. med tilhørende delemner.

Emnestruktur og vekting

Hvert emne er på 15 studiepoeng (ECTS-poeng)/ 5 vekttall. Ett vekttall tilsvarer tre studiepoeng. Hvert emne er organisert i tre delemner.

EMNER	DELEMNER	Poeng
KRL 106 Religion, etikk og filosofi	A. Faglig og didaktisk innføring	3,0
	B. Andre religioner og livssyn	7,5
	C. Etikk og filosofi	4,5
KRL 107 Bibelen og kristen livstolkning	A. Bibelen	6,0
	B. Kristendommens historie	6,0
	C. Kristen livstolkning i dag	3,0

Oversikten gir ikke noe samlet bilde av hvordan fagdidaktikken og den estetiske dimensjonen er vektlagt. Grunnen til det er at stoff fra disse områdene er integrert i de andre delemnene. Det er også grunn til å understreke at det inngår etikk i flere av delemnene, ikke bare i delemnet *Etikk og filosofi*. *Kristen livstolkning i dag* tar opp kristen etikk, og *Andre religioner og livssyn* tar opp etikken i ulike religioner og livssyn.

Litteratur

I det følgende er litteraturen satt opp under de enkelte delemnene.

Den oppførte litteraturen tolker studieplanen når det gjelder omfang og fordypningsgrad. Tilfanget av pensumlitteratur er i prinsippet åpent. Det betyr at en student kan legge opp annen litteratur med tilsvarende eller større omfang og fordypningsgrad. Fagseksjonene skal godkjenne litteratur som er valgt i stedet for den som er oppført nedenfor. En må søke skriftlig om slik godkjenning senest to måneder før eksamen.

Litteratur merket * er trykket i kopisamling som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste. Litteratur merket **L** er bokkopi som fås kjøpt i MFs litteraturtjeneste.

KRL106: Religion, etikk og filosofi

(15 studiepoeng / 5 vekttall)

Emne KRL106 er organisert i tre delemner: A. *Faglig og didaktisk innføring* (3,0 p), B. *Andre*

religioner og livssyn (7,5 p), C. Etikk og filosofi (4,5 p)

A. Faglig og didaktisk innføring (3,0 p)

Delemnet gir en faglig og didaktisk innføring i skolefaget KRL, med særlig vekt på det som er nytt i faget.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til KRL-fagets oppgaver og egenart
- ha god kunnskap om tekst og fortelling i kristendommen
- ha god kunnskap om spørsmål knyttet til identitet og sosialisering
- ha kjennskap til religionenes estetiske uttrykk
- ha kjennskap til kristne og humanistiske verdier
- **ha kjennskap til religions- og livssynsdidaktikk**

LITTERATUR

*Lied, Sidsel: "Et utvalg" i *Jeg fant, jeg fant - en bibeltekst! : eleven som forsker og kunstner*. Oslo: IKO-forl., 1996, s. 22-40.

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3, 5-11" i *Fag, identitet og fortelling : didaktikk til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-217.

B. Andre religioner og livssyn (7,5 p)

Studiet av dette delemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster.

Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre.

Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- ha kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- ha kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv
- ha kjennskap til innvandrerreligiøsitet
- ha oversikt over religionenes stilling i Norge

- ha kjennskap til nyreligiøsitet
- ha god kunnskap om humanisme og naturalisme
- ha kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Bruk av tekster fra ulike religioner og livssyn i undervisningen
- ha evne til å skille mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen

LITTERATUR

a) Innledende spørsmål

L Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 6 (1996), s. 235-261.

* Smart, Ninian: "Worldviews : an inventory" i *Worldviews : crosscultural explorations of human beliefs*. 3. utg. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2000, s. 33-54.

Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 9-20, 35-48.

b) Religionskunnskap

Kvalvaag, Robert W.: *Det guddommelige jeg : nyreligiøsitet og religiøse strømninger i moderne ungdomskultur*. Bergen: Fagbokforlaget, 2003.

Rian, Dagfinn og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 2.1-4.9" i *Jødedommen og islam*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 16-221 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum).

Jacobsen, Knut A. og Notto R. Thelle: "Del 1, kap. 1-6 og del 2, kap. 2-6 og 10" i *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 38-145, 177-266, 305-316 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum).

c) Livssynskunnskap

Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 107-174.

L *Humanisme : et livssyn*. Oslo: Human-etisk forbund, 199?.

* Krogseth, Otto: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?" i *Ung teologi : teologisk tidsskrift* 19, nr. 1 (1986), s. 3-14.[KRL106B]

Stigen, A.: "Humanisme" i *Humanist : organ for Human-etisk forbund* 13, nr. 2 (1987), s. 22-29.

C. Etikk og filosofi (4,5 p)

Delemnet er nært knyttet til delemnene *Andre religioner og livssyn* og *Kristen livstolkning i dag*. Deler av etikken er også plassert i delemnet *Faglig og didaktisk innføring*. Der skal studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. *Kristen livstolkning i dag* og *Andre religioner og livssyn* legger vekt på sammenhengen

mellom religion, livssyn og etikk. Denne problemstillingen er aktuell også i dette delemnet. Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte foreligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- ha kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- ha kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- ha kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og formidling av filosofi i skolen

LITTERATUR

a) Etikk og filosofi

Gaarder, Jostein: "Et utvalg" i *Sofies verden : roman om filosofiens historie*. Oslo: Aschehoug, 1991, s. 11-166, 294-331, 362-392, 417-458.

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 27-47, 98-128.

b) Fagdidaktikk

* Krogseth, Otto: "Verdiformidling i et livssynspluralistisk samfunn" i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 99-115.

KRL 107: Bibelen og kristen livstolkning

(15 studiepoeng / 5 vekttall)

Emne KRL107 er organisert i tre delemner: A. *Bibelen* (6,0 p), B. *Kristendommens historie* (6,0 p), C. *Kristen livstolkning i dag* (3,0 p)

A. Bibelen (6,0 p)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap om Bibelen som helhet og om utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets.

Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disipliner Det gamle og Det nye testamente.

MÅL

a) Det gamle testamente

Studenten skal

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- ha kjennskap til GTs historieverk og historiske noveller
- ha kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- ha kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- ha god kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- ha god kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn litterære karakter og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) Det nye testamente

Studenten skal

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- ha kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- ha kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger og Johannes' åpenbaring
- ha kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- ha god kunnskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet, deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32

LITTERATUR

a) Det gamle testamente

Til: Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, 1999, i følgende utvalg:
GTs kanonhistorie, s. 19-24; Bibelens utbredelse og oversettelse, s. 51-64 (felles med NT); Bibelen som helhet, s. 385-470 (felles med NT)

Til Israels historie og problematikk knyttet til denne:

Hvalvik og Stordalen (se ovenfor) s. 73-77

* Storøy, S.: "Litteraturen og Israels historie", i: Storøy, S.: *Ordet kommer nærmere. Innføring i Bibelen*, Oslo: Verbum, 1996, s. 31-47

Til GTs historieverk og historiske noveller:

Hvalvik og Stordalen (se ovenfor), i følgende utvalg:

GTs historieverk, s. 67-97; Historienoveller, s. 98-106

Til 1.-4. Mosebok, Rut og Jona:

Mosebøkene: 1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele); 3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35

Rut og Jona: hele bøkene leses

Til 1 Mos og innhold i utvalgte tekster:

Kartveit, M. (red.): *Det gamle testamente. Analyse av tekstar i utval.* 2. utg. Oslo: Samlaget, 2000, i følgende utvalg:

Berge, K. og Stordalen, T.: "Innledning til arbeidet med Mosebøkene" s. 11-22

Stordalen, T.: "Urhistorien" s. 23-35 og s. 50-68
Berge, K.: "Fedrehistorien" s. 73-95 og s. 104-121

b) Det nye testamente

Hvalvik, R. og Stordalen, T.: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, 1999, i følgende utvalg:

NTs kanonhistorie, s. 32-45; Bibelens utbredelse og oversettelse, s. 51-64 (felles med GT); Evangelienes tilblivelse, s. 176-200; Matteusevangeliet, s. 211-222; Lukasevangeliet, s. 222-232; Apostlenes gjerninger, s. 248-263; Johannes' åpenbaring, s. 368-382; Bibelen som helhet, s. 385-470 (felles med GT).

Skarsaune, O.: *Kristendommens jødiske rødder* (bind 1). København: Credo Forlag, 1996, s. 11-22, 51-56, 63-110 (klammetekster er ikke pensum)

Kvalbein, H.: *Matteusevangeliet I-II* (Bibelverket). Oslo: Luther forlag, 1989-90, i følgende utvalg:

Bind I, s. 102-108, 226-236, 252-263; Bind II, s. 63-75. Også utgitt i ett bind:

Kvalbein, H.: *Fortolkning til Matteusevangeliet*, Oslo: Luther Forlag, 1998, samme sidetall

Kvalbein, H.: *Godt budskap for fattige. Tekster fra Lukasevangeliet*. Oslo: Lunde Forlag, 1981, s. 57-69 og 86-97

B. Kristendommens historie (6,0 p)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden
- ha kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- ha kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

LITTERATUR

Danbolt, Gunnar og Mabel Kjerschow: "Et utvalg" i *Billedspor : kunst- og kulturhistorie*, bind 1. Vollen: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149.

Haanes, Vidar L.: "Ta eksempel av deres tro : fra helgenlegende til historisk kritisk forskning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 2 (1996), s. 55-62.

Rasmussen, Tarald og Einar Thomassen: "Et utvalg" i *Kristendommen : en historisk innføring*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 60-287.

Wilson-Dickson, Andrew: "Et utvalg" i *Musik i kristen tradition : frå tempel och katedraler till kyrkor och torg*. Stockholm: Verbum, 1996, s. 24-63, 72-77, 84-100, 110-117.

C. Kristen livstolkning i dag (3,0 p)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående delemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette delemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

I dette delemnet blir det lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- ha god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikk, det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet
- ha god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- ha kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

LITTERATUR

a) Kristen tro og livstolkning

Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse, **i**: Brunvoll, A.: *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 1972 (eller senere), s. 17-25 **eller i**: Mæland, J.O. (red.): *Konkordieboken*. Oslo: Lunde forlag, 1985 (eller senere), s. 15-18

Luthers lille katekisme, **i**: Brunvoll, A.: *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*. Oslo: Lunde forlag, 1972 (eller senere), s. 98-148 **eller i**: Mæland, J.O. (red.): *Konkordieboken*. Oslo: Lunde forlag, 1985 (eller senere), s. 277-295

L Gravem, P.: Livstolkning, **i**: *Prismet* 47 (1996/6), s. 262-273

Henriksen, J.-O.: *Guds virkelighet*. Oslo: Luther forlag, 1994, s. 32-33, 38-86

Jensen, O.J.: *Katekismens teologi*. Oslo: Credo 1994, s. 37-71

* Schumacher, J.: "Svein Ellingsen og 'Det skjulte nærvær'", **i**: *Salmespråk – kunst og kommunikasjon. Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole*. Oslo: Verbum, 1992, s. 59-66

* Hansen, K.M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning", **i**: *Salmespråk* (se ovenfor), s. 73-81

b) Kristen etikk

Heiene, G. og Thorbjørnsen, S.O.: *Fellesskap og ansvar*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 19-26 og 48-97

Jensen, O.J.: *Katekismens teologi*, Oslo: Credo 1994, s. 75-90

c) Fagdidaktikk

Se artikler av Schumacher og Hansen, og emnet "Faglig og didaktisk innføring"

Arbeidsformer

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium, men kan også omfatte frivillig oppgaveskriving. Lærerne kan svare på faglige spørsmål via e-post. Studentene har adgang ved egen brukerkode til fakultetets internettbaserte undervisningsstøtte (Stylos). Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper.

Vurdering

Avsluttende skriftlig eksamen

For å avlegge eksamen, må kandidaten være student ved Det teologiske Menighetsfakultet. Eksamen består av en skriftlig prøve på 4 timer for hvert av emnene KRL 107 og KRL 108. Det brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Klage på karakter

For spørsmål om klage på karakter, jf. forskrift for klagebehandling (vedlegg).

Vurderingskriterier

Ved eksamen tar en sikte på å prøve studentenes evne til å finne fram og gjøre rede for relevant fagstoff på en selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger på en teoretisk og metodisk gjennomtenkt måte.

Evalueringskriterier

Både studenter og lærere skal være med på å evaluere studietilbudene: undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

Vedlegg 1

Godkjente hjelpemidler ved eksamen

Bibelutgaver:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, * til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

* samsvarer med følgende bibelversjon

Annet

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen. Oslo: KUF, 1996

KRL-boka. Oslo: Læringscenteret, 2002.

Studentene må selv ta med seg hjelpemidler til eksamen.

Alle hjelpemidler skal være uten notater.

Vedlegg 2

Utvalgte forskrifter

UTDRAG AV REGLEMENT OM OPPTAK, STUDIER OG EKSAMEN VED DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET

Vedtatt av styret ved Det teologiske Menighetsfakultet 8. september 2003.

§ 2: Student og grunnutdanning; definisjoner

Student er den som har studierett ved institusjonen. Studierett har den som er tatt opp i samsvar med § 3. Studieretten gjelder fram til det inntreer en opphørsgrunn i samsvar med reglementet her.

Med grunnutdanninger menes studier der opptakskravet er generell studiekompetanse, jf. universitets- og høgskolelovens § 37, pkt. 1, ev. i kombinasjon med spesielle opptakskrav vedtatt av styret. Med mindre noe annet er bestemt i studieplanen regnes studieprogram på bachelor-nivå, mastergrad av fem års varighet og profesjonsstudiet i teologi (cand. theol) som grunnutdanninger.

§ 6 Dokumentasjon og ettersending

Søknad om opptak skal sendes på fastsatt søknadsskjema.

Alle opplysninger som er relevante for søknaden, skal dokumenteres. Søkeren plikter å orientere seg om hvilken dokumentasjon som er nødvendig for at søknaden skal kunne behandles. Dokumentasjonen er attesterte kopier av originaldokumenter.

Dokumentasjon som ikke er mulig å legge ved innen søknadsfristen, kan ettersendes. I søknaden må søkeren angi hvilken dokumentasjon som eventuelt blir ettersendt.

§ 7. Studierett

For å oppnå studierett må studenten være tatt opp, jf. § 3. Fakultetet kan i tillegg vedta regler om påbudt frammøte ved studiestart, herunder om gyldig forfall m.v. Manglende frammøte kan medføre tap av studieretten.

Studieretten gjelder det studieprogrammet eller emne/emnegruppe studenten er tatt opp til. Det kan stilles tilleggskrav til deltakelse og gjennomføring av emner som inneholder praksis. Studieplanene for de ulike studieprogrammene fastsetter slike tilleggskrav.

Studieretten omfatter:

- A. rett til å få fastsatt utdanningsplan i samsvar med § 8

- B. rett til å delta i undervisning i samsvar med studieplanen for det enkelte emne eller program og i samsvar med utdanningsplanen
- C. rett til veiledning og til å bruke andre ressurser i samsvar med studieplanen, utdanningsplanen og eventuelle andre regler gitt av fakultetet, herunder lesesaler, datamaskiner osv.
- D. rett til å bli vurdert (se § 12) i samsvar med studieplanen og bestemmelsene i dette reglementet, jf. del 3.

§ 12: Grunnregler om eksamen

En eksamen anses påbegynt:

1. Ved skoleeksamen: Straks eksamensoppgaven er utlevert.
2. Ved hjemmeeksamen: På det tidspunktet som fakultetet har oppgitt at eksamensoppgaven kan avhentes, nedlastes eller lignende.
3. Ved mappevurdering: Ved utløpet av innleveringfristen for det første av arbeidene som inngår i mappevurderingen. Dette gjelder også om det i studieplanen er fastsatt at studenten selv kan velge hvilke(t) av arbeidene som skal danne grunnlag for karakteren.
4. Ved andre eksamensformer: Når det aktuelle emnet, den aktuelle praksisperioden etc. er påbegynt, eller når det er angitt i studieplanen.

Rett til å delta ved eksamen [evt. rett til vurdering] har studenter som:

- A. har studierett etter § 4, og
- B. har meldt seg opp innen den fastsatte fristen, og
- C. har deltatt i eventuell obligatorisk undervisning i samsvar med studieplanen (min. 75 % tilstedeværelse om ikke studieplanen sier noe annet), og
- D. har oppfylt eventuelle andre obligatoriske arbeidskrav fastsatt i studieplanen

Det gis adgang til å annullere oppmeldingen fram til to uker før eksamen.

Det kan gjøres unntak fra oppmeldingsfristen dersom

- a) det har vært dødsfall i studentens nærmeste familie, eller
- b) studenten har vært syk eller har nedkommet, og dette har gjort det umulig for studenten å melde seg innen fristen, eller
- c) det er andre uforutsette hindringer som har gjort det umulig for studenten å melde seg innen fristen, eller
- d) vedkommende eksamen vil føre fram til avsluttet grad eller avsluttet studieprogram
- e) ved andre særlige tilfeller

Omstendigheter som nevnt i pkt. a) - d) ovenfor må dokumenteres. Sykdom og fødsel må dokumenteres med erklæring fra lege eller psykolog.

§ 22: Begrunnelse og klage

Studenten har rett til å få begrunnelse for den fastsatte karakteren, jf. jf. universitets- og høyskoleloven § 52, pkt. 1 og 2.

Klage over formelle feil ved eksamen stiles til styret.

Ved ny sensur skal det benyttes to sensorer, hvorav minst én ekstern, jf § 14 A). Ny eksamenskommisjon får opplysning om karakter.

Følgende bestemmelser gjelder for ny sensur etter klage:

- A. Dersom det gis én samlet karakter for alle deleksamenene som eksamenen består av, skal alle deleksamenene forelegges ny sensur.
- B. Dersom det gis separate delkarakterer under veis i studiet for de ulike deleksamenene som inngår i emnet, skal den enkelte deleksamen eller de enkelte deleksamen(ene) som studenten påklager, forelegges ny sensur. Kandidaten må selv spesifisere hvilken eller hvilke deler av eksamen som påklages.

Klage over karakterfastsetting av gruppeeksamen må undertegnes av et flertall av medlemmene i gruppen før den kan framsettes.

Det kan ikke framsettes klage på en vurdering som kun er en tilbakemelding på læringsprosessen fra lærer/veileder, og som ikke resulterer i en karakterfastsettelse.

§ 23: Begrensninger i klageretten

For klagebehandlingen gjelder reglene i universitets- og høyskolelovens §§ 51 og 52. Ved klage over vurdering av enkeltarbeider som inngår i en mappevurdering med flere innleveringer, er det som hovedregel ikke adgang til å klage før resultatet for vedkommende fag, emne eller emnegruppe er kunngjort. Studieplan kan likevel fastsette at det skal være adgang til å klage på vurderingen av enkeltarbeider før dette tidspunktet.

Del 5: Utsatt eksamen, kontinuasjon, ekstraordinær eksamen m.m.

§ 24. Akutt sykdom og andre særskilte grunner til fravær i forbindelse med eksamen

Ved akutt sykdom gis det rett til utsatt eksamen, jf. § 25 . Som akutt sykdom regnes sykdom som er oppstått etter annulleringsfristens utløp, jf. § 12. Ved dødsfall i nær familie eller ved andre særskilte grunner kan det også gis rett til utsatt eksamen, dersom forholdet dokumenteres. Ved søknad kan studenter få regnet som gyldig grunn fravær som skyldes at skoleeksamen arrangeres på samme tid som en annen skoleeksamen kandidaten har studierett til. Det forutsettes at studenten møter opp til en av de aktuelle eksamenene. Dersom en kandidat på grunn av akutt sykdom eller andre særskilte grunner ikke kan oppfylle de studiekrav som gjelder for den vurderingsformen vedkommende har meldt seg opp til, gis det anledning til å gå opp til alternativ vurderingsform der studieplanen åpner for slik. Studenten er selv ansvarlig for å endre oppmelding. Det må søkes spesielt for å endre

oppmelding etter annulleringsfristen, jf. § 12. Dersom det ikke finnes alternative vurderingsformer skal MF så langt det er praktisk mulig sørge for at studenter med gyldig forfall får gjennomføre studiekravene i løpet av semesteret. Studenten må levere dokumentasjon på gyldig forfall (se første ledd) til studieavdelingen. Dersom det ikke er praktisk mulig å la kandidaten gjennomføre sin eksamen i løpet av semesteret og/eller før en eventuell avsluttende skoleeksamen, skal studiesjefen i samråd med ansvarlig fagråd fastsette og organisere utsatt eksamen det påfølgende semester i henhold til § 25 . Med mindre annet er bestemt i studieplanen kan en ikke fravike kravet om obligatorisk undervisning.

Dersom en kandidat ikke kan møte til skoleeksamen på grunn av akutt sykdom eller andre særskilte grunner, gis vedkommende rett til utsatt eksamen jf. § 25 dersom legeerklæring er sendt eller levert til studiesjefen senest to døgn etter den første eksamen som attesten gjelder for. En kandidat som blir syk under skoleeksamen, må underrette hovedvakt i eksamenslokalet og straks oppsøke lege og levere legeerklæring. Er det ikke mulig å få levert legeerklæringen på MF senest to døgn etter den første eksamen som erklæringen gjelder for, må eksamenskandidaten gi studieadministrasjonen beskjed om dette innen fristens utløp. Legeerklæringen skal inneholde opplysninger om hvilken eksamen eller hvilke eksamener den gjelder for, samt tidsrom for sykdomsperioden.

Dersom akutt sykdom eller andre særskilte grunner (se første ledd) under hjemmeeksamen gjør kandidaten eksamensufør må dette dokumenteres. Legeerklæringen skal inneholde opplysninger om hvilken eksamen eller hvilke eksamener den gjelder for, samt tidsrom for sykdomsperioden. Studieadministrasjonen skal underrettes. Kandidaten kan ved dokumentert eksamensuførhet gis rett til tre dagers utsettelse på opprinnelig innleveringsfrist. Dersom oppgaven etter utsatt innleveringsfrist p.g.a. sykdom må leveres på en lørdag, må den sendes MF rekommandert samme dag. Dersom oppgaven etter utsatt innleveringsfrist må leveres på en søn- eller helligdag, leveres den på den første påfølgende virkedag. Eksamensuførhet ut over dette gir rett til ny eksamen jf. 25 .

§ 25. Utsatt eksamen grunnet akutt sykdom eller andre særskilte forfallsgrunner

Kandidater som ikke fullfører en eksamen, eller deler av eksamen, og som oppfyller betingelsene i § 24, kan gå opp til utsatt eksamen.

Kandidater som av særskilte grunner i forbindelse med svangerskap, fødsel eller omsorg for barn ikke kan gå opp til ordinær eksamen, kan også søke om å få delta på utsatt eksamen. Forholdet må dokumenteres med legeerklæring, fødselsattest o.l.

Ved utsatt eksamen er det ikke anledning til å gå opp til eventuelle deler av eksamen som ble avlagt under den ordinære eksamen. Eksamensordningen ved utsatt eksamen skal være den samme som ved ordinær eksamen.

Utsatte skoleeksamener skal arrangeres så snart som mulig etter at forfallsgrunnen er opphørt og normalt senest en måned inn i det nye semesteret. Studentene må selv melde seg til utsatt eksamen. Studiesjefen fastsetter fristen for å melde seg. Eksamensmeldinger til utsatt eksamen er bindende.

Dersom en student ikke møter til utsatt eksamen eller avbryter eksamen, gis det ikke adgang til å avlegge ny utsatt eksamen.

Dersom en kandidat har bestått samme eksamen mer enn én gang, vil beste karakter gjelde. Etter overgangen til nytt vurderingsuttrykk skal karakter som er gitt etter ny ordning gjelde.

Ved et nytt eksamensforsøk må kandidater som har bestått eksamen i et emne med løpende vurdering som inkluderer flere deleksamener, ta alle deleksamenene om igjen.

§ 30: Trekk under eksamen

En student som har gått opp til eksamen, kan frivillig avbryte denne (trekke seg) innen studenten forlater sin plass siste eksamensdag. Trekk i løpet av en skriftlig eksamensdag skal meldes til hovedvakten ved eksamen. Trekk under eksamen anses som stryk. Likestilt med stryk er det når en student ikke har møtt frem til eksamen uten å annullere sin eksamensmelding innen trekkfristens utløp eller når en student har unnlatt å møte til en eksamen studenten etter studieplanen skulle gå opp til.

En student anses også for å ha strøket når studenten forlater eksamenslokalet uten å ha levert besvarelse. En student som har levert besvarelse, kan ikke unndra seg sensur.

Bacheloremner i Tverrkulturell kommunikasjon innenfor studieprogram KRL

Studieplan

TK I (30 studiepoeng) og TK II (30 studiepoeng)

Utgave vår 2005

(Justert og supplert januar 2005)

Det teologiske Menighetsfakultetet

i samarbeid med

Mediehøgskolen Gimlekollen

G/3313/TK1og2.05vårJustert

Innhold:

Innledning	s. 3
Studieopphold.....	s. 3
Oppbygning av planen	s. 3
Vurdering	s. 4
Overordnede mål	s. 4
Mål og innhold	s. 4
<i>Tverrkulturell kommunikasjon I</i>	s. 6
Mål	s. 6
Innhold	s. 6
TK201 – Grunnleggende teori	s. 6
Studiekraft	s. 6
Vurdering	s. 6
Hovedtema og litteratur	s. 7
TK202 – Studieopphold	s. 8
Studiekraft	s. 9
Vurdering	s. 9
Innhold og litteratur	s. 9
Arbeidsformer og organisering	s. 10
<i>Tverrkulturell kommunikasjon II</i>	s. 12
Mål.....	s. 12
Innhold.....	s. 12
TK203 Grunnlagsspørsmål i TK.....	s. 12
Studiekraft.....	s. 13
Vurdering.....	s. 13
Innhold og litteratur	s. 13
TK204 Valgemne i TK.....	s. 14
Studiekraft	s. 15
Vurdering	s. 15
Variant A: Misjon, diakoni og bistand	s. 15
Variant B: Det flerkulturelle Norge.....	s. 16
Variant C: Bistand og utvikling.....	s. 16
Variant D: Menneskerettigheter, familie og kjønn.....	s. 17
TK 205 Etnografisk prosjekt.....	s. 18
Studiekraft.....	s. 18

Vurdering.....	s. 18
Litteratur	s. 18
Arbeidsformer og organisering.....	s. 19
Vedlegg: Vurderingskriterier ved karaktergivning. Fagspesifikke karakterbeskrivelser på 200-nivå	s. 20

Innledning

Studiet i tverrkulturell kommunikasjon er et samarbeid mellom Det teologiske Menighetsfakultet (MF) og Mediehøgskolen Gimlekollen (MhG). Mediehøgskolen Gimlekollen arbeider i hovedsak innenfor fagfeltene journalistikk og kommunikasjon, mens Det teologiske Menighetsfakultet har som hovedmål å utdanne i teologi og KRL (kristendoms-, religions- og livssynskunnskap) for tjeneste i kirke, skole og samfunn. I disse utdannelsene og i de yrkene som utdannelsene kvalifiserer for, er innsikt i tverrkulturell kommunikasjon av sentral betydning. Dette har sammenheng med en økende bevegelse av mennesker, teknologi og kulturytringer mellom ulike verdensdeler og ulike kulturer. Vår tid preges også av utfordringer som er globale i sin karakter - det gjelder ikke minst spørsmål som menneskerettigheter, demokrati og livssyn. Arbeid med tverrkulturell kommunikasjon blir viktig som grunnlag for faglig virksomhet på stadig flere områder.

Årsstudiet i tverrkulturell kommunikasjon er relevant for alle som ønsker en dypere forståelse av det kulturelle mangfold som vi lever i, og hvorfor samfunnet er blitt slik det er. Det er særlig aktuelt for mennesker som gjennom sin yrkesutøvelse eller i annen sammenheng vil arbeide sammen med mennesker med annen kulturell bakgrunn enn sin egen, enten i Norge eller i et annet land. Dette kan gjelde skole, helse/sosial eller annen offentlig tjenesteyting, frivillige organisasjoner eller internasjonalt arbeid som bistand, misjon eller næringsliv.

Tverrfaglig kommunikasjon er et tverrfaglig og flerfaglig studium. Det bygger på sentrale bidrag fra sosialantropologi, generell kommunikasjonsteori, tverrfaglig u-landskunnskap og religiøse og livssynsmessige verditradisjoner. I studiet inngår det også praktisk erfaring med tverrkulturell kommunikasjon, gjennom studieopphold i en lokal/regional kulturell kontekst i sør eller øst (TK I) og et etnografisk prosjekt (TK II).

Tverrkulturell kommunikasjon gir kompetanse for forskjellige yrker og kan inngå i en rekke bachelorgrader. Det vil også kunne fungere som etter- og videreutdanning for ulike yrkesgrupper.

For å bli tatt opp ved årsstudium i tverrkulturell kommunikasjon kreves generell studiekompetanse eller realkompetanse.

Studieopphold

Det studieoppholdet som MF arrangerer, er for tiden lagt til Hong Kong og Kina. Samarbeidet med Mediehøgskolen Gimlekollen innebærer at et begrenset antall studenter som alternativ kan legge studieturen til Sør-Amerika (Peru og Bolivia) eller Øst-Afrika (Etiopia og Kenya). De aktuelle studentene må i så fall ta hele det emnet som tilsvarer TK202, ved

Mediehøgskolen. Tilsvarende emne der heter TK 112. Denne muligheten er avhengig av antall studenter ved MhG og MF.

For nærmere informasjon om de alternative studieoppholdene, se Mediehøgskolens studieplan for Tverrkulturell kommunikasjon.

Oppbygning av planen

Studiet består av to deler: *Tverrkulturell kommunikasjon I (TK I)* og *Tverrkulturell kommunikasjon II (TK II)*, hver på 30 studiepoeng. Planen er i bygd opp av et fast system av emner på 200-nivå. De enkelte emnene har et omfang på 10 eller 15 studiepoeng. Noen emner henger sammen og utgjør en større fordypning eller spesialisering. For hvert emne formuleres det kompetansemål, med vekt på studentenes innsikt i sentrale faglige problemstillinger.

Kunnskapsmålene er formulert på tre stigende nivåer: *kjennskap til, god kunnskap om og innsikt i*. Ferdighetsmål er formulert med uttrykket *evne til*. Det er samtidig satt opp studiekrav for de enkelte emnene. Arbeidet med å oppfylle studiekravene skal bidra til å nå kompetansemålene.

Vurdering

Det vil fremgå under hvert emne hvilke vurderingsformer som blir brukt. Fakultetet legger vekt på å bruke varierte vurderingsformer, tilpasset studentens studiesituasjon og emnets egenart og mål. Det gis separate karakterer for hvert emne.

I den formelle vurderingen av studentene brukes bestått/ikke bestått på TK201, i de øvrige emner en karakterskala fra A (best) til F (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Det vil foregå en fortløpende vurdering av studentene og deres studieinnsats, men også en evaluering av studietilbudene: av undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv. Studenter og lærere skal være med på en fortløpende evaluering av studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

Overordnede mål

Studiene av *Tverrkulturell kommunikasjon* har som overordnede mål

- å gi grunnleggende teoretisk innsikt med relevans for tverrkulturell kommunikasjon
- å gi praktisk erfaring med tverrkulturell kommunikasjon i en lokal/regional kulturkontekst
- å stimulere til holdninger som kombinerer refleksjon over kristen kultur- og verditradisjon med forståelse og respekt for andre kulturer og tradisjoner
- å kvalifisere for ulike yrker og for videre studier hvor det kreves kompetanse i tverrkulturell kommunikasjon

Mål og innhold

Gjennom teoretisk studium og praktisk kommunikasjon i en lokal/regional kulturell kontekst vil studentene få grunnleggende innsikt i andres kultur. En viktig forutsetning for å forstå andre er å forstå egen kultur. Derfor er også reflektert innsikt i hvordan egne kulturelle forestillinger og uttrykk utvikles og fungerer, sentralt for studiet. Denne innsikt og den formidlingskompetanse den gir, er et godt grunnlag for studenter som sikter seg inn på yrker eller fagstudier i inn- og utland der tverrkulturell kompetanse er relevant.

Det faglige arbeidet omfatter også livssynsspørsmål og spørsmål knyttet til et kristent verdigrunnlag og kristen formidling. Samtidig legges det vekt på at god kommunikasjon krever innlevelse, forståelse og respekt for andres kultur, religion og livssyn. Studentene skal få et grunnlag til å sette seg inn i andres livssyn og se hvordan det preger deres holdninger og handlinger, og finne fram til dialogiske måter å løse felles samfunnsoppgaver på.

De felles, overordnede målene i studiet søkes realisert ved at studentene arbeider med ulike emner på 200-nivå, i faste kombinasjoner eller som frittstående emner. Studiet i Tverrkulturell kommunikasjon er organisert i to deler: *Tverrkulturell kommunikasjon I* og *Tverrkulturell kommunikasjon II*.

**NB! Litteratur merket * fås kjøpt i MFs
Litteraturtjeneste i form av en kopisamling.
Litteratur merket L fås også kjøpt i MFs
Litteraturtjeneste.**

Tverrkulturell kommunikasjon I (TK I) med studieopphold (30 studiepoeng)

Tverrkulturell kommunikasjon I er organisert i to emner, *TK201 – Grunnleggende teori* og *TK202 – Studieopphold*. Hvert emne er på 15 studiepoeng. TK202 representerer et konkret møte med en annen kulturkontekst, med teoretisk forarbeid og etterarbeid.

MÅL

Studiet av TK I skal gi

- god kunnskap om tverrkulturell teori
- evne til å reflektere over egen kulturbakgrunn i møte med mennesker i andre kulturer
- teoretisk og praktisk innsikt i hvordan en kommuniserer på en meningsfull måte med personer fra andre kulturer
- kunnskap om globale strukturer og utviklingstrekk i en verden preget av økt utveksling og kontakt på det personlige plan og gjennom ulike medier
- evne til å reflektere over et personlig møte med en kulturkontekst i sør eller i øst

INNHold

TK201 – Grunnleggende teori (15 studiepoeng)

TK201 omfatter grunnleggende teori om kulturkonstruksjon, globalisering, kommunikasjon, livssyn og identitet sett fra faglige perspektiv som kulturteori, kommunikasjonsteori, religionsvitenskap, sosialantropologi og teologi.

Emnet er organisert i fire hovedtema: a) *Kulturkonstruksjon*, b) *Kultur og kommunikasjon*, c) *Globalisering* og d) *Livssynsdimensjonen*.

Faglærerne har ansvar for at det utformes *kompetansemål* (mål for studentenes sluttkompetanse) for hvert hovedtema.

Studiekrav

Studenten skal

- delta i et obligatorisk innføringskurs ved semesterstart
- skrive to oppgaver på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgavene gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått
- avlegge en kortprøve som vurderes med bestått/ikke bestått
- delta i minst 75 % av undervisningen
- delta i evaluering av studietilbudet

Vurdering

For å bestå TK201 må studenten oppfylle alle studiekravene. Emnet vurderes med bestått/ikke bestått. I stedet for 75 % deltakelse i undervisningen kan studenten velge en ordinær 6 timers klausurprøve.

Hovedtema og litteratur

Det tas forbehold om at det kan bli gjort endringer i den oppsatte litteraturen.

a) Kulturkonstruksjon

Litteratur:

Berger, Peter L. og Thomas Luckmann: *Den samfunnsskapte virkelighet*. Bergen: Fagbokforl., 2000.

* Gravem, Peder: "'Perspektivpluralisme som metaposisjon' og 'Perspektivpluralisme og sannhet'" i *KRL - et fag for alle? : KRL-faget som svar på utfordringer i en flerkulturell enhetsskole*. Foreløpig utg. Vallset: Oplandske bokforlag, 2004, s. 345-367.

Sørum, Arve: "Sosialantropologiske grunnvoller" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. ikke angitt.

* Vike, Halvard: "Norsk kultur : myte og realitet" i *Flerkulturell forståelse*. 2. utg/ redaktør Thomas Hylland Eriksen. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. ikke angitt.

b) Globalisering

Litteratur:

* Diamond, Jared: "Et utvalg" i *Guns, germs and steel : the fates of human societies*. New York: Norton, 1999, s. 157-191.

Eriksen, Thomas Hylland: "Sosial identitet, etnisk tilhørighet, nasjonalisme, tid og sted" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. ikke angitt.

"Et utvalg" i *One world or many? : the impact of globalization on mission/* redaktør Richard Tiplady. Pasadena: William Carey Library, 2003, s. 1-8, 71-102, 167-187.

* Fuglestad, Finn, Morten Løtveit og Anne Kathrine Eian: "Et utvalg" i *Latin-Amerika og Karibiens historie*. Oslo: Cappelen akademisk forl., 1994, s. 291-323.

Helle-Valle, Jo: "Fra modernisering til globalisering" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. ikke angitt.

* McNeill, J. R. og William McNeill: "Et utvalg" i *The human web : a bird's-eye view of world history*. New York: W.W. Norton, 2003, s. 41-44, 54-55, 60-61, 65-68, 79-94, 103-108, 121-127, 156-158, 162-167, 181-190, 196-200, 211-214, 245-248,.

* Simensen, Jarle: "Et utvalg" i *Afrikas historie*. 4. utg. Oslo: Cappelen akademisk forl., 2004, s. 327-362.

c) Livssynsdimensjonen

Litteratur:

* Engelsen, Tormod: "Tverrkulturell verdiformidling i kristen misjon" i *Mange religioner - én etikk?!* redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 116-130.

L. Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 6 (1996), s. 235-273.

Larsen, Kjersti: "Kosmologi og rituellet liv" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. ikke angitt.

Sire, James W.: "Et utvalg" i *The universe next door : a basic worldview catalog*. 4. utg. Leicester: InterVarsity Press, 2004, s. 13-44, 59-161, 211-241.

d) Kultur og kommunikasjon

Litteratur:

Samovar, Larry A. og Richard E. Porter: "Et utvalg" i *Communication between cultures*. 5. utg. Belmont, Calif.: Wadsworth/Thomson Learning, 2004, s. 1-200, 279-338.

TK202 – Studieopphold (15 studiepoeng)

TK202 representerer et konkret møte med en kulturkontekst i sør eller i øst i form av et studieopphold med en varighet på 4-6 uker. I det aktuelle kulturmøtet får studentene gjøre erfaringer med å kommunisere i møte med personer fra en annen kultur. Samtidig utfordres de til refleksjon omkring egen kulturbakgrunn.

TK202 forutsetter og viderefører det teoretiske studiet fra TK201. Studentene går *fra* de sentrale grunnlagsproblemene *til* et konkret møte med den lokale/regionale kulturelle konteksten.

Emnet er organisert i to deler: A. *Forberedelse til studieopphold* og B. *Studieopphold*. Menighetsfakultetets tilbud om studieopphold er for tiden lagt til Kina.

Gjennom samarbeid med Mediehøgskolen Gimlekollen kan det være mulig å få et alternativt studieopphold i Sør-Amerika eller Øst-Afrika. I så fall må hele emnet som tilsvarer TK202 tas ved Mediehøgskolen (jf omtalen av studieopphold s.3).

Studiekraft

Før studieoppholdet skal studentene gjøre et forberedelsesarbeid som består av to deler:

- følge undervisning og lese litteratur om den regionen studieoppholdet skal foregå i
- delta i minst 75 % av undervisningen
- levere en skriftlig oppgave på inntil 1500 ord som tar utgangspunkt i pensum (se nedenfor) og omhandler regionen
- delta i et obligatorisk motivasjonsseminar der en gjennomgår praktiske, metodiske og teoretiske sider ved å gjennomføre et slikt studieopphold

I løpet av studieoppholdet skal studentene

- delta i forelesninger, samlinger og øvrige aktiviteter, slik det framgår av programmet for oppholdet
- gjøre fortløpende feltnotater på grunnlag av observasjonsøvelser

Etter studieoppholdet skal studentene

- levere og få godkjent feltnotatene
- skrive en hjemmeoppgave på inntil 3000 ord i løpet av en uke. Oppgaven er relatert både til det teoretiske pensum i TK 201 og pensum i TK 202 og forutsetter bruk av de godkjente feltnotater

Vurdering

For å bestå TK202 må en oppfylle alle studiekraftene. Karakteren settes på grunnlag av hjemmeoppgaven.

Innhold og litteratur

Det tas forbehold om at det kan bli gjort endringer i den oppsatte litteraturen.

Studieoppholdet inneholder:

- Forelesninger og seminarer ved egne og stedlige forelesere. Som forelesere benyttes lokale universitets- og høyskolelærere med kompetanse innen lokal og regional kultur, historie, samfunn, livssyn og antropologi, sammen med de fagansvarlige fra Norge. Seminarene vil stimulere til dialog mellom studenter og lokale fagfolk for å fremme tverrkulturell dialog og forståelse.
- Ekskursjoner til institusjoner og organisasjoner. I løpet av oppholdet vil studentene få anledning til å gjøre konkrete erfaringer i tverrkulturell kommunikasjon.

Studietur til Hong Kong og Kina

Litteratur:

* Bruun, Ole: "Kina" i *Fjern og nær : sosialantropologiske perspektiver på verdens samfunn og kulturer*. 2. rev. utg/ redaktør Signe Howell, et al. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1996, s. 401-42

* Eberhard, Wolfram: *A Dictionary of Chinese Symbols. Hidden Symbols in Chinese Life and Thought*, London: Routledge & Kegan Paul, 1986, følgende artikler: Bamboo, Dragon, Fish, Five, Gestures, Lantern, Medicine, Mountain, New Year, Phoenix, Red, Yellow, (totalt ca. 15 s. tekst)

* Ebrey, Patricia Buckley: *Chinese Civilization. A Sourcebook*, New York, N.Y.: The Free Press, 2nd Ed., 1993, følgende utdrag: s. 17-22 (fra Confucius, *Analects*), s. 57-59 (fra Dong Zhongshu, *Chunqui Fanlu*), s. 64-68 (fra *Filial Piety*), s. 77-79 (fra *Classic on Medicine*), s. 186f (fra Zhen Dexius *Mutual Responsibility System*), s. 309f (fra Gaoyao county, *Boat People*), s. 360-63 (fra Deng Yingchao, *The Spirit of the May Fourth Movement*), s. 435-39 (fra Peng Dehuai, *Critique of the Great Leap Forward*), s. 496-500 (fra *Posters Calling for Democracy*) og s. 501-504 (fra *Defending China's Socialist Democracy*), totalt ca. 33 sider tekst.

* Harbakk, Ernst: "Misjon og kirke i Kina i 1400 år" i *Missiologi i dag*. 2. utg/ redaktør Knud Jørgensen, et al. Oslo: Universitetsforlaget, 2004, s. ikke oppgitt.

Lambert, Tony: "Et utvalg" i *China's Christian millions : the costly revival*. London: Monarch Books, 1999, s. 15-72, 95-108, 139-162.

* Sinclair, Kevin og Iris Wong Po-ye: "Et utvalg" i *Culture shock! : China*. London: Kuperard, 2003, s. 12-64.

* Harper, Damian: "Et utvalg" i *China*. 8. utg. Melbourne: Lonely Planet, 2002, s. 18-38.

Thompson, Laurence G.: "Et utvalg" i *Chinese religion : an introduction*. 5. utg. Belmont: Wadsworth Pub. Co., 1996, s. XVII-117.

* Uglem, Olav: "Et utvalg" i *Norsk misjonshistorie*. Oslo: Lunde, 1979, s. 111-113, 160-164, 171-175, 191-196, 199-203, 214-215.

ARBEIDSFORMER OG ORGANISERING

Tematisk starter semesteret med å ta utgangspunkt i studentenes egen virkelighetsforståelse for å skape en bevissthet om at samfunnet er en konstruert virkelighet. Dette vil vi kalle *den lille konteksten*. I løpet av TK201 og videre under studieoppholdet vil vi sette fokus på *den store konteksten*: globalisering og dominerende utviklingstrekk. Studieoppholdet vil bringe studentene i nærkontakt med den lille konteksten til mennesker i et lokalsamfunn i en annen del av verden. Det skal skape grunnlag for refleksjon rundt sentrale tema i tverrkulturell kommunikasjon.

TK201 starter med et obligatorisk innføringskurs på ca. en uke. Deretter følger en periode på seks uker med en kombinasjon av forelesninger, arbeidsoppgaver og seminarer. Når seminarformen brukes, danner studentenes bidrag utgangspunkt for samtale og drøfting. Dette skal gi hjelp til refleksjon rundt sentrale tema i pensum. De praktiske øvelsene har kommunikasjon og observasjon som tema. I denne perioden skal det skrives to oppgaver på grunnlag av pensumlitteraturen, og den avsluttes med en kortprøve. Innsikt fra TK 201 skal også benyttes under studieturen og ved skriving av hjemmeoppgaven i TK 202.

TK 202 innledes med ca. tre ukers forberedelse til studieoppholdet. Her gis det innføring i tema som det er viktig å kjenne til før regionen besøkes. Innføringen bygger på et obligatorisk pensum på ca. 350 sider og gis i form av forelesninger. I løpet av denne perioden arrangeres det et obligatorisk motivasjonsseminar som skal gi praktisk og metodisk innføring til studieoppholdet. Det skal også skrives en oppgave på inntil 1500 ord om regionen studieturen skal foregå til. Under studieturen skal studentene ta feltnotater som skal ferdigstilles og godkjennes etter studieturen. TK 202 avsluttes med en hjemmeeksamen hvor bruk av feltnotatene og innsikt fra TK 201 inngår.

Høstsemesteret med TK I får etter dette følgende hovedstruktur i 2004:

Uke	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
	Inn- førings- kurs	Teoridel 1050 s.						Forberedelse til studieopphold 350 s.	Studieopphold				Etterarbeid etter studieopphold		Hjemme- eksamen		
	TK201						TK202				TK201,2 02		TK 202				
	Min verden verden						Den store verden				Deres						
	Vår verden																

Tverrkulturell kommunikasjon II (TK II)

(30 studiepoeng)

Studiet av Tverrkulturell kommunikasjon II (TK II) er en videreføring av Tverrkulturell kommunikasjon I (TK I) og innebærer både en fordypning og spesialisering.

MÅL

Studenten skal gi:

- innsikt i viktige teoretiske grunnlagsproblemer og deres forhold til en tverrkulturell kontekst
- god kunnskap om tverrkulturell kommunikasjon i relasjon til en eller flere spesifikke faglige eller kulturelle kontekster
- evne til å relatere faget til sentrale problemstillinger i ulike yrker hvor tverrkulturell kommunikasjon inngår
- evne til å kommunisere på en tilfredsstillende måte med mennesker fra andre kulturer
- evne til å gjøre bruk av empiriske vitenskapelige metoder brukt ved beskrivelse og analyse av kultur og livssyn, og gjennom dette reflektere over praktiske og teoretiske problemstillinger på den tverrkulturelle arenaen.

INNHold

Tverrkulturell kommunikasjon II er inndelt i tre emner, hvert på 10 studiepoeng:

- TK 203 Grunnlagsspørsmål i tverrkulturell kommunikasjon
- TK 204. Valgemne i tverrkulturell kommunikasjon:
  - A. Misjon, diakoni og bistand
  - B. Det flerkulturelle Norge
  - C. Bistand og utvikling
  - D. Menneskerettigheter, familie og kjønn
- TK 205 Etnografisk prosjekt

TK 203 Grunnlagsspørsmål i tverrkulturell kommunikasjon (10 studiepoeng)

TK 203 representerer en fordypning i sentrale temaer i sosialantropologi, kommunikasjon, kultur og livssyn. En vil også vektlegge selve tilegnelsesprosessen av kunnskap om og forståelse av kulturelle og livssynsmessige fenomener, slik de forekommer i en konkret kontekst.

Studiekrav

Studenten skal

- bestå en seks timers skriftlig prøve
- delta i evaluering av studietilbudet

Vurdering

For å bestå TK 203 må studenten oppfylle studiekravene. Karakteren settes på grunnlag av den skriftlige prøven.

Innhold og litteratur

TK 203 er organisert i fire hovedtema: a) Erkjennelsesformer i et tverrkulturelt perspektiv, b) Tverrkulturell kommunikasjonsteori, c) Globale kulturkonflikter og løsninger og d) Livssyn i sosiokulturell kontekst

a) Erkjennelsesformer i et tverrkulturelt perspektiv

Litteratur:

* Barth, Fredrik: "An anthropology of knowledge with CA comment" i *Current anthropology : a world journal of the sciences of man* 43, nr. 1 (2002), s. 1-18.

* Eriksen, Thomas Hylland: "Kulturoversettelse : felles praksis og kontekstualisering" i *Norsk antropologisk tidsskrift* 3, nr. 1 (1992), s. 22-36.

Goldblatt, David, red. *Knowledge and the social sciences : theory, method, practice*. 2. utg. London: Routledge, 2004.

* Höem, Ingjerd: "Språk, tenkning og sosial praksis" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. 161-191.

b) Tverrkulturell kommunikasjonsteori

Litteratur:

Fiske, John: "Et utvalg" i *Kommunikasjonsteorier : en introduktion*. Ny revid. utg. [Stockholm]: Wahlström & Widstrand, 1997, s. 11-136.

* Simonsen, Anne Hege: "Syden i Sør-Afrika" i *Å se verden fra et annet sted : medier, norskhet og fremmedhet*. Oslo: Cappelen, 2004, s. ikke oppgitt.

Talle, Aud: *Om kvinneleg omskjering : debatt og erfaring*. Oslo: Samlaget, 2003.

c) Globale kulturkonflikter og løsninger

Litteratur:

- * Eide, Elisabeth: "Et bur av tøy? : sløret og blikket" i *Å se verden fra et annet sted : medier, norskhet og fremmedhet*. Oslo: Cappelen, 2004, s. ikke oppgitt.
- * Gupta, Akhil og James Ferguson: "Beyond "culture" : space, identity and the politics of difference" i *The Anthropology of globalization : a reader/* redaktør Renato Rosaldo, et al. Malden, Mass.: Blackwell, 2002, s. 65-80.
- Krohn-Hansen, Christian og Halvard Vike: "Makt og symbolske former - perspektiv på politikk" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. 307-343.
- * Palay, Julia: "Toward and anthropology of democracy" i *Annual review of anthropology* 31 (2002), s. 469-496.

d) Livssyn i sosiokulturell kontekst

Litteratur:

- * Berger, Peter L.: "The Desecularization of the World: A Global Overview" i *The Desecularization of the World : resurgent religion and world politics/* redaktør Peter L. Berger. Washington D.C.: Ethics and Public Policy Center, 1999, s. 1-18.
- * Bruce, Steve: "Cathedrals to cults : the evolving forms of religious life" i *Religion, modernity and postmodernity/* redaktør Paul Heelas. Oxford: Blackwell, 1998, s. 19-35.
- * Jøssang, Asle: *Livssynsdimensjonen i tverrkulturell samhandling*. Kristiansand: Mediehøgskolen Gimlekollen, 2005.
- * Martin, Bernice: "From pre- to postmodernism in Latin America : the case of pentecostalism" i *Religion, modernity and postmodernity/* redaktør Paul Heelas. Oxford: Blackwell, 1998, s. 102-146.

TK 204 Valgemne i Tverrkulturell kommunikasjon (10 studiepoeng)

Dette emnet representerer en spesialisering med utgangspunkt i studentenes ulike interesser, behov eller yrkestilknytning. Her går en nærmere inn på konkrete sentrale problemstillinger som forskjellige yrkesutøvere møter i en tverrkulturell situasjon.

Møtet mellom de tverrkulturelle aktører og deres budskap tillegges stor vekt. Følgende temaområder vil blant annet bli berørt:

- den tverrkulturelle arbeiders kulturelle og livssynsmessige bakgrunn.
- konvensjonelle kommunikasjonsmønstre innen egen kultur.
- faglige/profesjonsmessige mål, motiver, midler, kriterier og ideal – og deres forhold til den lokale kulturs forståelseshorizont og etiske normer.
- den tverrkulturelle arenaens utfordringer: tverrkulturelle motsetninger og overensstemmelser, kulturelle likheter og ulikheter, muligheter for konfrontasjon og dialog, skillelinjer og samarbeidsmuligheter.
- den kommunikative bro mellom ulike tverrkulturelle aktører og deres respektive meningsunivers.

StudiekraV:

Studenten skal

- avlegge en muntlig prøve (ca. 45 minutter). Prøven innledes med at studenten presenterer en selvvalgt problemstilling fra valgemnet i inntil 15 minutter. Til denne presentasjonen kan studenten bruke egne notater og hjelpemidler. Eksaminasjonen tar utgangspunkt i presentasjonen, men kan også utvides til å dekke andre deler av valgemnet.
- delta i evaluering av studietilbudet.

Vurdering:

For å bestå TK 204 må studenten oppfylle studiekraVene. Karakteren settes på grunnlag av den muntlige prøven.

TK 204 Variant A: Misjon, diakoni og bistand

Mål:

Studiet skal gi:

- innsikt i sentrale problemstillinger i forholdet mellom kristendom og kultur relatert til tverrkulturell formidling av det kristne budskap
- god kunnskap om det teologiske grunnlag for og de ulike målsetninger og metoder i misjon, diakoni og bistand
- evne til faglig refleksjon over en yrkesrolle innen misjon, diakoni og bistand med fokus på livssynsmessig og faglig identitet

Litteratur:

* Bonk, Jon: "All things to all persons" i *Missiology : an international review* 8 (1980), s. 285-306.

* Engelsviken, Tormod: "Den misjonale kirke og utfordringen fra kirken i sør" i *Hva vil det si å være kirke? : kirkens vesen og oppdrag/* redaktør Tormod Engelsviken, et al. Trondheim: Tapir, 2004, s. 69-92.

"Et utvalg" i *Missiologi i dag*. 2. utg/ redaktør Knud Jørgensen, et al. Oslo: Universitetsforl., 2004, s. 15-19, 37-73, 130-186, 242-280, 327-355.

* Gravaas, Hans Aage: "'Self-theologization" som missiologisk mål og prinsipp" i *Innsyn : tidsskrift for misjonsstrategisk informasjon og debatt*, nr. 1 (2000), s. 11-14.

Hiebert, Paul G.: *Anthropological insights for missionaries*. Grand Rapids, Mich.: Baker Book House, 1985.

Myers, Bryant L.: *Walking with the poor : principles and practices of transformational development*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1999.

* Wright, David W.: "The pitfalls of the international aid rationale : comparisons between missionary aid and the international aid network" i *Missiology : an international review* 22 (1994), s. 187-201.

TK 204 Variant B: Det flerkulturelle Norge

Mål:

Studiet skal gi:

- god kunnskap om de grunnleggende spørsmål i den norske debatten om innvandring og integrering
- innsikt i de problemstillinger en kan møte i et flerkulturelt arbeidsmiljø
- kjennskap til de tilgjengelige faglige ressurser
- evne til å kommunisere meningsfullt i et norsk flerkulturelt miljø

Litteratur:

Fuglerud, Øivind, red. *Andre bilder av "de andre" : transnasjonale liv i Norge*. Oslo: Pax, 2004.

Gullestad, Marianne: *Det norske sett med nye øyne : kritisk analyse av norsk innvandringsdebatt*. Oslo: Universitetsforl., 2002.

Prieur, Annick: *Balansekunstnere : betydningen av innvandrerbakgrunn i Norge*. Oslo: Pax, 2004.

TK 204 Variant C: Bistand og utvikling

Mål:

Studiet skal gi:

- god kunnskap om sentrale utviklingsteorier
- god kunnskap om grunnleggende spørsmål i debatten om globalisering

- innsikt i ulike former for bistand; motiver og interesser, strategier og mål
- god kunnskap om aktuelle perspektiver på norsk bistand
- innsikt i hovedposisjonene i den etiske debatten om bistand
- evne til refleksjon over tverrkulturelle og kommunikasjonsmessige problemstillinger innenfor bistand og utvikling .

Litteratur:

Degnbol-Martinussen, John og Poul Engberg-Pedersen: "Et utvalg" i *Bistand : utvikling eller afvikling : en analyse af internasjonalt utviklingssamarbejde*. København: Mellempfolkeligt Samvirke, 1999, s. 20-231.

* Eriksen, Tore Linne: "Globaliseringen: vinnere og tapere" i *Globalisér kampen, globalisér håpet : en annen verden er mulig*. 2. oppl. i.e. 2. utg. Oslo: Utvklingsfondet, 2001, s. 11-39.

* "Et utvalg" i *Åpen verden : et forsvar for globaliseringen*. Oslo: Civita, 2004, s. 19-43.

* Gasper, Des: "Ethics and the conduct of international development aid : charity and obligation" i *Forum for development studies*, nr. 1 (1999), s. 23-57.

* Kohr, Martin: "Globaliseringsprosessen" i *Kampen for en stemme : globalisering sett fra sør/* redaktør Vibeke Sørum, et al. Oslo: Solidaritet forl., 2002, s. 24-33.

Nustad, Knut Gunnar: "Et utvalg" i *Gavens makt : norsk utviklingshjelp som formynderskap*. Oslo: Pax, 2003, s. 24-143.

Sen, Amartya: "Et utvalg" i *Development as freedom*. New York: Anchor Books, 1999, s. 3-110, 146-159.

* Sen, Amartya: "Hvordan dømme globaliseringen" i *Kampen for en stemme : globalisering sett fra sør/* redaktør Vibeke Sørum, et al. Oslo: Solidaritet forl., 2002, s. 14-23.

Smukkestad, Oddvar: *Den innviklete utviklingen : en innføringsbok i økonomisk og politisk utviklingsteori*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1994.

TK 204 Variant D: Menneskerettigheter, familie og kjønn

Mål:

Studiet skal gi:

- god kunnskap om sentrale problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, familie og kjønn i et tverrkulturelt perspektiv
- kjennskap til de viktigste synspunktene i debattene om menneskerettigheter, familie og kjønn

- evne til refleksjon over tverrkulturelle og kommunikasjonsmessige problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, familie og kjønn

Litteratur:

(Kommer)

TK 205 Etnografisk prosjekt (10 studiepoeng)

På bakgrunn av en avgrenset etnografisk undersøkelse og aktuell litteratur skal studenten levere et *essay* på ca. 4000 ord. For retningslinjer for skriving av essay henvises til manual.

Mål:

Studiet skal gi:

- god kunnskap om anerkjente etnografiske metodeverktøy ved beskrivelse og analyse av 'menneskelig kultur'
- evne til ved hjelp av disse metoder å gjennomføre en avgrenset etnografisk undersøkelse
- evne til refleksjon over viktige problemstillinger knyttet til utøvelsen av sitt eget – nåværende eller fremtidige – yrke i en tverrkulturell sammenheng

StudiekraV:

Studenten skal:

- delta i metodekurset ved begynnelsen av emnet
- delta i gruppeseminar
- levere et prosjektutkast
- gjennomføre et etnografisk feltarbeid
- delta i to veiledningssamtaler
- levere et essay på inntil 4000 ord
- delta i evaluering av studietilbudet

Vurdering:

For å bestå TK 205 må studenten oppfylle studiekravene. Karakteren settes på grunnlag av essayet.

Litteratur:

Fetterman, David M.: *Ethnography : step by step*. 2. utg. Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1998.

I tillegg skal et selvvalgt pensum på 300 sider godkjennes av faglærer etter samtale med studenten i forbindelse med valg av oppgave for prosjektarbeidet. Aktuell problemstilling og

fokus vil være avgjørende her. Det selvvalgte pensum skal danne en teoretisk ramme for studentens undersøkelse.

ARBEIDSFORMER OG ORGANISERING

Den første del av semesteret, emne TK203, vil bestå av forelesninger, der sentrale problemstillinger vil bli gjennomgått. I undervisningen vil disse også bli belyst ved hjelp av erfaringer fra Tverrkulturell kommunikasjon I. Dette emnet avsluttes med en skriftlig prøve i uke 8.

Emne TK204 vil bestå av et seminar der faglærer og eksterne lærere (yrkesutøvere) vil belyse ulike problemstillinger i form av forelesninger og case studies. Studentene vil bli utfordret til å delta aktivt i seminaret. Emnet avsluttes med en muntlig eksamen.

Emne TK205 begynner med et metodekurs på en uke. I løpet av kurset skal studenten levere en prosjektbeskrivelse. Deretter følger et to ukers feltarbeid som skal gi grunnlag for å skrive et essay. I løpet av denne perioden har studenten samtaler med veileder. Essayet leveres i uke 23.

Vårsemesteret med TK II får etter dette følgende struktur i 2005.

Uke	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
	TK 203							TK 204			Påske-ferie	TK 204				TK 205						

Vedlegg:

Vurderingskriterier ved karaktergivning

Fagspesifikke karakterbeskrivelser på 200-nivå

På 200-nivå forventes generelt høyere grad av akademisk modenhet, selvstendighet og refleksjon enn på 100-nivå.

- A. Besvarelsen viser meget gode analytiske ferdigheter og tolkningsevner og behersker kunnskapsstoffet tilsvarende. Evnen til å reise selvstendige, relevante og fruktbare problemstillinger er meget god. Drøfting og sammenligning er gjennomført på en overbevisende måte. Fremstillingen er klar, resonnerende og presis. Besvarelsen veksler suverent mellom overblikk og viktige detaljer i forhold til de problemstillinger som er reist. Begrepsbeherskelsen er meget god. Besvarelsen viser hele veien god metodisk og teoretisk refleksjon.
- B. Besvarelsen viser gode analytiske ferdigheter og tolkningsevner, og behersker kunnskapsstoffet tilsvarende. Evnen til å reise selvstendige, relevante og fruktbare problemstillinger er god. Drøfting og sammenligning er gjennomført på en overbevisende måte. Fremstillingen er klar, resonnerende og presis. Besvarelsen veksler godt mellom overblikk og viktige detaljer i forhold til de problemstillinger som er reist. Begrepsbeherskelse er god. Besvarelsen viser god metodisk og teoretisk refleksjon.
- C. Besvarelsen viser relativt gode analytiske ferdigheter og tolkningsevner, og behersker kunnskapsstoffet tilsvarende. Evnen til å reise selvstendige, relevante og fruktbare problemstillinger er tilfredsstillende. Drøfting og sammenligning er tilfredsstillende gjennomført. Fremstillingen er stort sett klar og presis, og besvarelsen er mer resonnerende enn oppramsende. Besvarelsen viser tilfredsstillende overblikk og en del detaljkunnskap i forhold til feltet. Begrepsbeherskelsen er rimelig god. Besvarelsen viser en viss metodisk og teoretisk refleksjon.
- D. Besvarelsen viser ikke sikre analytiske ferdigheter eller tolkningsevner, og behersker kunnskapsstoffet i varierende grad. Den viser svake evner til å reise selvstendige, relevante og fruktbare problemstillinger. Drøfting og sammenligning er ujevnt til svakt gjennomført. Fremstillingen er ujevn eller preget av uklarheter, og besvarelsen er mer oppramsende enn resonnerende. Besvarelsen viser en del viktig detaljkunnskap og noe overblikk i forhold til feltet. Begrepsbeherskelsen er ujevn, tidvis svak. Besvarelsen viser noe, men ujevn metodisk og teoretisk refleksjon.
- E. Besvarelsen viser svake analytiske ferdigheter og tolkningsevner, behersker kunnskapsstoffet dårlig, men dekker noen av de vesentlige felt. Den viser manglende evner til å reise selvstendige, relevante og fruktbare problemstillinger. Drøfting og sammenligning er svakt gjennomført. Fremstillingen er svak eller preget av uklarheter, og besvarelsen er preget av oppramsing. Besvarelsen viser noe viktig detaljkunnskap og noe overblikk i forhold til feltet. Begrepsbeherskelsen er svak. Besvarelsen demonstrerer ikke teoretisk refleksjon.
- F. Besvarelsen viser svake eller ingen analytiske ferdigheter eller tolkningsevner, og behersker ikke det vesentligste kunnskapsstoffet. Besvarelsen mangler både viktig detaljkunnskap og overblikk i forhold til feltet. Begrepsbeherskelsen er svak. Besvarelsen viser ikke metodisk og teoretisk refleksjon.

Studieplan

for

for emner i sStudieprogrammet

Ungdom, kultur og tro (180 studiepoeng)

innenfor

bachelorgraden

Kultur- og samfunnsfag

Utgave høst 2004

(med små litteraturendringer sept.04)

Innhold:

Innledning	s. 2
Overordnede mål	s. 3
Mål og innhold	s. 4
Organisering og arbeidsformer	s. 5
Vurdering	s. 6
Fagemner	s. 7
RP 113 – Organisasjon og ledelse: ungdomslederen (10 studiepoeng) ..	s. 8
KRL 131 – Kulturanalyse (10 studiepoeng)	s. 12

Det teologiske Menighetsfakultet
Gydaskveien 4 - Postadresse. Postboks 5144 Majorstua. 0302 Oslo - Tlf. 22 59 05 00
<http://www.mf.no>

G/3313/Ungdom, kultur og tro 2004

Det teologiske Menighetsfakultet

Innhold

Innledning

3

Overordnede mål

4

Mål og innhold

5

Organisering og arbeidsformer

6

Vurdering

6

Fagemner

8

RP 113 – Organisasjon og ledelse: ungdomslederen (10 studiepoeng)

9

KRL 131 – Kulturanalyse (10 studiepoeng)

12

Innledning

Studieprogrammet *Ungdom, kultur og tro* kvalifiserer for tjeneste og yrke i kirke/organisasjoner, skole og samfunn.

Det primære siktemålet er å utruste for tjeneste som ungdoms- og menighetsarbeider i kirken og kristne organisasjoner. Samtidig gir utdannelsen faglig kompetanse til å undervise i KRL i skolen og til å være ungdomsleder i ulike sammenhenger i samfunnet.

Det er lagt tre viktige perspektiver til grunn for utarbeidelsen av studieprogrammet. Det første er ungdomsarbeideren. En legger vekt på å utvikle ungdomslederens faglige identitet og selvforståelse gjennom holdningsskapende undervisningsprosesser, integrasjon mellom teori og praksis og ved å styrke studentens tro og spiritualitet.

Det andre perspektivet er kirken og menighetene. Studieprogrammet understreker at ungdomsarbeid og ungdom er en sentral del av kirken/menighetene og ikke en forberedelse for å bli en del av den. Derfor vektlegges tema som ledelse og medarbeiderskap, frivillighet, og ungdomsteologi og ungdomsdiakoni.

Det tredje perspektivet er ungdomskultur og ungdomsmiljø. Ungdoms kulturytringer skifter fort. Programmet har derfor valgt å legge vekten på å gi studentene innføring i pedagogiske og teologiske verktøy som overlever dagen i dag. Samtidig søker en gjennom undervisningen å relatere verktøyene til kontekstuelle sammenhenger hvor ungdom ferdes, ved å integrere ulike former for praksis i utdanningen. Et viktig mål i denne sammenheng er å hjelpe studentene til å utvikle evne til å reflektere teologisk og pedagogisk over de erfaringene de gjør seg i kirkelige og sekulære ungdomsmiljø.

Rammebestemmelser

Studieprogrammet *Ungdom, kultur og tro* er et program innenfor bachelorgraden *Kultur- og samfunnsfag*. Studiet er normert til 3 år og 180 studiepoeng og gir en bachelorgrad.

Programmet inneholder en emnegruppe på minst 80 poeng innenfor kristendomskunnskap, KRL og teologi. I tillegg inneholder det ex.fphil. og ex. fac., samt spesialiseringsemner som profilerer programmet.

For å få bachelorgraden utstedt fra Det teologiske Menighetsfakultet, er det et vilkår at minst 60 av de avlagte studiepoengene er avlagt ved Menighetsfakultetet. Studenter med ekvivalerende eksamener fra andre utdanningsinstitusjoner kan søke om innpassing i studieprogrammet. Fakultetet avgjør om og i hvilken utstrekning eksternt avlagte eksamener kan inngå i graden

Videre utdanning

Fullført studieprogram i *Ungdom, kultur og tro* oppfyller opptakskravene til alle studieretningene i master i kristendomskunnskap/KRL ved Det teologiske Menighetsfakultet. Med ett års tilleggsprøver kan en søke overgang til teologistudiet. En vil da kunne oppnå en fullverdig teologiutdanning (presteutdanning) på 7 år mot normalt 6 år.

Planens struktur

Planen er i hovedsak bygd opp av et fast system av emner på 100- og 200-nivå.

De enkelte emnene har et omfang på 10 studiepoeng. Noen emner henger sammen og utgjør en større fordypning eller spesialisering. For hvert emne formuleres kompetansemål, med vekt på studentenes innsikt i sentrale faglige problemstillinger. Kunnskapsmålene er formulert på tre stigende nivåer: *kjennskap*, *god kunnskap* og *innsikt*. Ferdighetsmål er formulert med uttrykket *evne* til. Det er samtidig satt opp studiekrav for de enkelte emnene. Arbeidet med å oppfylle studiekravene skal bidra til å nå kompetansemålene.

Progresjon

Fakultetet anbefaler at studentene tar KRL 101 – KRL 103 (Grunnstudier 1) og KRL 104 – KRL 105 (Grunnstudier 2) eller tilsvarende *før* de tar de andre emnene i studiet. Den anbefalte progresjonen blir lagt til grunn for organiseringen av undervisningstilbudene. Emnene PT 201, PT 202 og PT 203 må tas i denne rekkefølgen.

Profilering av eget studium

Programmet gir studentene noe anledning til å profilere sitt eget studium ut fra faglig bakgrunn, interesser, yrkeshensyn osv. Profileringen kan skje ved frie valg av fordypnings- eller spesialiseringsstudier.

Overordnede mål

Studiet har som overordnede mål

- å kvalifisere for tjeneste som ungdoms- og menighetsarbeider i kirke og kristne organisasjoner
- å kvalifisere for tjeneste som ungdoms- og konfirmantleder i menigheter i og utenfor Den norske kirke
- å kvalifisere for undervisning i KRL i skolen
- å kvalifisere for å være ungdomsleder i statlig og kommunal sammenheng

Mål og innhold

De overordnede målene for studieprogrammet søkes realisert ved at studentene tar et visst omfang av emner på 100- og 200-nivå.

StrukturEmneoversikt:

Denne oversikten viser emner som inngår i bachelorgraden. Bortsett fra begrensninger knyttet til progresjon (jf. ovenfor, s. 4) og undervisningstilbud kan emnene tas i forskjellig rekkefølge.

PT 203 Ungdomsdiakoni og sjelesorg m/praksis	RP 114 Ledelse og frivillighet	RP 112 Formidling i menighet
PT 202 Forkynnelse og gudstjeneste m/praksis	KRL 131 Kulturanalyse	RP 113 Organisasjon og ledelse: ungdomslederen
VALG Fordypning/ spesialisering (200-emne)	VALG Fordypning/ spesialisering (200-emne)	VALG Fordypning/ Spesialisering (200-emne)
PT 201 Kirkekunnskap, spiritualitet og trosformidling	RP 111 Grunnlag for ungdomsarbeid	Exfac 101 Examen facultatum
KRL104	KRL105	Exphil 101 Examen philosophicum
KRL101	KRL102	KRL103

Forkortelser:

KRL: Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap

PT: Praktisk teologi

RP: Religionspedagogikk

Fordypnings- og spesialiseringsemner

Studentene kan velge emner blant alle fakultetets emner på 200-nivå. MF tilbyr relevante emner i fagområdene *KRL/teologi*, *Tverrkulturell kommunikasjon* og *Religion og estetikk*. Etter søknad kan en også velge relevante emner fra 500-nivå og fra andre utdanningsinstitusjoner. Studentene kan enten velge 3 fordypnings- eller spesialiseringsemner som henger sammen, eller 2 eller 3 frittstående emner. Disse emnene kan tas på forskjellige steder i studiet.

Emnene PT 201–PT203 tilsvarer emnene PT 501–PT503 i teologistudiet (jf. nedenfor, s.78). Det betyr at PT 501, PT 502 og PT 503 kan *erstatte* henholdsvis PT 201, PT 202 og PT 203, og at det er sperre mellom de emnene som tilsvarer hverandre.

Organisering og arbeidsformer

Organisering, arbeidsformer og vurdering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

Som hovedregel blir studentene organisert i faste grupper.

- *Basisgruppene* er arbeidsgrupper som består av 4-6 studenter. Disse gruppene vil ha flere funksjoner. De skal være et sted for å skrive og diskutere oppgaver, men kan også brukes til kollokvering ved lesing av pensum, til å ”summe” i forbindelse med seminar og forelesninger, osv.
- *Seminargruppene* omfatter 4-6 basisgrupper, det vil si 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere/studentassistenter. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her blir det gitt felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Basis- og seminargruppene settes opp av undervisningsadministrasjonen. Informasjon om gruppene gis ved semesterstart.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg, får undervisning og veiledning, stimuleres til samtale om faglige og eksistensielle spørsmål, og forelesninger i storgruppe.

Samtidig vil en legge vekt på at studentene arbeider med fagstoffet i spenningen mellom teori og praksis. Det er derfor lagt inn ulike typer av praksis i flere av emnene.

Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000. I tillegg skal det brukes en bok om praksis. (Den er ennå ikke valgt).

Vurdering

Generelt

Det vil fremgå under hvert emne hvilke vurderingsformer som blir brukt. Fakultetet legger vekt på å bruke differensierte vurderingsformer tilpasset studentens studiesituasjon og emnets egenart og målsetning.

Det vil foregå en fortløpende vurdering av studentene og deres studieinnsats, men også evaluering av studietilbudene: av undervisning og veiledning, organisering, studieplaner osv. Studenter og lærere skal være med på en fortløpende evaluering av studietilbudene. Dette er en del av fakultetets system for å sikre og utvikle kvaliteten i utdanningen.

Karakterskala

I den formelle vurderingen av studentene brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Vurderingskriterier

Den avsluttende vurderingen av studentene tar sikte på å prøve deres evne til å finne fram og gjøre rede for relevant fagstoff på en selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger på en teoretisk og metodisk gjennomtenkt måte.

Samlet karakter

Det gis en samlet karakter for alle emnene. Emnene teller likt og vektet i forhold til antall studiepoeng.

For studenter som har tatt ett eller flere emner ved andre institusjoner, gis det ikke en samlet karakter.

Litteraturlister:

* i margen betyr at artikkelen eller bokdelen er del av en kopisamling som fås kjøpt i MFs

Litteraturtjeneste

L i margen betyr at boka fås kjøpt i MFs Litteraturtjeneste

Fagemner

- KRL 101** Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 1)
KRL 102 Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 1)
KRL 103 Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 1)
KRL 104 Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 12)
KRL 105 Se egen studieplan for KRL (Grunnstudier 21)

- Exphil** Se egen studieplan for Examen philosophicum
Exfac Se egen studieplan for Examen facultatum

- PT 201** Tilsvare PT 501. Se egen studieplan for cand. theol.-studiet
PT 202 Tilsvare PT 5012. Se egen studieplan for cand. theol.-studiet
PT 203 Tilsvare PT 5031. Se egen studieplan for cand. theol.-studiet

- RP 113** Studieplanen er vedlagt (her, s. 98ff)
KRL 131 Studieplanen er vedlagt (her, s. 12ff)

RP 111 – Grunnlag for ungdomsarbeid (utarbeides senere)

RP 112 – Formidling i menighet (utarbeides senere)

RP 114 – Ledelse og frivillighet (utarbeides senere)

RP 113 – Organisasjon og ledelse: ungdomslederen (10 studiepoeng)

Emnet gir en grunnleggende innføring i fagfeltet organisasjon og ledelse med fokus på ungdomslederen som person. Emnet er organisert i to delemner: A. *Organisasjon og ledelse* (6 studiepoeng) og B. *Ungdomslederen som person* (4 studiepoeng)

Mål og innhold

Forkunnskaper

Som forkunnskaper anbefaler fakultetet KRL 101- KRL 105 eller tilsvarende

Studiekraft

For å få avsluttende vurdering må den enkelte student

- delta på minst 75 % av undervisningen i hvert delemne
- bestå en kortinnlevering knyttet til delemne A
- levere to skriftlige oppgaver (inntil 2000 ord) innen gitte frister, én oppgave fra hvert delemne
- delta i et gruppearbeid med presentasjon knyttet til delemne A
- skrive et refleksjonsnotat knyttet til delemne B
- delta i evaluering av studietilbudene

A. Organisasjon og ledelse (6 studiepoeng)

Dette delemnet vil ta for seg tema som situasjonsbestemt lederskap, strategisk lederskap, bibelsk lederskap, endringsledelse, organisasjonsutvikling, organisasjonsteori og organisasjonskultur

MÅL

Studiet av dette delemnet skal gi

- kjennskap til fagfeltet organisasjon og ledelse
- god kunnskap om ulike lederskapsmodeller og verktøy med tanke på ledelse av frivillig virksomhet
- kjennskap til ulike måter å forstå en organisasjon på: Ulike dimensjoner, aspekter og elementer ved en organisasjon.
- innsikt i hvordan ledelse av en organisasjon foregår
- ferdighet til å vurdere slike modeller og verktøy teologisk og anvende dem praktisk.

LITTERATUR

(Omfanget på litteraturen må vurderes)

Litteraturen for delemnet har et omfang på ca. 490 sider.

Obligatorisk litteratur:

* Bang, Henning: "Et utvalg" i *Organisasjonskultur i praksis*. 3. utg. Oslo: Tano, 1995, s. ikke oppgitt.

* Bryman, A.: "Leadership in organizations" i *Handbook of organization studies*/ redaktør Cynthia Hardy, et al. London: Sage, 1996, s. 276-292.

* Eriksen, Dag-Håkon: "ACTA prosess : et verktøy til å utvikle visjon, verdier, mål og strategier for å få det til i hverdagen." i *Ressurshäfte*, redigert, s. 1-10. Oslo: Normisjon, 2003

Fields, Doug: "Et utvalg" i *Hensiktsdrevet ungdomsarbeid : 9 elementer for sunn vekst*. Oslo: Luther, 2004, s. 13-22, 43-255, 359-373.

Fischer, Grete og Nils Sortland: "Et utvalg" i *Innføring i organisasjonspsykologi*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 111-158, 209-246. (Sidetalltrykkfeil rettet opp)

* Hanssen, Ove Conrad: "Utrustende lederskap" i *ikke oppgitt* (uten år), s. ikke oppgitt (6 s.).

L Jørgensen, Knud: "Kap. 2-4" i *Visjon og hverdag : lederskap i misjon og menighet*. Oslo: Verbum, 1991, s. ikke oppgitt.

* Skjevesland, Olav: "Et utvalg" i *Morgendagens menighet : ledelse og livsform*. [Oslo]: Verbum, 1998, s. 49-70.

Bang, Henning: *Organisasjonskultur*, Oslo: TANO 1995 (ca. 10 s.).

Bryman, A. (1996): "Leadership in Organizations", i Clegg, S.R., Hardy, C.& Nord, W.R.: *Handbook of organization studies*, London: Sage 1996, s.276-292.

Eriksen, Dag-Håkon: ACTA prosess. Et verktøy for å utvikle visjon, verdier, mål og strategier for å få det til i hverdagen! Publisert internt i ACTA-Barn og Unge i Normisjon (ca. 10 s.).

Fields, Doug: *Hensiktsdrevet ungdomsarbeid*. Luther Forlag 2004, s. 13-22, 43-255, 359-373.

Fischer, Grete og Nils Sortland: *Innføring i organisasjonspsykologi*, Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s.151-202 og 251-287.

Hansen, Ove Conrad: "Utrustende lederskap" (6 s.).

Hersey, Paul: *Situational leadership. A summary*. Escondido, Ca.: Center for Leadership Studies 1992 (36 s.).

Jørgensen, Knud: *Visjon og hverdag. Lederskap i misjon og menighet*. Oslo: Verbum 1991, kap. 2-4 (46 s.).

Kouzes, James M. & Barry Z. Posner: *The Leadership Challenge*. London: Jossey Bass Management series (3rd ed.), 2003 (25 s.).

Skjevesland, Olav: *Morgendagens menighet. Ledelse og livsform*. 1998. Verbum s.49-70.

Utfyllende/Supplerende litteratur:

Bang, Henning: *Organisasjonskultur*. 3. utg. [Oslo]: Tano, 1995.

Ford, Leighton: *Transforming leadership : Jesus' way of creating vision, shaping values & empowering change*. Downers Grove, Ill.: InterVarsity, 1991.

Heitmann, Jan H. og Per Selle: *Frivillige organisasjoner : fornyelse, vekst og utvikling*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999.

Hersey, Paul, Dewey E. Johnson og Kenneth H. Blanchard: "Situational leadership" i *Management of organizational behavior : leading human resources*. 8 utg. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2001, s. ikke oppgitt.

Kotter, John P.: *Leading change*. Boston, Mass.: Harvard Business School Press, 1996.

Kouzes, James M. og Barry Z. Posner: "Et utvalg" i *The leadership challenge*. 3. utg. San Francisco: Jossey-Bass, 2002, s. ikke angitt (25 s.).

Maxwell, John C.: *Developing the leaders around you*. Nashville, Tenn.: T. Nelson, 1995.

Bang, Henning: *Organisasjonskultur*, Oslo: TANO 1995.

Ford, Leighton: *Transforming Leadership. Jesus' Way of Creating Vision, Shaping Values & Empowering Change*. Downers Grove, Ill.: InterVarsityPress 1991.

Heitmann, Jan H. & Selle, Per: *Frivillige organisasjoner. Fornyelse, vekst og utvikling*.

Kristiansand: Høyskoleforlaget 1999.

Kotter, John P.: *Leading Change*. Boston: Harvard Business School Press. Boston, Massachusetts 1996.

Maxwell, John: *Developing the Leaders Around You. How to Help Others Reach Their Full Potential*. Nashville, Tennessee: Nelson 1995.

B. Ungdomslederen som person (4 studiepoeng)

Dette delemne vil fokusere på personlig utvikling, og vil gi studenten verktøy til økt selvinnsikt og selvledelse. Delemnet behandler følgende tema: personlighetstyper, ulike atferdsmønstre, tros- og livshistorie og en leders utvikling.

MÅL

Studiet av dette delemnet skal gi

- kjennskap til ungdomslederens utvikling.
- god kunnskap om ungdomslederens rolle i ungdomsarbeidet.
- innsikt i de personlige utfordringer en møter som ungdomsleder
- evne til å reflektere over egen utvikling og rolle som ungdomsleder og relatere dette til praksis.

LITTERATUR

(Omfanget på litteraturen må vurderes)

Sidetall er begrenset til ca. 380 sider totalt.

Obligatorisk litteratur:

Fields, Doug: "Kap.1 & 17" i *Hensiktsdrevet ungdomsarbeid : 9 elementer for sunn vekst*.

Oslo: Luther, 2004, s. ikke oppgitt.

L Jørgensen, Knud: "Kap. 5-7, 10" i *Visjon og hverdag : lederskap i misjon og menighet*.

Oslo: Verbum, 1991, s. ikke oppgitt.

Malm, Magnus: "Et utvalg" i *Veivisere : en bok om kristent lederskap*. Oslo: Nye Luther forl., 1991, s. 9 -196, 231 -264.

Nouwen, Henri J. M.: *To og to ble vi sendt : tanker om kristent lederskap*. [Oslo]: Verbum, 1994.

Fields, Doug: *Hensiktsdrevet ungdomsarbeid*. Luther Forlag 2004

Kapittel 1 og 17 (28 s.).

Fischer, Grete og Sortland, Nils: *Innføring i organisasjonspsykologi*. Tano.1996. s. 89-106.

Jørgensen, Knud: *Visjon og hverdag. Lederskap i misjon og menighet*. Verbum. 1991, kap. 5-7, 10 (69 s.).
Malm, Magnus: *Veivisere. En bok om Kristent lederskap*. Nye Luther Forlag. 1991 s.9-196,231-264.
Nouwen, Henri: *To og to ble de sendt ut. Tanker om kristent lederskap*. Oslo: Verbum 1994 (utvalg ca. 50 s.).

AnbefalSupplerendet litteratur:

Fields, Doug: *Your first two years in youth ministry : a personal and practical guide to starting right*. El Cajon, CA: Zondervan, Grand Rapids, MI, 2002.

Fischer, Grete og Nils Sortland: "Et utvalg" i *Innføring i organisasjonspsykologi*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 89-106.

Grevbo, Tor Johan S.: *Det fir-foldige menneske et personlighetsspeil til sjelesørgerisk bruk*. Oslo: Luther Forlag, 1983.

Maxwell, John C.: *Developing the leader within you*. Nashville: T. Nelson, 1993.

Stang, Tonje Haugeto: *Trivsel og tjeneste - to sider av samme sak?* Ottestad: Prokla-media, 1998.

Fields, Doug: *Your Two first years in Youth Ministry*. Grand Rapids, MI: Zondervan 2002.
Stang, Tonje Haugeto: *Trivsel og tjeneste – to sider av samme sak?* Ottestad: Prokla Media 1998.

Sørensen, Tor Johan: *Det firfoldige menneske. Et personlighetsspeil til sjelesørgerisk bruk*. Oslo: Luther Forlag 1983.

Maxwell, John C.: *Developing the leader within you*. Naschville: T. Nelson 1993.

Arbeidsformer

Studiet legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, forelesninger og seminarundervisning med samtaler og øvelser.

Vurdering

For å få avsluttende vurdering må studentene ha ei samlemappe som dokumenterer at alle studiekravene er oppfylt. Det forutsetter at frammøte, kortinnlevering, gruppeoppgave og refleksjonsnotat er vurdert som godkjent. Den avsluttende vurderingen bygger på arbeider som leveres i en vurderingsmappe. *Vurderingsmappen* for RP 113 skal inneholde

- den skriftlige oppgaven fra delemne A
- den skriftlige oppgaven fra delemne B

Det brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan ikke få bedre karakter enn D.

KRL 131 – Kulturanalyse (10 studiepoeng)

Emnet skal bidra til å utvikle ferdigheter i å tolke samtidskulturen med tanke på samspillet mellom kultur, identitet og livstolkning. Det finnes mange faglige tilnæringsmåter til kulturbegrepet og kulturen. Arbeidet med kulturanalyse i dette emnet er organisert rundt tre hovedtema: *Teologi og kultur*, *Kulturteori* og *Å tolke kulturen*. De to første temaene er teoretisk orientert. De representerer teologiske og humanistiske innfallsvinkler til forståelse av kulturbegrepet. Det tredje temaet har sitt tyngdepunkt i læring av metoder for praktisk analyse.

Det finnes mange faglige tilnæringsmåter til kulturbegrepet og kulturen.

I vår sammenheng forstås kulturen som et mangfold av meningsladede tegn. Ved å tolke slike tegn kan en utvikle en dypere forståelse av spørsmål om identitet og menneskers livstolkning. Vårt konkrete fokus vil være på tolkning av uttrykk fra samtidskulturen, for eksempel i film, TV, reklame, litteratur, musikkvideoer, musikk, låt--tekster osv.

Emnet er bygd opp slik at det har en grunnstamme av læringsmål og et fast pensum. Arbeidet med hovedtemaene skal integreres med praktisk analysearbeid. Emnets profil vil variere noe fra semester til semester, på grunn av et variabelt pensum som kan endres for hvert semester.

Mål og innhold

Forkunnskaper

Som forkunnskaper anbefaler fakultetet KRL 101- KRL 105 eller tilsvarende

Studiekrav

For å få avsluttende vurdering må den enkelte student

- være med på en kortsvarsprøve knyttet til hele det faste pensum
- levere en kort analyse av en selvvalgt roman eller film (ca. 1000 ord).
- skrive et større analysearbeid med tilknytning til det variable pensumet(ca. 5000 ord)
- Delta i evaluering av studietilbudene.

Hovedtema

Emnet er bygd opp rundt tre hovedtema.

Teologi og kultur

Her skal studentene arbeide med hvordan innholdet i en persons livstolkning formes i en kulturell erfaringsvirkelighet. Hvilken rolle har den kulturelle konteksten for forståelse av virkelighetsoppfatning, menneskesyn og etikk? Hvordan skal dette forstås og utvikles teologisk? Hvordan kan vi tenke om forholdet mellom teologi og kultur?

Kulturteori

Her skal studentene utvikle god forståelse av begreper som kan inngå i et rammeverk for å analysere og forstå kulturytringer i vår tid. Det gjelder begreper som 'identitet' og 'livstolkning', 'modernitet' og 'postmodernitet'.

Å tolke kulturen

Ulike kulturelle uttrykk kan forstås i rammen av et vidt tekstbegrep. Studentene skal primært arbeide med utgangspunkt i fire ulike "lesemåter" av kulturelle uttrykk: Semiotikk, hermeneutikk, retorikk og narratologi.

MÅL

Studiet i kulturanalyse skal gi

- kjennskap til og forståelse av sentrale problemstillinger knyttet til forholdet mellom tro, teologi og kultur
- god kunnskap om aspekter av ved humanistisk kulturteori., med vekt på Dette innebærer forståelse av begrepene 'modernitet' og 'postmodernitet', og å kunne identifisere implikasjoner av disse for forståelse av samspillet mellom kultur, identitet og livstolkning
- god kunnskap om *og trening i* å anvende metoder for å kunne tolke livstolkningsmessige elementer i ulike kulturelle uttrykk.

LITTERATUR

Brunstad, Paul Otto: *Ungdom og livstolkning: en studie av unge menneskers tro og fremtidsforventninger*. Trondheim: Tapir, 1998, s. 1-26, 53-82.

Grenz, Stanley J.: "Et utvalg" i *A primer on postmodernism*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1996, s. 1-121.

Gripsrud, Jostein: "Et utvalg" i *Mediekultur, mediesamfunn*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2002, s. 13-39, 107-228.

Tanner, Kathryn: *Theories of culture : a new agenda for theology*. Minneapolis: Fortress Press, 1997, s. 3-119.

Grenz, Stanley J: *A Primer on Postmodernism*, Cambridge: Eerdmans 1996, s.1-121.

Gripsrud, Jostein: *Mediekultur og mediesamfunn*, Oslo: Universitetsforlaget 200, s. 13-39, s.107-228.

Tanner, Kathryn.: *Theories of Culture. A New Agenda for Theology*, Minneapolis: Fortress Press 1997. (I serie: Guides to Theological Inquiry) (175s).

I tillegg til dette *faste* pensumet kommer et *variabelt* pensum som oppgis av faglærer ved starten av semesteret, tilsvarende ca. 250 sider (vel 3 studiepoeng). Se siste side!

ArbeidsformerRBEIDSFORMER

Studiet legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil preges av en kombinasjon av forelesninger, gruppearbeid, filmvisninger, selvstudium, klassesdiskusjoner og veiledning knyttet til de individuelle skriftlige oppgavene.

Fakultetet understreker at det vil være vanskelig å nå målene for dette emnet uten å følge undervisningen.

VurderingURDERING

For å få avsluttende vurdering må studentene dokumentere at alle studiekravene er oppfylt. Det forutsetter at kortsvarsprøven og den korte analysen av roman eller film er vurdert som godkjent.

Den avsluttende vurderingen bygger på den store analyseoppgaven, som leveres i en vurderingsmappe. Det brukes en karakterskala fra A (best) til E (dårligst). Studenter som får F, har ikke bestått.

Den store analyseoppgaven kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Hvis det ikke gis ståkarakter, leveres en bearbeidet oppgave innen en nærmere angitt frist. Den reviderte oppgaven kan ikke få bedre karakter enn D.

Variabelt pensum KRL131 høsten 2004:

Filmer

- "The Day After Tomorrow" (Roland Emmerich 2004)
- Enten "A.I" (Steven Spielberg 2001) eller "Gattaca" (Andrew Niccol 1998)

Romaner

- Orwell, George: *1984*

Anime/ Manga:

- "Ghost in the Shell" (Mamoru Oshii 1995)
- Enten *Dragonball* (pockethefte) eller *Ranma 1/2* (pockethefte) eller *Manga Mania* (blad)

Musikkvideo/ reklame:

- Minst tre timer konsentrert MTV-titting

Artikler:

Kommer underveis i semesteret (Oppgis/ utdeles i timer)